

TOPONÍMIA DE CAPAFONTS

Abadia, el carrer de l' [ku kʏlɾe dʏ kʏʏl[iʏ]
Comença al carrer Nou, davant de l'Abadia o casa del senyor rector, i arriba fins al Cantó.

Abadia, l' [kʏʏl[iʏ]
Una de les construccions més antigues del poble. Està entre el carrer de l'Abadia i el carrer Nou. Té al davant un ampli jardí i, al darrere, el Cementiri Vell. Durant segles fou la casa del rector del poble. A l'inici de la guerra civil, el POUM la va confiscar, en va destruir el valuós arxiu parroquial i hi establí la seva seu. Els darrers cinquanta anys ha sofert múltiples reformes i part de la casa és en estat ruïnós.

Abadia, les parades de l' [kʏs pɾɪlɑ[ʏz [ʏ kʏʏl[iʏ]
Són sota el carrer Nou; van des de l'era del Besora fins al carrer de Barrulles.

Abdon, el carrer de sant [ku kʏlɾe [ʏ lʏsan ʏbɫɔn]
Va del carrer Major a l'era del Pobaia.
Tothom a Capafonts pronuncia Abdon.

Abellera, el barranc de l'
Va des del coll del bosc del Llarg fins a la Riera. Comprèn tres trams amb noms diferenciats: el més alt és el barranc de les Fontetes; el mitjà és el barranc de les Ferradures; i el tram final és el barranc de la font del Foradet.
Estranya a tothom que sigui lluny de l'ermita de l'Abellera, però el nom potser no té res a veure amb l'ermita; probablement deu ser més antic que la mateixa ermita; una possibilitat és que faci referència a les *abelleres*, plantes que creixen als aiguamolls i que són presents al llarg de tot el barranc.

Abellera, el camí de l' [tʌ kə'mi ðə təβə'kerə]
És el que, des del poble, puja cap al coll de l'Abellera, baixa a la Riera i, pels Rebollans, arriba a l'ermita de l'Abellera. Avui també té aquest nom el pas que arrenca de la Riera i puja pels Rebollans, pel racó de la Barra, fins al coll de sant Roc i l'ermita.

Abellera, els cingles de l' [tʌ 'sɪŋtəs də təβə'kerə]
Van des del racó de la Barra fins al pla de les Freixes i el barranc de les Aragoneses, per sota dels Pics i per sobre del barranc del Rebollar.

Abellera, el coll de l' [tʌ 'kɔl də təβə'kerə]
A la part baixa dels Solans, per allà on els travessa el camí de l'Abellera; passat el cementiri. Travessat el coll, el camí baixa cap a la Riera. Actualment, pel mateix lloc, hi passa el pas de carro del mas de la Mistera.

Abellera, la vista de la Mare de Déu de l'
[tə 'vɪstə ðə tə 'marə ðə 'ðew də təβə'kerə]

Venint de Reus, i abans d'arribar a la Creu Trencada, hi ha un serret que s'anomena així perquè, en arribar-hi, es veu l'ermita per primera vegada. A l'inici de la pujada, a l'esquerra, hi ha la font de l'Esgargoller.

Abelleres, les [ləzəβə'ʎerəs]
Partida sota l'ermita de l'Abellera, que va del racó de la Barra fins al Rebollar.

Abeurada, el comellar de l' [lu kumə'ʎa ðə təβəw'raðə]
És dalt dels Montllats al lloc on neix el barranc de la Pixera.

Abeurada, la font de l' [lə 'fɔn də təβəw'raðə]
Al naixement del barranc de la Pixera, al fons de la rasa que hi ha a la parada Crua, per on passa el camí de l'Escudelleta.

Agneta, ca l' [ˈka ləg'netə]
Al carrer de les Fonts, al costat de ca la Remei.

Aixàvega, l' [əi'ʎaviγə]
Agregat de Mont-ral. A la capçalera del riu Glorieta, i sota la cinglera del Montllat, en la seva part oriental. Passant pel camí de l'Escudelleta, és relativament a prop de Capafonts, cosa que ha fet que la gent dels dos llocs es relacionessin. Actualment és un llogaret amb les cases restaurades, com a segona residència, però quasi despoblat.

Albelló, l' [ləβə'ʎo]
Damunt de la Font Vella. Hi passava l'albelló que portava l'aigua a la font.

Alls, la placeta dels [lə plə'setə ðə'ʎaʎ]
Malnom de la Placeta.

Amadeu, ca l' [ˈka ləmə'ðew]
Cal Pep Joanet.

Ànimes, les [lə'zaniməs]
Bocí de terra sota el poble, tocant al camí del Ribatell. Sota les Ferratgetes, i a l'oest de les Canals.

Anton Cerdà, ca l' [ˈka lən'tɔn sər'ða]
Al carrer de Ponent, fent cantó amb la travessera de les Eres.

Anton Cerdà, l'era de l' [ˈlerə ðə lən'tɔn sər'ða]
Tocant a cal Bullanga i a la pallissa del Quico. Avui, hi ha la casa del Ton Cerdà, i la resta de l'era és un bocí de la travessia de les Eres.

Anton Cerdà, la bassa de l' [lə 'basə ðə lən'tɔn sər'ða]
Situada a la part final del barranc de l'Aragonesa. S'omple amb l'aigua del barranc, que recull una petita resclosa.

Anton Vellanes, ca l' [ˈka lən'tɔn və'ʎanəs]
A la Barceloneta, entre l'era del Nan i cal Perutxo. Ara, cal Barberà.

Anton Vellanes, ca l' [ˈka ˈlənˈtɔn vəˈlanəs]
Al carrer de Ponent, davant de la Placeta. Entre cal Pep Roc i cal Barrulles.

Anyena, la sort d' [lə ˈsɔr ðəˈjɛnə]
És una parada extensa que hi ha entre els camins de Mont-ral i de Barrulles, on acaba la partida dels Plans. Per l'est limita amb la Coma.

Aragonesa, el barranc de l' [lu βəˈraŋ də ˈlɔrəɣuˈnezə]
També dit de les Aragoneses. Neix on acaba el barranc de les Marfanyes, aigües avall de l'aiguabarreig amb el barranc del coll del Bassot, on comença la partida de l'Aragonesa, i va fins al barranc del Rebollar, on comença la Riera.

Aragonesa, l' [ˈlɔrəɣuˈnezə]
També dit les Aragoneses. Partida que abasta els dos vessants del barranc de l'Aragonesa: l'interfluvi amb el barranc de l'Abellera i els costers que es despengen per la dreta des del pla de les Freixes.

Argany, la cova de l' [lə ˈkɔvə ðə ˈlɔrˈɣaŋ]
És al barranc d'en Fort. Espaiosa, però poc fonda. Del sostre goteja molta aigua que, en arribar a terra, forma unes escudelles de diferents mides.

Argany, la font de l' [lə ˈfɔn də ˈlɔrˈɣaŋ]
A la mateixa cova de l'Argany, a la part central del barranc d'en Fort.

Argela o les Argeles, l' [ˈlɔrˈzɛlə ˌ ˈlɔzərˈzɛləs]
Partida de terra a la vora del poble, que va des del Ribet fins a les Sorts, i que limita al nord-oest amb els Solans.
Forma dialectal d'argila, amb l'obertura de la *e*, ja en desús.

Arnetes, les [ˈlɔzərˈnetəs]
És un bosc a la part solana de la partida del Toll.

Balanyà o Balenyà, cal [ˈkaɫ βəˈləˈɲa]
Al carrer Major. És una de les cases més grans del poble. La va construir un cabaler de cal Batistó, sobre una casa molt antiga, que encara conserva uns arcs de pedra de mida notable. Era una de les grans hisendes del terme, que havia tingut en funcionament els tres molins fariners. No és, però, la casa pairal dels Balanyà de Capafonts, perquè els seus propietaris provenen de cal Batistó. No sabem quan va arribar el primer Balanyà a Capafonts. El document més antic que hem trobat amb un Balanyá, és del 1760, aproximadament. Per bé que ara tots els que tenen aquest cognom l'escriuen amb grafia castellana, Balañá, als papers antics sempre el trobem escrit Balanyà.

Balanyà, el molí del [lu muˈli ðəɫ βəˈləˈɲa]
És el Molí de Més Amunt. Vora del Pont Vell. Va estar ben conservat fins a inicis del segle XX; ara encara són ben sencers la paret de la bassa, el calceu, el canal de sortida de l'aigua, restes de les pales de ferro, la mola inferior i les quatre parets.

Balanyà, l'era del [ˈlɛrə ðəɫ βəˈləˈɲa]
A les Eres del Calvari. Ja és edificada, i també hi ha el dipòsit de l'aigua del poble.

Balanyà, la bassa del [lə ˈβasə ðət βələˈɲa]
A les Planes, a la vora del camí del Pont Vell i al costat de l'alzina del Balanyà. Una de les més grans del poble. Avui abandonada, s'omplia amb l'aigua de la sèquia de les Planes.

Balanyà, la font del [lə ˈfɔn ðət βələˈɲa]
A la plana del Balanyà; al costat del camí que mena al Pont Vell.

Banyà, cal [ˈkaɫ βəˈɲa]
Casa de la Barceloneta, baixant a mà esquerra; davant de l'era del Nan.

Baptista Balanyà, cal [ˈkaɫ βəˈtistə βələˈɲa]
Cal Pep Jesús.

Baptista de la Peirassa, el bassot del [tu βəˈsɔd dəl βəˈtistə ðə lə pəjˈrasə]
Era al barranc de l'Aragonesa. Només en queda el record.

Baptista de la Viuda, cal [ˈkaɫ βəˈtistə ðə lə ˈviwðə]
Cal Peirasso.

Barber, cal [ˈkaɫ βərˈbe]
Al carrer Major, al costat de cal Roquero.

Barberà, cal [ˈkaɫ βərβəˈra]
Ca l'Anton Vellanes. A la Barceloneta.

Barberà, la bassa del [lə ˈβasə ðət βərβəˈra]
A la partida de les Sortasses.

Barceloneta, el camí de la [tu kəˈmi ðə lə bərsəluˈnetə]
Nom amb què es coneix el camí de les Planes, que va del carrer de la Barceloneta fins als Plans.

Barceloneta, el carrer de la [tu kəˈre ðə lə bərsəluˈnetə]
Surt del carrer Nou i fa cap al defora i continua amb el camí de les Planes.

Barceloneta, la [lə bərsəluˈnetə]
És el barri on hi ha les cases, les eres i els llocs del poble a banda i banda del carrer de la Barceloneta.

Barra, el barranc del racó de la [tu βəˈraŋ dət rəˈko ðə lə ˈβarə]
Neix sota de sant Roc, a l'indret on hi ha la font del Pere Joan. Quan es troba amb el barranc de la Mistera, ja continua com a barranc del Rebollar.

Barra, el camí del racó de la [tu kəˈmi ðə lə ˈβarə]
Quan el camí de l'Abellera puja cap a l'ermita, surt per l'esquerra el del racó de la Barra, que puja fins a Sant Roc.

Barra, el racó de la [tu rəˈko ðə lə ˈβarə]

És la capçalera del barranc del mateix nom. Abasta des del coll de sant Roc fins a les terres del mas de la Mistera.

Barracó, cal [ˈkaɫ βəɾəˈko]
Ca la Miona.

Barral, el [ɫu βəˈraɫ]
Partida de terra, que també es diu en plural, “Els Barrals”. Se situa entre el camí vell de Farena i Mont-ral, el riu del Barral, la sort d’Anyena i el Pont Vell.
La tradició diu que aquesta partida de terra era del capellà, i que els murs i amuntegaments de pedra que separen les parades, els havia fet la gent del poble, despedregant el terreny, amb els jornals que servien per a pagar el delme al capellà. Amb la desamortització, les terres d’aquesta partida van passar a diferents propietaris.

Barral, el camí del [ɫu kəˈmi ðəɫ βəˈraɫ]
És el tros del camí de Barrulles que va del camí de les Planes fins al riu del Barral.

Barral, el riu del [ɫu ˈriw ðəɫ βəˈraɫ]
També se’n diu “El Barral”. Es considera que neix al racó de la Barra, prop de l’ermita de l’Abellera; el curs segueix pel barranc del Rebollar, per la Riera i, a partir del Bec de la Gallina, ja pren el nom de riu del Barral, fins que arriba al Brugent, just al lloc on hi ha el Molí del Balanya o Molí de Més Amunt. Regularment portava aigua, però s’ha anat perdent, perquè es filtra als avencs de la llera. Antigament devia tenir un cabdal relativament abundant, ja que les restes d’un molí ho fan suposar; des de l’aiguat de Sant Paulí, l’aigua s’escola sota el Bec de la Gallina i només baixa després de pluges abundants, per bé que, al tram final, mai arriba a quedar sec del tot.

Barral, la bassa del [ɫə ˈβasə ðəɫ βəˈraɫ]
És al costat del camí del pont Vell, a recer d’un marge. S’omple amb l’aigua que ve per la sèquia de l’Horta. Serveix per a regar el Barral de cal Fortet, i el de cal Salvador Batistó. És bassa antiga, medieval.

Barral, la bassa vella del [ɫə ˈβasə ˈveɫə ðəɫ βəˈraɫ]
A poca distància de la bassa del Barral, al mig del Barral del Fortet. És medieval, per bé que reformada. S’omple amb aigua de la sèquia de l’Horta, però antigament, quan era propietat del rector de Capafonts, s’omplia amb l’aigua d’una font, avui desapareguda, que hi havia a la part superior.

Barral, les bassetes del [ɫəs βəˈsetəz ðəɫ βəˈraɫ]
Al mig del riu, aigües avall del congost del Bec de la Gallina, hi ha les restes d’antigues basses o rescloses fetes amb pedres tallades i argamassa. Aquestes bassetes s’aprofitaven per a conduir l’aigua fins a basses situades més avall. Una hipòtesi, gens desencaminada, és que aquestes construccions són medievals, o anteriors, i servien per a arreplegar i conduir l’aigua fins a un molí, ara desaparegut, situat al lloc de les Petxines, on avui uns carreus de mides espectaculars, alineats a la vora del corrent, deuen ser tot allò que resta de la construcció.

Barrines, cal [ˈkaɫ βəˈriɲəs]
Cal Pep Fumat.

Barrulles [βəˈruɫəs]

Partida de terra que s'estén per la part costanera de l'ermita de Barrulles fins a la Gallarda. Abans era terra de castanyers, de *plantades*, com en diuen a Capafonts; també de vinyes i finalment d'avellaners, però actualment és tot erm, i el bosc de pins i l'alzinar ho està envaint.

Barrulles, cal [ˈkaɫ βəˈruɫəs]

Al carrer de Ponent, davant de la Placeta. Entre ca l'Anton Vellanes i cal Pep Roquero. Avui és part de ca l'Amadeu.

Barrulles, el barranc de [tu βəˈraŋ də βəˈruɫəs]

Neix sota el pla de la Gallarda, i desemboca al barranc del Forn Teuler.

Barrulles, el camí de [tu kəˈmi də βəˈruɫəs]

Surt del poble pel carrer de Barrulles, travessa el Barral, el Cubilàs, voreja el barranc de l'Aubagotà fins a l'ermita, a la partida de Barrulles. Amb l'obertura dels passos de carro, ha sofert canvis importants en el seu traçat.

Barrulles, el carrer de [tu kəˈre də βəˈruɫəs]

És el que va de l'era del Rector fins a l'actual carrer de Pau Casals i continua com a camí de Barrulles.

Barrulles, l'ermita de [təˈmitə də βəˈruɫəs]

És del segle XIII. En un pergami cosit a les tapes del "Llibre de Barrulles" -conservat a l'Arxiu Arxiepiscopal de Tarragona- hom llegeix: *Erminardius de zabata et mee filie berengarie de tolosa vendimus in perpetuo fratri Petro et fratri Berengario de Barrullis ... peciam terre cultam et ermam quem habuimus in territorio siurane et termino et parrochia capiti foncium ad Barrulles* (9 d'abril de 1225).

Francesc Blasi i Vallespinosa, a *Santuariis Marians de la diòcesi de Tarragona* (Barcelona, 1933), diu que, el 1933, la imatge era a l'església parroquial, perquè l'ermita estava molt malmesa i només s'hi conservava part del retaule.

La Mare de Déu de Barrulles és una imatge d'alabastre policromat, tallada el segle XV, que amida 80 cm. d'alçada.

Existeixen uns goigs d'abans de la guerra civil, reeditats el 1956, i uns de recents, fets per mossèn Joan Roig, que fou rector de Capafonts.

Durant uns cent anys, després que l'últim ermità marxés del lloc, restà abandonada i mig enrunada. Era propietat d'una casa del poble, i la feien servir com a maset. El 1956, el rector del poble, mossèn Anton Novell, la va restaurar amb l'ajuda de tots els vilatans i, des d'aquell any, se celebra a l'ermita la festa de la Mare de Déu de Barrulles, impròpiament dita Verge de Barrulles, per culpa d'un document mal redactat -el de la fundació de l'Associació Verge de Barrulles. La burocràcia del registre d'associacions en dificulta el canvi de nom pel tradicional de Mare de Déu de Barrulles.

Durant els anys que l'ermita va estar abandonada, la imatge es venerà a l'església del poble. La circumstància de la guerra civil va fer que anés a parar, molt malmesa, al museu arxiprestal de Tarragona, fins que, l'any 1959, després d'una restauració completa, tornà a l'ermita. Actualment, per por que sigui robada, torna a estar al seu altar de l'església del poble, i a l'ermita n'hi ha una còpia.

Barrulles, la bassa de [tə ˈbasə də βəˈruɫəs]

Del Servei d'Extinció d'Incendis, a dos centenars de metres de l'ermita. Les parets són de terra, recobertes de plàstic. Per les seves dimensions és la més gran del terme. L'aigua ve de la font del Fortet, que és a la plantada del mateix nom.

Basselles, les [ləs βə'seləs]
Són unes codolles petites al Montllat del Macià.

Basseta, la [lə βə'setə]
Al mas de Fortet, prop de la carretera. Recull l'aigua sobrant de la bassa de la font del mas de Fortet. És en desús.

Basseta, la font de la [lə 'fɔn də lə βə'setə]
Una mica més avall de la font del Fortet, ja tocant a la carretera. Brolla a l'interior de la Basseta.

Bassot, el barranc del coll del [tu βə'raŋ dəl 'kɔl dəl βə'sɔt]
Neix al coll del Bassot fins que s'ajunta amb el barranc de les Marfanyes.

Bassot, el coll del [tu 'kɔl dəl βə'sɔt]
També dit dels Bassots. A l'inici del barranc del coll del Bassot. Comunica el barranc dels Bassots, que segueix cap a Prades -poc esmentat pels de Capafonts- amb el barranc del coll del Bassot.

Batistó, cal [ˈkaɫ βətis'to]
Al carrer Major. És la casa pairal de tots, o quasi tots, els qui al poble porten el cognom Balanyà.

Batistó, el corral del [tu ku'raɫ dəl βətis'to]
Al carrer de les Fonts i tocant al Perxo. Es va espenar cap allà als anys 1942/43. Avui hi ha un garatge.

Batistó, el mas del [tu 'maz ðəl βətis'to]
Mas del camp de l'Espert.

Batistó, el tossal del [tu tu'səl o tru'saɫ dəl βətis'to]
Dalt del Montllat, entre la Pixera i la cova de les Gralles, damunt dels cingles del Roquero.

Batistó, l'era del [ˈɛrə ðəl βətis'to]
A les Eres del Calvari. El lloc més alt del poble. Actualment ja és edificada.

Batistó, la bassa del [lə 'basə ðəl βətis'to]
A la vora del camí de la Llódriga. S'omple amb la sèquia del Damunt de l'Horta

Bec de la Gallina, el [tu 'βek də lə γə'ɫinə]
És a l'est del coll de l'Abellera, damunt del cingle que arriba fins al riu del Barral. Són unes roques soltes de grans proporcions, agrupades just a la punta de la cinglera, visibles des de molts llocs. Des del Barral semblen una gallina, i des de la Riera és quan prenen la forma del bec. Hi ha motius per pensar que, en èpoques prehistòriques, podrien haver tingut la funció de lloc de vigilància.

Benito, la font del [lə ˈfɔn dəl βəˈnitu]
Una mica més avall de la font del Bullanga, a la vora del riu del Barral.

Besora, el pont de [tu ˈpɔn də βəˈzɔrə]
És a la part final de les Fous. Només se'n conserven una part de l'arc -d'un metre i mig d'alçada- i, a l'altra banda del riu, petites restes d'argamassa, a la roca on es devia recolzar l'arc. Podria ser un pont romà, però segons els entesos, amb les poques restes que se'n conserven, no n'hi ha prou per a confirmar-ho.

Besora, l'era del [ˈtɛrə ðəl βəˈzɔrə]
Entre cal Ferrer i cal Cisco Llarg, tocant al carrer de la Barceloneta i a les parades de l'Abadia.

Beurada, la font de la [lə ˈfɔn də lə βəwˈradə]
Dalt del Montllat, tocant a la parada Crua.

Blai, cal [ˈkaɪ βləj]
A la Travessera de Ponent. Cal Miquel.

Blaió, cal [ˈkaɪ βləˈjo]
A l'era del Rector. Abans era cal Jaumet.

Blaió, cal [ˈkaɪ βləˈjo]
A la Travessera de Ponent. Cal Joan Petit, avui cal Borràs. Era la casa pairal de l'altra cal Blaió de l'era del Rector.

Blaió, el cingle del [tu ˈsiŋglə ðəl βləˈjo]
També dit el cingle Blanc. A la dreta del riu Brugeny una vegada ja ha entrat al terme de Mont-ral.

Blaió, el coster dret del [tu kusˈte ˈðrɛd dəl βləˈjo]
Més amunt del barranc de l'Aragonesa, a la part esquerra del barranc de les Marfanyes.

Blaió, el prat del [tu ˈprad dəl βləˈjo]
Al capdamunt del barranc del forn Teuler, tocant al camí de la Clota, que va fins a la Comagrasa, per sota del coll de la Inglesa i del tossal Galliner.

Blaió, l'era de la caseta del [ˈtɛrə ðə lə kəˈzɛtə ðəl βləˈjo]
A la vora de la caseta.

Blaió, l'hort gran del [ˈtɔrˈɣrən dəl βləˈjo]
A la partida de l'Horta, l'última parada que rega la sèquia de l'Horta, abans de travessar el Ribatell.

Blaió, la bassa del [lə ˈbasə ðəl βləˈjo]
A l'hort gran del Blaió, a la partida de les Hortes. S'omple amb la sèquia de l'Horta.

Blaió, la bassa del [lə ˈbasə ðəl βləˈjo]

A la vora de la caseta del Blaió, al Damunt de la Vila. És una bassa gran que s'omple amb l'aigua de la font del Pujol.

Blaió, la caseta del [lə kəˈzɛtə ðət βləˈjo]
Al Damunt de la Vila.

Blaió, la font del [lə ˈfɔn ðət βləˈjo]
Tocant al riu Brugent, a la dreta, poc després d'entrar al terme de Mont-ral. Sota el cingle Blanc. També coneguda com la font del Jaumet.

Blanquer, el [lu βləŋˈke]
Partida de terra tocant al Ribatell i sota el camí de Reus. És terra d'argila blanca.

Borja, la [lə ˈβɔrˈdʒə]
Partida anomenada correntment la borja del Mano. És sota les parades de l'Abadia, i limita amb el camí de la Barceloneta, la sort del Batistó i els Plans.
Una borja és una cabana o pallissa, però no es té record que n'hi hagués cap al lloc esmentat.

Borràs, cal [ˈkaɫ βuˈras]
Nom recent de cal Joan Petit.

Bosc, el coll del [lu ˈkɔɫ ðət ˈbɔsk]
A la serra del Bosc. S'hi passa per anar dels plans del Pagès al bosc de Poblet. Prop del naixement del barranc del bosc del Llarg. Hi passa l'antic camí de l'Espluga.

Bosc, la serra del [lə ˈsɛrə ðət ˈbɔsk]
S'anomena així perquè fa de límit, d'oest a est, amb el bosc de Poblet, des dels Plans del Pagès fins al pla de la Mola, per damunt del barranc del bosc del Llarg, del barranc de l'Escolta, i les terres del mas d'en Toni.

Bosquet, el [lu busˈkɛt]
Agregat de Mont-ral, situat entre l'Aixàvega i el poble de Mont-ral. És molt petit, unes cinc cases.

Brugent, el riu [lu ˈriu bruˈʒen]
Aquest nom es fa servir poc. La gent sol emprar els noms que rep cada part del riu al llarg del terme: la Llòdriga, les Tosques, riu de l'Horta, riu d'en Seguer, les Planes, el Pont Vell, les Fous, la Manugra i el Pont de Besora. De tots aquests noms, només el de riu de l'Horta i el de riu d'en Seguer tenen prou entitat per a considerar-los topònims exclusius del riu; els altres se citen sense esmentar la paraula riu.
És admès per tothom que el naixement és a la font de la Llòdriga, ja que, des d'aquest punt, sempre porta aigua, per bé que a l'estiu té trams gairebé secs perquè el cabal es deriva cap a les séquies mitjançant rescloses; amb tot, el recorregut més llarg correspon al barranc d'en Fort i al barranc del Ribatell que hi desguassa a tocar del Pont Nou. També hi ha consens a considerar que el nom li ve del soroll de l'aigua. Sabem que antigament hi vivien les llúdrigues i que sempre ha tingut barbs; actualment hi campen algunes truites i crancs, que provenen de repoblaments.

Brugent, la vall del [lə ˈvaɫ ðət βruˈʒen]

Tram de la vall del riu Brugent que va des d'on comença el terme de Mont-ral, passades les Fous, fins a la Riba, per bé que no és pas incorrecte considerar que inclou, també, la capçalera del Brugent.

Bruixes, la cova de les [lə ˈkɔvə ðə ləz ˈβrujʃəs]
Sota l'era del Balanyà. Va desaparèixer en fer els nous dipòsits d'aigua.

Bullanga, cal [ˈkaɫ bu ˈʎaŋgə]
A les Eretes, tocant a l'era de l'Anton Cerdà.

Bullanga, la bassa del [lə ˈβasə ðəl bu ˈʎaŋgə]
A sota de l'ermita de l'Abellera. S'omplia amb l'aigua de la font del Bullanga. Ja és abandonada.

Bullanga, la bassa del [lə ˈβasə ðəl bu ˈʎaŋgə]
A la riba dreta del riu del Barral. Recull l'aigua de la font del Bullanga. Encara és en ús.

Bullanga, la font del [lə ˈfɔn ðəl bu ˈʎaŋgə]
Sota l'ermita de l'Abellera. A Prades en diuen la font de l'Abellera o de la Mare de Déu.
Hem sentit explicar als vells que una ermitana va baixar a buscar aigua a la font i la van atacar els llops. Es va salvar perquè va pujar dalt d'un castanyer fins que els llops van marxar. Aquesta és l'única referència que coneixem d'un fet que evidencia l'existència de llops a Capafonts.

Bullanga, la font del [lə ˈfɔn ðəl bu ˈʎaŋgə]
A les parades que hi ha a l'encreuament del camí de l'ermita amb el riu del Barral.

Bullangueta, cal [ˈkaɫ bu ˈʎaŋ ˈgetə]
Casa nova, a la Placeta, al costat de cal Josep Maria del Diego. Edificada sobre una part del corral del Pocurull.

Burguera, la [lə bur ˈgerə]
És un coster situat entre la Gallarda i la partida de Barrulles.

Cadeneta, la [lə kədə ˈnetə]
Partida de Mont-ral, tocant al terme de Capafonts, on hi ha moltes masies escampades. Són els veïns més propers dels capafontins.

Cadenetes, les [ləs kədə ˈnetəs]
Partida damunt de la cova Fosca, i sota la serra de l'Envestida; per l'oest, comença al coll Roig i, per l'est, arriba fins al terme de Mont-ral, a tocar de la Cadeneta de Mont-ral.

Cafè, el [lu kə ˈfe]
La gent recorda fins a set cases on hi hagué el Cafè: cal Bullanga, cal Carles, cal Balanyà, cal Xep, cal Gravat, la Societat i ca la Remei. I l'últim, el bar del Daniel.

Calderó, el racó del [lu rə ˈko ðəl kəɫdə ˈro]
A la part alta del barranc d'en Fort.

Calvari, el [t̪u kəl'vari]
És al capdamunt del turó que forma el poble. Els viacrucis de setmana santa hi passen i hi fan una de les estacions.

Calvari, el carrer del [t̪u kə're ðət kəl'vari]
Comença al carrer Major i puja fins a les eres del Calvari.

Calvo Sotelo, el carrer de
Durant el franquisme, s'anomenava així el de les Fonts. Al poble mai s'havia esmentat aquest nom. Vegeu *Quaderns de Capafonts*, núm. 25.

Cames, cal [ˈkaɫ ˈkaməs]
Cal Quirmo.

Cames, el bassot del [t̪u βə'səd ðət ˈkaməs]
Al Damunt de la Vila. Actualment abandonat. S'omplia amb l'aigua de la font del Cames.

Cames, el bassot del [t̪u βə'səd ðət ˈkaməs]
Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Cames, la font del [t̪ə ˈfɔn ðət ˈkaməs]
Al barranquet que neix al Coll i baixa cap al poble. Una mica més avall d'on hi havia la font del Patinyo. També dita del Quirmo.

Cames, la font del [t̪ə ˈfɔn ðət ˈkaməs]
Al barranc de les Fontetes, i per sobre de les Fontetes.

Camp de futbol, el [t̪u ˈcam də fub'ɔl]
Al mig del Ribatell, entre el Freginal i el Blanquer, sota el poble. Es va construir el 1945, i l'aiguat de sant Paulí (1994) se'l va emportar.

Canal, els bassots de la [t̪uz βə'sɔtz də t̪ə kə'nal]
Al barranquet de la Canal. Eren dos i recollien l'aigua de la font de la Canal i la que baixava pel barranquet.

Canal, la [t̪ə kə'nal]
És un barranc curt i encaixonat entre dues cingleres, a ponent del mas de Fortet. Va des de la font de la Canal fins a la Fou.

Canal, la font de la [t̪ə ˈfɔn də t̪ə kə'nal]
Al barranc del mateix nom, tocant al mas de Fortet. Actualment està mig desapareguda a causa de l'obertura d'un nou camí.

Canals, el barranc de les [t̪u βə'raŋ də t̪əs kə'nals]
És la continuació del barranc del bosc del Llarg fins al barranc de l'Escolta.

Canals, el coster de les [t̪u kus'te ˈðə t̪əs kə'nals]
Un coster d'alzines a l'est del coll de la Inglesa i més avall del bosc del Llarg.

Canals, les [ləs kəˈnals]
Partida tocant al poble, que va des de la Barceloneta i les Farratgetes fins al Ribatell.

Càndia, ca la [ˈka lə ˈkandiə]
Al carrer Major, al costat de cal Poma. Abans es deia cal Pau Merló i avui és la casa de l'Eva i el Sergi, ramaders i formatgers establerts a Capafonts.

Cantacorbs [ˈkantə ˈkɔrs]
És un cingle situat damunt del pla del Quim, al nord dels Solans, i a la part final del barranc dels Rancs. Dóna vista a la partida de les Abelleres i el Rebollar.

Cantó, el [tu kənˈto]
És la confluència del carrer Major amb el del Calvari i el de l'Abadia.

Canya, cal [ˈkaɫ ˈkaɲə]
Casa molt petita, entre cal Taverner i cal Fortet. Quan a cal Fortet van anar a viure a la casa actual, la van comprar i, amb una reforma, va desaparèixer.

Canya, cal [ˈkaɫ ˈkaɲə]
Al carrer Nou, al costat de cal Gravat. Antigament, ca la Mistera. Actualment desapareguda. Hi ha una casa nova i un porxo que comunica amb les parades de l'Abadia.

Canya, cal [ˈkaɫ ˈkaɲə]
Al carrer de l'Abadia, tocant a cal Macià. Era l'antic cal Canya; la del carrer Nou és més recent. Darrerament ha canviat de nom molt sovint.

Canya, el bassot del [tu bəˈsɔd dəɫ ˈkaɲə]
A Barrulles, a la dreta del barranc del Forn Teuler. Recull l'aigua de la font del mateix nom.

Canya, la font del [lə ˈfɔn dəɫ ˈkaɲə]
Al mateix barranc de la font del Fortet, una mica més avall.

Capafonts [ˈkaɲəˈfɔns]
A les muntanyes de Prades, el seu terme ocupa la capçalera del riu Brugent. El nom prové del *Caput Fontium* del llatí *Capite Fontium*. Pertany a la comarca del Baix Camp.

Carles, cal [ˈkaɫ ˈkarləs]
Al carrer Major, fent cantonada amb el carrer de les Fonts. També dita ca la Cisca Carles i, més tard, cal Cisco de la Malena. Avui és cal Retratista.

Carles, el mas del [tu ˈmaz dəɫ ˈkarləs]
Entre la Comagrasa, la Clota, i les terres del mas d'en Toni. Observem que es pronuncia “carlɔ s” i no el castellanisme “carlus”.

Carles, l'era del mas del [ˈlɛrə dəɫ ˈmaz dəɫ ˈkarləs]
Tocant al mas.

- Carles, la font del** [lə ˈfɔn dəl ˈkarləs]
Era a la part final del barranc de Llenguaeixuta, al peu de la primera cinglera que es troba pujant del Toll. La font i el terreny desaparegueren l'any 1994 amb l'aiguat de Sant Paulí.
- Carles, les mines del** [ləz ˈminəz dəl ˈkarləs]
Al barranc de les Fontetes, abans d'arribar a les Fontetes i passada la font del Pere Roc. Eren dues: una de molt fonda; s'hi podia entrar. Sembla que eren de barita, i encara es recorda que, a principis del segle XX, el mineral es portava a bast fins a l'estació de tren d'Alcover.
- Carrerada, la** [lə kərə ˈradə]
Sortia de Capafonts, passava per la parada llarga del Ribatell, cap a les Guixeres, travessava el Grau i arribava fins a dalt del Montllat.
- Carretera, la** [lə kərə ˈterə]
Travessa el terme des del coll de Capafonts fins a les Cadenetes, d'oest a est. Es va acabar l'any 1931.
- Casa de la Vila, la** [lə ˈkazə də lə ˈvilə]
Al carrer de les Fonts. Molt reformada, edificada damunt del Forn de la Vila, que és molt antic. Actualment acull, a més de l'ajuntament, el dispensari mèdic.
- Castellets, els** [lʊs kəstə ˈlets]
Són unes roques que estan a l'esquerra del barranc del bosc del Llarg, damunt dels Teixos, passat el coster d'en Perroi.
- Celestino, la bassa del** [lə ˈbasə dəl sələs ˈtinu]
Al capdamunt del barranc de l'Aragonesa, ja dalt del Pagès, a prop del mas de l'Espasa. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom.
- Celestino, la font del** [lə ˈfɔn dəl sələs ˈtinu]
És a prop del mas de l'Espasa. A la banda de baix del camí que du als plans del Pagès.
- Cementiri Vell, el** [lʊ səmən ˈtiri ˈveɫ]
És al carrer de l'Abadia, a l'espai que hi ha entre l'església romànica i l'abadia. Es va fer servir fins a l'any 1920. Ara és un parc per a la quitxalla.
- Cementiri, el** [lʊ səmən ˈtiri]
És al tros de l'Era, tocant al Planet de les Sorts i a la carretera, i no gaire lluny del poble. Es va construir l'any 1921.
- Cementiri, l'era del** [ˈterə dəl səmən ˈtiri]
A tocar del Cementiri.
- Cerdà, cal** [ˈkaɫ sər ˈða]
Al carrer de Sant Abdon, tocant a l'era del Pobaia. Abans, cal Quec.
- Cerdà, el maset del** [lʊ mə ˈzɛd dəl sər ˈða]
A la Riera.

- Cerdà, l'era del** [ˈt̪erə ðəl sərˈða]
A les Eres del Calvari. És l'única que queda de l'indret. Té la solera de lloses, detall que la fa molt interessant. Es conserva en bon estat. Hem de suposar que és medieval i que no ha sofert modificacions.
- Cerdà, la bassa del** [t̪ə ˈβasə ðəl sərˈða]
A la Riera. Darrera del maset. L'aigua prové de la font del Foradet.
- Cerdà, la bassa del** [t̪ə ˈβasə ðəl sərˈða]
A tocar del Barral i del camí de l'ermita. S'omplia amb l'aigua del Barral. Està abandonada.
- Cingle Blanc, el** [tu ˈsiŋɡlə ˈβl̪aŋ]
A la dreta del riu Brugent, poc després que surti del terme. A prop del mas d'en Toni, i sobre el camí de Farena. També dit el cingle del Blaió.
- Cisca Carles, la font de la** [t̪ə ˈfɔn də t̪ə ˈsiskə ˈkarl̪ə s]
A la confluència del barranc de Terrascona amb el riu. Desaparegué l'any 1994 a causa de l'aiguat de Sant Paulí.
- Cisca Perutxa, ca la** [ˈka t̪ə ˈsiskə pəˈrutʃə]
Cal Perutxo.
- Cisco Carles, el maset del** [tu məˈzəd ðəl ˈsisku ˈkarl̪əs]
Als Pladencots.
- Cisco Cerdà, cal** [ˈkaɫ ˈsisku sərˈða]
A la travessera de Ponent, tocant a la travessera de les Eres i al carrer de Ponent.
- Cisco de la Malena, cal** [ˈkaɫ ˈsisku ðə t̪ə məˈl̪enə]
Cal Carles.
- Cisco Fortet, cal** [ˈkaɫ ˈsisku furˈt̪et]
Cal Ponos.
- Cisco Fortet, la bassa del** [t̪ə ˈβasə ðəl ˈsisku furˈt̪et]
A les parades del barranc de les Cadenetes, aigües avall del pont del Miquelet.
- Cisco Fortet, les fonts del** [t̪əs ˈfɔns ðəl ˈsisku furˈt̪et]
Aigües avall del maset del Miquelet. Són tres fonts diferents, molt properes.
- Cisco Llarg, cal** [ˈkaɫ ˈsisku ˈl̪ark]
Cal Patac. A la Barceloneta.
- Cisco Llarg, cal** [ˈkaɫ ˈsisku ˈl̪ark]
Era una casa de la travessera de les Eres, que estava sobre cal Cisco Cerdà. Avui forma part de cal Cisco Cerdà.
- Cisco Quico, cal** [ˈkaɫ ˈsisku ˈkiku]

Cal Pere Cogalló.

Clos, el [tu ˈkɫɔs]
És un bocí de terra on hi ha la bassa del Pocurull, al Ribatell.

Clot de Capafonts, el [tu ˈkɫɔd də ˈkapəˈfɔns]
S'anomena així tot el fons de la vall ocupada pel turó on hi ha el poble i els conreus que l'envolten.

Clota, la [lə ˈkɫɔtə]
Partida de terra situada al nord dels picons que van de la Rocalta fins al barranc del Forn Teuler, a l'oest del mas d'en Carles i tocant a la Comagrasa.

Clotet de Nadal, el [tu kɫuˈtɛt]
És una paradeta al Pladencot del Cisco Llarg.

Clots, els [tus ˈkɫɔts]
Parades de secà a la partida de les Planes.

Coca, la [lə ˈkɔkə]
Parada de terra d'uns cent metres de llarg i sis d'ample, de forma allargada com la d'una coca. A la partida del Coll.

Coll de Capafonts, el [tu ˈkɔɫ də ˈkapəˈfɔns]
És el coll per antonomàsia. Hi passa la carretera. Hi enllacen diversos camins, entre els quals el camí de carro dels Montllats.

Coll, el [tu ˈkɔɫ]
Partida a la banda del Coll de Capafonts, partionera amb els termes de la Febró i Prades.

Coll, el camí del [tu kəˈmi ðəɫ ˈkɔɫ]
És el camí de Prades.

Colomer, el [tu kuɫuˈme]
Morro rocós -un recingle- que està sobre el camí de l'Escudelletta i que, per extensió, dona nom a una partida més extensa, que va des dels cingles que hi ha damunt de la Foradada fins al Montllat, i que continua fins a prop de l'Escudelletta.

Coma Grassa, la [lə ˈkomə ˈɣrasə]
Sovint es diu en plural, **les Comes Grasses**. És una partida molt gran, a l'extrem nord-oriental del terme, on limita amb les terres del mas d'en Toni i del mas d'en Carles; pel sud, amb les Clotes, i per l'oest, amb el coll de la Inglesa i el tossal Galliner. Un barranc que no té nom travessa la partida, des de la part més alta, sota de la Gallarda, fins a la més baixa, al lloc de l'Escolta.

Coma Grassa, el barranc de la [tu βəˈraŋ də lə ˈkomə ˈɣrasə]
Baixa de la Gallarda i el Roquer Blanc fins al lloc de l'Escolta. Travessa tota la partida de les Comes Grasses i li fa de límit per la part nord.

Coma, la [lə ˈkomə]

És una partida, a l'esquerra del camí de Mont-ral, al Barral de cal Fortet.

Conselo, cal [ˈkaɫ kun ˈsɛɫu]

Cal Mateu o cal Pere Mateu.

Conselo, el cingle del [tu ˈsiŋɡlə ðəɫ kun ˈsɛɫu]

Damunt de la cova del Roquero, a la part dreta del barranc del Rebollar.

Conselo, el mas del [tu ˈmaz ðəɫ kun ˈsɛɫu]

Al nord de Cantacorbs, damunt del barranc del Rebollar, però ja al vessant esquerra del barranc dels Rancs en la seva part final, i a la vora del camí del mas de la Mistera.

També dit mas de Mateu. És bastant gran i els amos hi feien estades temporals a les èpoques de més feina. Actualment abandonat.

Conselo, l'era del mas del [ˈɛrə ðəɫ ˈmaz ðəɫ kun ˈsɛɫu]

Tocant a les parets del mas.

Conselo, la mina del [lə ˈminə ðəɫ kun ˈsɛɫu]

A la part mitjana, i al vessant esquerra, del barranc de l'Aragonesa. Fou explotada durant la dècada 1940/50 per miners asturians deportats pel franquisme després de la guerra civil. És de barita. També dita mina del Pepó.

Cooperativa, el local de la [tu tu ˈkaɫ də lə kupərə ˈtivə]

A la travessera de les Eres. És el lloc on la cooperativa tenia maquinària per a netejar fruits secs. Avui ja no funciona i es propietat de l'ajuntament. Antigament aquesta casa era de cal Barrines i no tenia nom.

Cooperativa, la [lə kupərə ˈtivə]

Fa molts anys, era en una estança de la casa de la vila i subministrava queviures als seus associats.

Corb, el riu [tu ˈriw ˈkɔrp]

És el nom antic del Ribet. Neix als Solans i desemboca al Ribatell.

Corb, la font del [lə ˈfɔn dəɫ ˈkɔrp]

Al terme de la Mussara, dalt dels Montllats, darrera de la Creu Trencada. Anomenada a Capafonts perquè la gent que feia artigues pels seus voltants hi anava a buscar aigua.

Coromines, cal [ˈkaɫ kuru ˈminəs]

Cal Pere Carles.

Corts, la font d'en [lə ˈfɔn dən ˈkɔrs]

A la partida de les Hortes. L'aigua sortia a la vora del riu, a la resclosa de la sèquia de l'Horta, però l'aiguat de Sant Paulí del 1994 canvià la fesomia del lloc. Actualment brolla al fons de la resclosa nova.

Cosme, cal [ˈkaɫ ˈkɔzmə]

Nom actual de cal Pere Sastre.

Costereta, la [lə kustə ˈɾetə]

És un carreró que va del carrer Major fins a les Eres, i avui forma part de la travessera de les Eres.

Costers Drets, els [tus kus´tes ´drets]

Al vessant esquerra del barranc de les Marfanyes. Sota el pla de la Roqueta i fins a les Aragoneses.

Costers, els [tus kus´tes]

És un nom genèric que s'aplica a tots els vessants rocosos i de fort pendent, que cauen cap a la vall del Brugent, des de sota el pla de les Freixes i les Marfanyes, fins al pla de la Mola.

Costes, cal [´kaɫ ˈkɔstəs]

Cal Ponos. Al carrer de les Fonts, al costat de cal Pocurull. Diu la tradició oral que és la casa més antiga del poble. Avui està molt reformada, però fins fa pocs anys conservava la llar de foc i l'aiguera tallades a la roca; també es conservaven piques de pedra per a guardar els cereals, i els trespols eren tots a diferents nivells; certament tenia l'aspecte d'una construcció molt antiga.

Costes, el bosc del [tu ˈβɔz ðəɫ ˈkɔstəs]

A la cova de les Galles.

Costes, el corral del [tu ku´raɫ dəɫ ˈkɔstəs]

Al carrer de les Fonts, davant de la casa del mateix nom. Entre el corral del Miqualet i el paradó del Batistó. Avui és la casa del Josep Maria Roget.

Cotes, cal [´kaɫ ˈkɔtəs]

Darrere de ca l'Anton Cerdà, tocant al camí de la Magina.

Cova Fosca, el barranc de la [tu βə´raŋ də tə ˈkɔvə ˈfoskə]

Neix a les Cadenetes, vora del camí de Mont-ral i de la carretera. És la part inferior del barranc de les Cadenetes. Arriba al riu Brugent, al lloc del Pont de Besora.

Cova Fosca, el bassot de la [tu bə´sɔd də tə ˈkɔvə ˈfoskə]

A tocar del barranc, allà on mor la cinglera.

Cova Fosca, la [lə ˈkɔvə ˈfoskə]

Al barranc del mateix nom. És de forma allargassada i de poca alçada. Durant la guerra civil de 1936-39, s'hi van refugiar fins a cinc famílies. Davant hi creix el Teix de la Cova Fosca.

Cova Fosca, la [lə ˈkɔvə ˈfoskə]

Partida de terra que llinda, al sud i a l'oest, amb les Cadenetes i, al nord i a l'est, amb el Pont de Besora. Està quasi tota encerclada per la cinglera. Abans hi havia conreus de regadiu que ja són abandonats i ocupats pel bosc.

Covetes Llargues, les [ləs ku´vetəs ˈɫarɣəs]

Conegudes també com "les Cuetes Llargues". El nom antic és "Covetes". "Cuetes" sembla ser fruit d'una pronúncia laxa. Ramon Amigó, en el seu treball *Noms de lloc i de persona del terme de Prades*, ja es va adonar que la gent gran deia "Covetes", i

nosaltres també ho confirmem. Partida a l'esquerra de la Riera que va del picó del Tripetes fins a les costes d'en Guàrdia. Per la carena toca a les partides de Barrulles i per l'altre costat de la Riera afronta amb el Bec de la Gallina. Dins de la partida hi ha el picó de l'Oficial, el primer de la filera de picons, interrompuda per les Costes d'en Guàrdia, que arriba fins a la Rocalta.

Creta, el paradó de [t̪u pəɾəˈðo ðə ˈkɾetə]
És sota de la Placeta, tocant al camí de la Magina.

Creu Trencada, la [t̪ə ˈkɾew tɾəŋˈkaðə]
Dalt dels Montllats. Hi conflueixen els termes de la Mussara, de Capafonts i de la Febró. És una cruïlla de camins: el de Capafonts a Reus, el de Prades a Reus i el de la Font Nova. De la creu antiga, en quedaven només unes quantes pedres de la base; més recent, hi ha una creu de ferro que les té incorporades.

Crua, la parada [t̪ə pəˈɾaðə ˈkɾuə]
Al Montllat del Batistó, tocant al barranc de la Pixera.

Cubilàs, el [t̪u kuβiˈɫas]
Partida de terra al camí de Barrulles, sota les costes d'en Guàrdia, a l'oest del barranc de l'Obagotà i al nord del riu del Barral. Albert Manent creu que ve de la forma llatina *cubiculu* (o *cubile*), o sigui “cau”, que en castellà pren la forma de *cubil*; la terminació *-às* seria un sufix augmentatiu.

Cucut, cal [ˈkaɫ kuˈkut]
Casa nova que comprèn cal Pep Roquero i la pallissa del Mateu. Dóna al carrer de Ponent i a la travessera de Ponent.

Cucut, la font del [t̪ə ˈfɔn dət̪ kuˈkut]
Al paratge de les Petxines, allà on el riu salva un petit desnivell, i a l'esquerra de la llera.

Cuetes Llargues, les [t̪əs kuˈetəz ˈɫaɾɣəs]
Més pròpiament dites les Covetes Llargues (veg.).

Culla, la o les Culleres del Tomàs [t̪ə ˈkuɫə / t̪əs ˈkuɫəz dət̪ tuˈmas]
Sots en forma de culla o cullera, a la llera de pedra del barranc de la font Nova, més amunt de la cova de les Gralles. Ni ha unes quantes en un tram d'uns cinc-cents metres. Tenen formes diverses –rodones, allargasades,...- i diferents mides entre un i tres metres i profunditats inferiors al metre. Sempre hi ha aigua, fins i tot en temps de forta sequera. També dites les culles del Tomàs.

Culles, les [t̪əs ˈkuɫəs]
Se'n diu de les partides de bosc que són als voltants de les Culles del Tomàs, al barranc de la font Nova.

Cutxó, cal [ˈkaɫ kuˈtʃo]
Cal Peret. Al carrer Nou. Durant la primera meitat del segle XX, fou una fusteria.

Cutxó, cal [ˈkaɫ kuˈtʃo]

Cal Joan Cutxó. Al carrer de Sant Abdon, tocant a cal Cerdà. Era més antiga que la del carrer Nou del mateix nom.

Dalt, el [tu ˈðal]

Era un espai que avui ocupa ca l'Ermitanet i que formava part de la Plaça Vella. Malauradament tot l'espai del Perxo, del qual formava part, ha estat modificat als darres anys del segle XX, i ja ni tan sols s'hi reconeixen les arcades.

Damunt de l'Horta, el [tu dəˈmun də ˈhortə]

Partida de terra de regadiu, més avall de les Tosques i per sobre de les Hortes, a l'esquerra del riu.

Damunt de l'Horta, la resclosa del [lə rəsˈklozə dət dəˈmun də ˈhortə]

Enviava l'aigua a la sèquia del mateix nom.

Damunt de l'Horta, la séquia del [lə ˈsekiə dət dəˈmun də ˈhortə]

Una mica més avall de les Tosques; regava la partida del mateix nom.

Damunt de la Vila, el [tu dəˈmun də tə ˈvilə]

Partida de terra a l'oest del poble, entre els Solans i el Picorandan

Damunt de la Vila, el barranc del [tu βəˈraŋ dət dəˈmun də tə ˈvilə]

Neix al Coll de Capafonts i desemboca al lloc on el barranc del Toll ja s'anomena el Ribatell.

Damunt les Hortes [dəˈmun ləz ˈortəs]

Partida de regadiu entre l'Horta i el camí de la Llódriga.

Daniel, el bar del [tu ˈbar dət dəniˈel]

Cal Tomàs Batistó. Cal Xep.

Daniel, la cova del [lə ˈkovə dət dəniˈel]

Descoberta pel Daniel de cal Ros cap allà el 1945. S'hi trobaren restes de l'època del final del bronze -la més importat, una gerra que és al museu Vilaseca de Reus, anomenada la gerra de la cova del Daniel. La boca d'aquesta cova està tapada per una ensulsiada, i aquesta circumstància probablement va propiciar que durant segles ningú no hi tingués accés, cosa que permeté que al seu interior tot quedés intacte.

Daniel, la font del [lə ˈfɔn dət dəniˈel]

Del camí que puja als Montllats per l'Escudelletta, abans de la Foradada, en surt un altre que continua per sota dels recingles en direcció al barranc de la Pixera i a la cova de les Gralles, i al seu primer tram hi ha aquesta font.

Davall de la Plaça, les parades del [ləs pəˈradəz dət dəˈval də tə ˈplasə]

Partida tocant al poble, que va del camí del Ribatell fins al Freginal. Tenen aquest nom, perquè són davall de la Plaça Vella, també dita el Perxo. Actualment està edificat en la major part.

Davall de les Cases, les parades del [ləs pəˈradəz dət dəˈval də təs ˈkazəs]

Tocant a la Barceloneta, entre el camí de les Planes i la borja del Mano.

- Davall Plaça, l'hotel** [tu'tet də'vaɫ 'plasə]
Hotel construït fa pocs anys a les parades de Davall de la Plaça.
- Deveses, les** [təs də'vezəs]
Damunt del Pladencot i sota els Montllats.
- Diego, cal** [ˈkaɫ ˈdjeɣu]
Cal Joan Pu.
- Dineral, cal** [ˈkaɫ dinə'ral]
Al carrer Major, tocant a cal Pep Mano. Avui és cal Pep Onclet.
- Dineral, el bosc del** [tu 'βɔz ðət dinə'raɫ]
Al pla del Pagès, més al nord de l'obac del Pere Ros, tocant al bosc de Poblet.
- Dineral, el coll de la font del** [tu ˈkɔɫ də lə 'fɔn ðət dinə'raɫ]
Al nord dels plans del Dineral i a la serra del Bosc.
- Dineral, el coster del** [tu kus'te ðət dinə'raɫ]
És la part del bosc del Dineral, que ja es despenja cap al barranc del bosc del Llarg.
- Dineral, el garatge del** [tu gə'ratʒ ðət dinə'raɫ]
Al costat del corral del Mitxo. Sembla que abans era de cal Gravat.
- Dineral, el mas del** [tu 'maz ðət dinə'raɫ]
A la dreta del barranc de les Fontetes, damunt de la Riera, no gaire lluny del poble. Fa uns cent anys que es va construir. Actualment és habitat.
- Dineral, el picó del** [tu pi'ko ðət dinə'raɫ]
Als voltants del mas.
- Dineral, el pla del** [tu 'pla ðət dinə'raɫ]
És la part del bosc del Dineral que està a dalt del pla del Pagès.
- Dineral, el pou de gel del** [tu 'pɔw ðə ˈdʒel ðət dinə'raɫ]
Al coll de la font del Dineral. Està enrunat.
- Dineral, l'era del mas del** [ˈlerə ðət 'maz ðət dinə'raɫ]
A la vora del mas.
- Dineral, la font del** [lə 'fɔn ðət dinə'raɫ]
Era al pla del Dineral, a ponent del mas del Gravat, dalt dels plans del Pagès. És perduda.
- Dineral, les tombes del mas del Dineral.** [təs 'tɔmbəz ðət 'maz ðət dinə'raɫ]
Són uns enterraments visigòtics, descoberts quan es va fer el pas de carro del mas del Dineral. A la vora del camí de l'Esplugu.
- Diumenge, el** [tu du'meɲʒə]

Una parada de conreu que és al Toll.

Domènec, cal [ˈkaɫ duˈmenək]

La part que dona al carrer de sant Abdon; abans era cal Joan Carles. La part que dona al carrer de les Fonts; abans era cal Flaret.

Enquino, ca l' [ˈka ləŋˈkinu]

Cal Quim. Enquino és una pronúncia popular de Longinos.

Enquino, la caseta de l' [lə kəˈzətə də ləŋˈkinu]

Sota de la Gallarda, a la part alta del barranc del Forn Teuler. És feta de pedra seca molt ben treballada.

Enquino, el corral de l' [lu kuˈraɫ də ləŋˈkinu]

Tocant al corral del Joan Carles i al del Pep Fumat; més tard se'n va dir corral de cal Cutxó i ara forma part de cal Torres.

Enquino, la bassa de l' [lə ˈbasə ðə ləŋˈkinu]

És a la banda de baix de la font del Pujol.

Enquino, la mina de l' [lə ˈminə ðə ləŋˈkinu]

És al barranc del Forn Teuler. L'extracció de mineral fou de curta durada i se la reconeixia com una mina d'aigua. Ara és ensulsiada.

Enric, ca l' [ˈka lənˈrik]

Abans, la pallissa del Vilalta.

Enric, la bassa de l' [lə ˈbasə ðə lənˈrik]

A la Sorteta. Tocant al camí de les Planes i a la paret del maset. S'omple amb la sèquia de l'Horta.

Enric, maset de l' [lu məˈzəd də lənˈrik]

A la Sorteta i a la vora del camí de les Planes.

Investida, la serra de l' [lə ˈserə ðe ləŋvəsˈtiðə]

És al nord-est dels Montllats, paral·lela als límits del terme amb Mont-ral. Va des del cingle de Pena Post fins a les envistes del llogaret de la Cadeneta (Mont-ral).

Eres, la travessera de les [lə trəvəˈserə ðə ləˈzerəs]

És el carrer que va de l'era del Rector fins a dalt de les Eres, i que continua fins al carrer Major. Aquest camí o carrer, abans no tenia nom. Més pròpiament s'hauria de dir camí o carrer de les Eres, i la Costereta, seria el tram que arriba fins el carrer Major.

Eres, les [ləˈzerəs]

És un espai coincident amb el Calvari, al capdamunt del poble. Abans comprenia les eres del Llarg, del Balanyà, del Batistó i del Cerdà. Avui només en queda l'última, perquè les altres estan edificades.

Eretes, les l [ləzəˈretəs]

És un espai que va de l'era de l'Anton Cerdà, el carrer Major i el carrer de Vista Alegre, fins a l'era del Pobaia; inclou part de la travessera de les Eres.

Ermita, la bassa de la font de l' [lə ˈβasə ðə lə ˈfɔn də lərˈmitə]

A la dreta del barranc de l'Ermita. S'omplia amb l'aigua de la font de l'Ermita. Va desaparèixer amb l'aiguat de Sant Paulí, el 1994.

Ermita, la font de l' [lə ˈfɔn də lərˈmitə]

Un centenar de metres més avall de la font del Canya, a la vora de l'ermita. L'aigua es recollia en una pica de pedra que avui és dins del temple. L'aiguat de Sant Paulí la va fer desaparèixer.

Actualment aquest nom s'aplica a la font que hi ha a les escales de l'ermita. És una font artificial que té l'aigua canalitzada des de la font del Fortet.

Ermitanet, ca l' [ˈka lərmitəˈnet]

És al carrer de les Fonts, al costat de la Casa de la Vila. Als baixos té uns arcs gòtics de pedra picada que formaven part de l'antiga plaça Vella, al Perxo.

Ermitanet, el mas de l' [lu ˈmazdə lərmitəˈnet]

És una caseta, feta pel Delfí Pocurull, cap a meitat del segle XX, al lloc de Serra Plana. Fou construïda amb fang, dit popularment "ciment d'oreneta", i argamassa.

Ermitanet, el mas de l' [lu ˈmazðə lərmitəˈnet]

En realitat són dos mados. És a Barrulles, més amunt de la roca de santa Caterina. El va fer el Pere Ermitanet amb pedra seca.

Ermitanet, la font del baci de l' [lə ˈfɔn də lərmitəˈnet]

Dalt de Serraplana, al barranc de la cova del Corral, que va a la conca del Siurana. És al terme de la Febró. També dita, font de la cova del Corral.

Escoles Noves, les [lɛzəs ˈkɔləs ˈnɔvəs]

Al carrer de les Fonts, al costat de les Escoles. Avui acullen la llar d'avis i la biblioteca.

Escoles, les [lɛzəs ˈkɔləs]

Eren al carrer de les Fonts, a la part baixa de l'edifici on avui hi ha el restaurant El Grèvol i la Sala Municipal. S'edificaren als anys cinquanta del segle XX. Després d'escola, fou la sala de cine i el local social del poble.

Escolta, el barranc de l' [lu βəˈraŋ də ləs ˈkɔltə]

És el tram final del barranc que primer s'anomena del bosc del Llarg. El seu inici és indeterminat, però sembla que podem considerar que agafa aquest nom quan entra a terres del Mas d'en Toni i per tant al terme de Mont-ral. Passa pel lloc de l'Escolta abans de desaiguar al Brugent

Escolta, l' [lɛs ˈkɔltə]

És el lloc, a la part baixa de les Comes Grasses, on neix el barranc de l'Escolta.

Escudelleta, la font de l' [lə ˈfɔn də lɛskudəˈlɛtə]

És una de les fonts emblemàtiques del poble. Al peu de la cinglera que és damunt de la Pixera, i a la vora del camí que puja als Montllats.

- Esgargoller, la font de l'** [tə ʻfɔn də təsɣərɣu ʻlə]
Al camí de Reus, dalt del Montllat, passada la Creu Trencada, camí de la Mussara.
- Esglaons, els** [tuzəzɣtə ʻɔns]
A l'est del coll de l'Abellera i a l'oest del Bec de la Gallina. Són els petits recingles que hi ha sota el coll de l'Abellera, ja enganxats al cingle del Bec de la Gallina. S'anomenaven molt abans de fer el pas de carro a la Riera, ja que s'hi transitava per fer dreuera per anar a la riera de cal Cerdà i cap al mas del Dinerat. Era un senderó que no permetia passar-hi amb els animals.
- Església Vella, l'** [tɪg ʻgɫeziə ʻvelə]
Era al costat del Cementiri Vell i dins de cal Blaió. Només en queda el mur oposat a l'absis, que ens permet veure l'encaix de la volta de canó del sostre i deduir-ne les dimensions i les característiques. No tenim cap document que l'esmenti. Devia ser molt petita, semblant a la de Mont-ral. Sabem que la pedra de les seves parets es va aprofitar per a la construcció de la nova.
- Església, l'** [tɪg ʻgleziə]
A la plaça del mateix nom. És del segle XVIII.
- Església, la plaça de l'** [tə ʻpləsə ðə lɪg ʻgleziə]
Davant de l'Església. Abans se'n deia la plaça Nova, i ara la Plaça.
- Espert, el camp de l'** [tu ʻkɑm də təs ʻpɛrt]
Bocí de terra al Damunt de l'Horta, entre la partida de les Hortes i el camí de la la Llódriga.
- Espert, el mas del camp de l'** [tu ʻmɑz ðə təs ʻpɛrt]
És un soplug construí fa pocs anys, també conegut com a mas del Batistó.
- Espluga Negra, l'** [təs ʻpɫuɣə ʻneɣrə]
Bocí de bosc situat entre la cova de les Gralles, el Pont de Goi i el morral de la Devesa.
- Espluga Negra, la font de l'** [tə ʻfɔn də təs ʻpɫuɣə ʻneɣrə]
Al camí dels Montllats, que passa pel barranc de la Llódriga, més amunt del morral de la Devesa, i abans d'arribar al replà superior de la cova de les Gralles.
- Espluga, el camí de l'** [tu kə ʻmi ðə təs ʻpɫuɣə ʻneɣrə]
És el camí que puja des del mas de Dinerat pel barranc de les Fontetes, travessa el coll del bosc del Llarg, el barranc del mateix nom, i la serra del Bosc, i arriba fins a l'Espluga.
- Estanís, la bassa de l'** [tə ʻβasə ðə tɛstə ʻnis]
A poca distància de la del Pocerull. S'omple amb l'aigua de la sèquia de les Planes.
- Estel, el barranc de l'alzina de** [tu βə ʻraŋ də təl ʻzɪnə ðə təs ʻtɛl]
A la dreta del barranc de les Fontetes. És curt.
- Estel, l'Alzina de l'** [tə l ʻzɪnə ðə tə s ʻtɛl]

Dalt del Pagès, a la vora del pla de la Roqueta, damunt del barranc de les Fontetes. Arbre emblemàtic per a la gent del poble, perquè assenyalava el nord i, per tant, l'estel Polar. Era molt visible des del poble i molt anomenada. Fa uns quants anys la van tallar. S'hauria de replantar, per les raons ja dites.

Eugènio, la bassa de l' [tə ˈβasə ðə təu ˈxɛniu]
A la partida de les Sortasses.

Eulari, ca l' [ˈka təw ˈtari]
Tocant a cal Llarg. Va ser cal Joan Llarg.

Farena [fə ˈrenə]
Agregat de Mont-ral, a la vora del riu Brugent. Per a la gent de Capafonts, el riu mai no ha sigut un camí de sortida, i Farena, tot i estar a prop, no ha estat un lloc gaire transitat pels capafontins; amb tot, la relació amb la seva gent sí que ha sigut important.

Farena, el camí de [tu kə ˈmi ðə fə ˈrenə]
Coincideix amb el de Mont-ral fins al Pont Vell; voreja el riu en tot el tram de les Fous fins a mas d'en Toni, i d'allí a Farena.

Farratgetes, les [təs fərə ˈdʒetəs]
Partida que va, d'est a oest, des de les Canals fins al camí del Ribatell, pel sud fins a les Ànimes, i pel nord fins a les cases del poble.

Febró, el camí de la [tu kə ˈmi ðə tə fə ˈβro]
És el mateix de Prades fins al Coll, i allí es bifurca, per l'esquerra, i baixa fins a la Febró.

Febró, el coll de la [tu ˈkɔl ðə tə fə ˈβro]
És al sud-oest del coll de Capafonts.

Febró, la [tə fə ˈβro]
Poble veí; situat a l'altra banda de la serra Plana, a la capçalera del riu Siurana. Ara està molt despoblat. La relació amb la seva gent, per part dels capafontins, sempre ha estat molt gran.

Ferradures, el barranc de les [tu βə ˈraŋ ðə təs fərə ˈðurəs]
És el tram del barranc de l'Abellera, per sobre del mas el Dinerat, que va des del camí del coll de Mont-ral fins al barranc de la font del Foradet.

Ferradures, la mina de les [tə ˈminə ðə təs fərə ˈðurəs]
És al costat del camí, més amunt del mas del Dinerat. Fou la darrera mina de barita que funcionà a Capafonts. També coneguda com la mina del Pere del Salvador Batistó.

Ferradures, les [təs fərə ˈðurəs]
Partida de terra al barranc de l'Abellera, que ocupa banda i banda del tram dit barranc de les Ferradures.

Ferrer, cal [ˈkaɫ fə ˈre]

Abans de ser la casa del ferrer del poble, era cal Ramonet. La fornal era al perxo del Ferrer, tocant a l'era del Besora, davant per davant de la barberia de cal Ferrer. Van fer de ferrers fins a la guerra, i la barberia va estar oberta fins al 1954.

Ferrer, el bassot del [tu bə'sɔd dət fə're]
Al barranc del Rebollar, al costat de la font del mateix nom. Es conserva en bon estat.

Ferrer, el comellar del [tu kumə'ʎa dət fə're]
Als Montllats. Mes amunt de la Beurada.

Ferrer, el perxo de cal [tu 'pɛrtʃu də 'kaʎ fə're]
Comunica, per sota la casa, l'era del Besora amb el carrer de la Barceloneta.

Ferrer, la bassa del [lə 'basə dət fə're]
A la banda de dalt de la bassa del Tomàs, a Barrulles. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom. Ja és abandonada.

Joan Ferrer, la font del [lə 'fɔn dət dʒu'an fə're]
A la part alta del barranc de les Fontetes, en un replanet a la dreta i damunt del camí.

Ferrer, la font del [lə 'fɔn dət fə're]
A la part alta del barranc que, després de la Planeta del Tomàs, passa a ser el de l'Obagotar; a la vora de l'ermita de Barrulles.

Ferris, el bosc del [tu 'bɔz dət 'fɛris]
A la part superior del barranc del mas de la Mistera.

Ferris, la bassa del [lə 'basə dət 'fɛris]
Al barranc de la Mistera. Recollia l'aigua de la font del mateix nom que hi arribava conduïda amb un baci.

Ferris, la font del [lə 'fɔn dət 'fɛris]
A la part alta del comellar que hi ha sobre el mas de la Mistera, i tocant al maset del Ferris. Actualment perduda.

Flaret, cal [ʎaʎ flə'ret]
Al carrer de les Fonts, tocant a cal Miquelet. Cal Domènec.

Font Vella, el camí de la [tu kə'mi də lə 'fɔn 'veʎə]
Comença al carrer de les Fonts i arriba fins al Ribet, on hi havia la Font Vella.

Font Vella, la [lə 'fɔn 'veʎə]
S'anomena així la partida on hi havia l'antiga font del poble.

Font Vella, la [lə 'fɔn 'veʎə]
L'antiga font que abastava el poble. Al lloc del Ribet. Era una font romànica, feta amb carreus treballats, que portaven les mateixes marques de picapedrer que els de cal Macià. Immediatament després de la guerra civil, fou desmuntada, i amb les seves pedres es van refer les escales de l'església i es construïren els pedrissos de la plaça. L'aigua provenia de la font de la Vila o del Poble, i hi arribava abellonada.

Font, la bassa de la

[lə ˈβasə ðə lə ˈfɔn ˈveɫə]

La bassa també dita “el Viver”, que era al costat de la Font Vella. L’any 1984, una màquina que arranava la terra la va destruir.

Fontetes, el barranc de

[lu bəˈraŋ də fun ˈtɛtəs]

Neix al coll del bosc del Llarg i arriba fins al tram anomenat barranc de les Ferradures. De fet, és el tram més alt del barranc de l’Abellera.

Fontetes, les

[ləs fun ˈtɛtəs]

Una de les fonts més anomenades del poble, tal vegada perquè és l’únic punt d’aigua permanent que hi ha al barranc de les Fontetes, tot i que el cabal és escàs.

Fonts, el carrer de les

[lu kəˈre ðə ləs ˈfɔns]

Comença a la plaça de l’Església i va fins al camí de la Font Vella.

Foradada, la

[lə furəˈðaðə]

És un pont natural i solitari entre els barrancs de Terrascona i de la Pixera i per sobre de les Sortasses. Per sota hi passa el camí cap a l’Escudelletta i els Montllats.

Foradet, el barranc de la font del

[lu βəˈraŋ də lə ˈfɔn dət furəˈðɛt]

És l’últim tram del barranc de l’Abellera; el que va de les Ferradures a la Riera.

Foradet, la bassa de la font del

[lə ˈβasə ðə lə ˈfɔn dət furəˈðɛt]

Recull l’aigua de la font del mateix nom.

Foradet, la font del

[lə ˈfɔn dət furəˈðɛt]

Al tram final del barranc de l’Abellera, sota el mas del Dinerat, també dit el barranc de la font del Foradet. Una de les fonts importants del poble. De cabal abundant i força constant. Mai no s’estronca. Un element característic de la font era el baci que travessava el barranquet per omplir la bassa, i del qual rajava una part de l’aigua que conduïa. Lloc freqüentat per la gent del poble que hi anava a berenar en temps d’estiu buscant la frescor. L’aiguat de sant Paulí, el 1994, ho va malmetre tot, i ara, per be que encara conserva part del seu encant, és difícil arribar-hi.

Forn de la Vila, el

[lu ˈforn də lə ˈvilə]

Sota la casa de la Vila. És molt antic; forma part del nucli de construccions de l’antiga Plaça Vella o Perxo. Actualment està museïtzat i es pot visitar.

Forn Teuler, el

[lu ˈforn təw ˈtɛ]

Era un forn -del qual queden molts pocs rastres- que va donar nom a una partida de terra, al final del barranc del Forn Teuler.

Forn Teuler, el barranc del

[lu βəˈraŋ dət ˈforn təw ˈtɛ]

Comença al lloc on s’uneixen el barranc de Barrulles i el del coll de la Inglesa, i va fins al Brugent, a les Fous, on hi ha la resclosa del Molí de més Avall.

Forner, cal

[ˈkaɫ fur ˈne]

Al carrer Major, al lloc dit el Cantó. Dóna al carrer de l'Abadia. Per les restes que conserva a la part baixa, es pot deduir que és una de les cases més antigues del poble. Avui és cal Joan Estanís. Ara fa un segle, era un dels forns del poble.

Forner, el mas del [fu ˈmaz ðəʔ furˈne]
A la Coma Grassa. A les envistes del clot de Mas d'en Toni, prop del mas d'en Carles.

Forrat, cal [ˈkaʎ fuˈrat]
Casa antiga, que avui és part de cal Joaquiuet. Al soterrani d'aquesta casa hi ha les restes del molí d'oli que era de cal Fortet, avui cal Poma del carrer Major.

Fort, el barranc d'en [fu βəˈraŋ ðən ˈfɔrt]
Neix a la part més alta dels Montllats, entre el Tossal del Xanda i el Puig Pelat, i va a trobar el barranc del Toll per formar el Ribatell i continuar fins al riu Brugent. El recorregut més llarg possible de les aigües que porta el riu Brugent correspon al barranc d'en Fort.

Fortet, cal [ˈkaʎ furˈtət]
Fa cantonada a la plaça de l'Església i al carrer Nou. Aquesta casa, quan la compraren a cal Vellanes, tenia un nom que ningú no recorda. Cal Fortet era una casa molt antiga. Abans era al carrer Major, on avui hi ha cal Poma.

Fortet, el bosc de [fu ˈbɔz ðə furˈtət]
És entre els Pladencots i les Cadenetes.

Fortet, el mas de [fu maz ðə furˈtət]
És ran de la cinglera dreta de la Fou, entre els Pladencots i la Cadeneta. De totes les edificacions de Capafonts que s'anomenen masos, és l'única que va ser-ho de veritat; habitada permanentment per la família de cal Fortet, que conreava les seves terres. Segons la tradició, a l'origen era un corral on vivia el pastor amb el ramat de bous; passats uns segles hi van traslladar la casa per viure-hi d'una manera permanent, i cap al 1850 el van engrandir: hi posaren molí d'oli, forn de pa, forn teuler, un alambí per destil·lar orlandes, i feren arribar l'aigua fins a la bassa del mas. Des de 1975, aproximadament, pertany a la fundació Pere Vergés, i està adaptat per a casa de colònies. L'antiga hisenda anava des del riu fins als Montllats.

Fortet, l'alzina del mas de [lə ˈzina ðəʔ ˈmaz ðə furˈtət]
És la més vella i la que té la soca més gran de tot el terme.

Fortet, l'era del mas de [ˈfɛrə ðəʔ ˈmaz ðə furˈtət]
Toca a les parets del mas i de la pallissa.

Fortet, la bassa de la font del mas de [lə ˈbasə ðə lə ˈfɔn ðəʔ ˈmaz ðə furˈtət]
S'omple amb l'aigua de la font; abastava el mas amb una canonada de terrissa i, més recentment, amb una de plom.

Fortet, la bassa del mas de [lə ˈbasə ðəʔ ˈmaz ðə furˈtət]
És al mateix mas, arrecerada a la paret del molí. S'omple amb l'aigua de la bassa de la font del mas de Fortet. Servia per a subministrar aigua al molí de l'oli, i contenia el serpentí de refrigeració de l'alambí per a destil·lar orlandes; també per a regar l'hort del

mas, per a rentar la roba... De l'aigua que sobreeixia, s'omplia el baci on abeuraven els bens i les aus del corral.

Fortet, la caseta del [lə kə'zɛtə ðəʔ fur'tɛt]
Al Barral.

Fortet, la font del [lə 'fɔn dəʔ fur'tɛt]
A la plantada de castanyers de Barrulles, al costat del barranquet que baixa de la Gallarda.

Fortet, la font del mas de [lə 'fɔn dəʔ 'maz ðə fur'tɛt]
A les parades de conreu situades al sud, tocant al bosc. Està canalitzada i abasteix el mas.

Fossar, el [tu fu'sa]
Comellar a prop del Puig Pelat, voltat de lloanques. Era de conreu.

Fou del mas de Fortet, la [lə 'fow dəʔ 'maz ðə fur'tɛt]
Parada de conreu molt extensa, que es regava amb l'aigua de la séquia del molí.

Fous, la resclosa de les [lə rəs 'kɫɔzə ðə ləz 'fows]
Era davant del molí del Balanyà. Primer tenia un petit tram de séquia a l'esquerra del riu, que travessava amb uns bacis per regar unes parades de cal Vellanes, i tot seguit tornava, mitjançant uns altres bacis, a l'altra banda on regava un paradó de cal Marino i les Fous del mas de Fortet.
Antigament era la resclosa del Molí del Mig.
L'aiguat de sant Paulí s'ho emportà quasi tot; només resten alguns trams d'obra feta amb pedra i argamassa, a les parades de la Fou del mas de Fortet.

Fous, les [ləz 'fows]
És el tram de riu Brugent que va des de l'aiguabarreig amb el riu del Barral fins a la Manugra. A partir d'aquí ja s'anomena el Pont de Besora. També s'empra en singular: la Fou.

Francès, cal [ˈkaʎ frən'sɛs]
Casa ja desapareguda. Era al costat de cal Mitxo.

Francesa, ca la [ˈka lə frən'sɛzə]
Cal Pere Peret. Va rebre aquest nom perquè l'amo, el Pere Peret, es va amistançar amb la senyora anomenada *la Francesa*.

Francesa, el picó de la [tu pi'ko ðə lə frən'sɛzə]
És un tossalet a l'esquerra de l'últim tram del barranc de l'Aragonesa, i al començament de la Riera.

Frare, la bassa de l'hort del [lə 'βasə ðə 'lɔr ðəʔ 'frarə / 'fʎarə]
A la partida de les Sortasses. Era l'última que s'omplia amb l'aigua de la séquia.

Frare, la font del [lə 'fɔn dəʔ 'frarə / 'fʎarə]

Aigües avall de la font d'en Corts, al peu d'un marge i a la dreta del riu. Actualment és perduda.

Freres, els [ʎus ˈfrarəs / ˈfʎarəs]

Són unes parets velles prop de l'ermita de Barrulles, tocant al maset de l'Ermitanet. Sembla que ja fa molts anys en deien el mas o maset dels Freres. Segons Albert Manent, hom parlava d'una suposada mina subterrània que comunicava el convent dels freres amb el de les monges. És una llegenda i per tant discutible la mateixa existència del lloc.

Fraret, el pou del [ʎu ˈpou ðəʎ frəˈret / fʎaˈret]

Als Costers. Se n'havia tret mineral. Hi ha aigua.

Freginal, el [ʎu frəjziˈnal]

És una partida de terra sota les parades del Davall de la Plaça. Va des del camí del Ribatell fins a la Solada.

Freixes, el pla de les [ʎu ˈpla ðə ʎəs ˈfrejʃəs]

Damunt i a la dreta del tram més alt del barranc de les Aragoneses. Al peu dels Pics.

Freixes, la font del pla de les [ʎə ˈfɔn ðəʎ ˈpla ðə ʎəs ˈfrejʃəs]

És al pla de les Freixes, vora la caseta del Quimet Roc.

Fumat, cal [ˈkaʎ fuˈmat]

A la Placeta. Cal Pere Fumat.

Fumat, cal [ˈkaʎ fuˈmat]

Cal Pere Fumat.

Fumat, el coster del [ʎu kusˈte ðəʎ fuˈmat]

Sota l'alzina de l'Estel, a la part dreta del barranc de l'Abellera. Entre el coster del Miquelet i el del Vicent.

Fumat, la bassa del [ʎə ˈbasə ðəʎ fuˈmat]

Al coll Roig. S'omplia amb l'aigua que naixia de la font del Fumat.

Fumat, la font del [ʎə ˈfɔn ðəʎ fuˈmat]

Al coll Roig.

Gaietano, cal [ˈkaʎ ɣəjəˈtanu]

A la Barceloneta, entre cal Pere Roc i cal Cisco Llarg. Actualment és la Petxerina.

Gallarda, el pou de la [ʎu ˈpou ðə ʎə ɣəˈʎarðə]

Al pla de la Gallarda. Un forat fruit de la recerca de mineral de barita, que s'omple d'aigua de la pluja.

Gallarda, la [ʎə ɣəˈʎarðə]

Lloc també conegut com el pla de la Gallarda. Situat a l'esquerra del capdamunt del barranc de les Fontetes, a la dreta del barranc del bosc del Llarg, i al nord -i per sobre- del coll de la Inglesa i de la partida de Barrulles.

Al nord de la Gallarda, a tocar del coll del bosc del Llarg, hi ha un petit tossal que no té nom i que, partioner amb el terme de Prades, és el punt més alt del terme de Capafonts: 1.102 metres.

Gallerí, portell del

[tu pur'teɫ dət ɣəɫə'ri]

Al terme de Mont-ral. És al cingle del Gallerí i, venint de Capafonts, més enllà de la Plana del Llaurador. En realitat aquest no és el nom autèntic del lloc, perquè de sempre se n'havia dit el Quermalló.

Garriga, cal

[ˈkaɫ ɣə'riɣə]

Al carrer de les Fonts, amb façana a la plaça Nova.

Garriga, el baci del

[tu bə'si dət ɣə'riɣə]

Pocs metres més avall de la font de la Llódriga. Portava l'aigua per omplir la bassa del Garriga.

Garriga, el toll del

[tu 'toɫ dət ɣə'riɣə]

A la Fou, sota el mas de Fortet, uns metres més avall de la resclosa del Garriga.

Garriga, la bassa del

[lə βasə dət ɣə'riɣə]

A pocs metres de la font de la Llódriga. Agafa l'aigua directament del riu. L'aiguat del 1994 en deixà només la solera.

Garriga, el bassot del

[tu bə'sɔd dət ɣə'riɣə]

Adossada al cingle de la part esquerra de l'entrada a les Fous. S'omple de l'aigua que raja de la balma que l'acull. Ja mig enrunada.

Garriga, la font del

[lə 'fɔn dət ɣə'riɣə]

A les parades del Garriga, a les Fous.

Garriga, la font del toll del

[lə 'fɔn dət 'toɫ dət ɣə'riɣə]

A la llera rocosa del riu; surt per un forat de la roca, que normalment està per sota del nivell de l'aigua. És abans d'arribar a les parades del Garriga, a les Fous.

Garriga, la resclosa del

[lə rəs'kɫɔzə dət ɣə'riɣə]

A la Fou, just on desaiqua el barranquet de la Canal.

General Mola, el carrer del

Nom de la travessera de Ponent durant el franquisme. Aquest nom, la gent de poble no el va utilitzar mai.

Generalísimo, el carrer del

Nom del carrer Nou durant el franquisme. Aquest nom, la gent de poble no el va utilitzar mai.

Gralles, la cova de les

[lə 'kɔva də ləz 'ɣraɫəs]

És una cova molt gran, en realitat una balma, d'uns cinquanta metres d'alçada. Té la forma d'un absis d'església; poc fonda. Situada al mig del barranc del mateix nom, conforma un espai molt espectacular, el més visitat de Capafonts, sobretot quan raja

L'aigua de pluja que cau des de la part superior fins a un gran toll que hi ha al peu de la cova. És sota el pont de Goi i més amunt de la font de la Llódriga.

Grau, el [tu ˈɣraw]

És al camí de Reus, quan arriba a la carena que dona accés al barranc d'en Fort, i que després continua cap als Montllats i la Creu Trencada. Està format per un portell molt ample a la roca de la carena.

Grauet, el [tu ɣrəˈwet]

Al sud de la Moleta. Hi passa el caminet que va del camí de Reus al pont de Goi.

Gravat, cal [ˈkaɫ ɣrəˈvat]

Al carrer Nou. Acabada la casa, a inicis del segle XX, fou bar i, després de la guerra civil, estanc i botiga on venien de tot: oli, espardenyas, arengades, matamosques, botons, caramels, bacallà, olles, pintures, agulles de cosir, aspirines, xocolata, postals, filferro, esparadrap, llums d'oli..., tota una institució en aquells anys de postguerra. Tancà cap allà a l'any 1968.

Gravat, cal [ˈkaɫ ɣrəˈvat]

Al carrer del Calvari, tocant a ca l'Oficial. Era l'aniga casa d'aquest nom. Avui ja no existeix i forma part de ca l'Oficial.

Gravat, el garatge del [tu ɣəˈratʃ dəl ɣrəˈvat]

A l'entrada del poble, a l'era del Rector.

Gravat, el mas del [tu ˈmaz ðəl ɣrəˈvat]

Al capdamunt del barranc de les Fontetes, ja dalt dels plans del Pagès, als plans del mas del Gravat. Era de cal Gravat i de cal Miquelet; van partir la hisenda, però compartien el mas i l'era.

Gravat, el pou del mas del [tu ˈpou ðəl ˈmaz ðəl ɣrəˈvat]

Al replà que hi ha darrere del mas, a mil cent metres d'alçada, hi ha el pou excavat. L'aigua assoleix diferents nivells, segons el ritme de les pluges, però no s'asseca mai.

Gravat, els plans del mas del [tus ˈplanz ðəl ˈmaz ðəl ɣrəˈvat]

Al mas del Gravat. Arriben fins als plans del Pere Ros.

Gravat, la font del mas del [tə ˈfɔn dəl ˈmaz ðəl ɣrəˈvat]

És al coster de sota el mas del Gravat, al barranc de les fontetes. S'hi arriba per un camí des del coll del bosc del Llarg. Desapareguda.

Gregori, cal [ˈkaɫ ɣrəˈɣori]

Ca l'Hestoler o Hostaler.

Grèvol, el [tu ˈɣrɛvul]

Bar-restaurant, a l'antic edifici de les Escoles.

Grèvol, la cova del [tə ˈkɔvə ðəl ˈɣrɛvul]

A uns cent metres per sobre la Pixera, i al sud de l'Escudelletta, al Montllat de les coves. Són dues coves, una arran de terra i una altra a sobre, que continua cap a dins amb dos

avencs, no gaire profunds. El nom li ve del grèvol que hi ha penjat al davant de la sobrecova.

Grony de l'Olla, el [tu ɣron də ˈɔlə]

També dit toll de l'Olla.

És un petit toll en forma d'olla, al Ribatell, uns cinquanta metres abans del Pont Nou.

Guàrdia, les costes d'en [ləs ˈkostəz ðən ˈgwarðia]

A l'esquerra del riu del Barral, van des d'enfront del Bec de la Gallina fins al barranc de l'Obagotar i la Roca de Santa Caterina. Morfològicament és un picó com els altres, però no porta aquest nom.

Guixeres, la font de les [lə ˈfon də ləz ɣiˈʃerəs]

Al vessant dret del barranc del Toll. És una font intermitent, semblant al Molinet del Vicent. Dura poc, i l'aigua que en surt té una gran quantitat d'argila en suspensió; per això és vermellosa. Quan el Ribatell baixa tèrbol, la gent diu que surten les Guixeres.

Guixeres, les [ləz ɣiˈʃerəs]

Partida que va del final del barranc d'en Fort i del racó del Toll, fins a l'antic camp de futbol. Al final del barranc d'en Fort s'hi troba alabastre, notable per la seva puresa.

Hestoler, ca l' [ˈka ləstuˈle]

Al carrer de Ponent, davant de l'era del Pocurull. Cal Gregori.

Hort Clos, l' [ˈɔr ˈklɔs]

Parades al Ribatell de cal Pocurull que estan tancades per una pared d'obra. A tocar de l'antic camp de futbol.

Hort Gran, l' [ˈɔr ˈɣran]

És a les Hortes.

Horta, el riu de l' [tu ˈriw ðə l'ˈɔrtə]

Es diu així el tram que va de les Tosques fins al Pont Nou, on s'ajunta amb el Ribatell.

Hortes, la resclosa de les [lə rəs ˈklɔzə ðə ləz ˈɔrtəs]

És al costat i a tocar de la font d'en Corts. Actualment, s'ha hagut de refer, perquè l'aiguat del 1994 aprofundí la llera del riu i esborrà la fesomia del lloc. Porta l'aigua a la sèquia del mateix nom.

Hortes, la sèquia de les [lə ˈsekiə ðə ləz ˈɔrtəs]

És la més important de Capafonts. Rega primer la partida de les Hortes, travessa el Ribatell i rega parades de la part esquerra del barranc del Ribatell, travessa la carretera mitjançant un sifó i arriba a la partida de les Planes, després passa per un albelló i finalment rega parades de la partida del Barral, a la seva banda dreta. Com totes les sèquies importants, els regants tenen dia i hora per agafar l'aigua: el rellotge del campanar es el jutge inapel·lable, però avui ja és rega molt poc i tothom ho pot fer quan vol, per be que els horaris de rec contuen vigents. Abans les disputes per l'aigua eren freqüents, sobretot als anys de sequera. Vegeu *Quaderns de Capafonts* núm. 13.

Hortes, les [ləz ˈɔrtəs]

Són els conreus de regadiu que hi ha a l'esquerra del riu de l'Horta.

Horts del Vermell, el barranc dels [tu βə'raŋ dətʒ 'ors]

Al límit oriental del terme, entre la partida de les Cadenetes i el terme de Mont-ral. Neix sota la serra de l'Envestida, i arriba al riu Brugent, més avall del Pont de Besora, just al límit del terme.

Horts del Vermell, els [tuʒ 'orz ðət vər'mɛɫ]

Petita partida de terra, a banda i banda del barranc del mateix nom.

Horts del Vermell, la font dels [lə 'fɔn dətʒ 'orz ðət vər'mɛɫ]

Brolla a la part superior de les parades, a tocar del bosc, i a una desena de metres per sobre el nivell de la carretera.ç

Horts del Vermell, la barraca dels

A pocs metres de la carretera. Son dues barraques iguals unides per la part posterior. Molt interessants perquè de fet són semblants a les voltes esfèriques imperfectes de pedra seca que es feien als molins de calç; fins i tot, al damunt, les pedres hi son amuntegades de manera similar.

Humit, sant [ˈsantu'mit]

En una paret de roca, darrere del Grau i a uns quants metres per sobre del camí de Reus, en direcció a La Mussara, on somiqueja aigua d'un forat. No es pot dir que sigui realment una font, perquè és aigua que regalima; però el lloc és anomenat i conegut.

Illa, l', o les Illes [ˈiɫə] o [ləʒ 'iɫəs]

Partida de terra a la dreta del riu d'en Seguer, que va des de la resclosa de les Planes, fins al barranc de Terrascona. Aquest indret és el més pla de tots els que recorre el riu: podem deduir que, en algun moment, s'hi devien formar petites illes.

Inglesa, el barranc del coll de la [tu βə'raŋ dət ˈkɔɫ də ɫiŋ'gɫɛzə]

Neix al coll de la Inglesa i s'ajunta amb el de Barrulles, on comença el barranc del Forn Teuler.

Inglesa, el coll de la [tu ˈkɔɫ də ɫiŋ'gɫɛzə]

A l'extrem est del terme. Entre la partida de Barrulles i les Comes Grasses, al sud de la Gallarda, i al nord del tossal Galliner.

Janota, el tros de la [tu ˈtroz ðə ɫə dʒə'nɔtə]

Bocins de terra a les Sorts, tocant al cementiri i al terme de Prades.

Jaume Vicent, cal [ˈkaɫ ˈdʒawmə vi'sen]

A la Barceloneta, al costat de cal Pere Cogalló. Avui és cal Ricardo Vicent o cal Ricardo.

Jaumet, cal [ˈkaɫ dʒaw'met]

Cal Blaió.

Jaumet, la font del [lə 'fɔn dət dʒaw'met]

A la part final del riu, abans de la sortida del terme i a prop de les terres del mas d'en Toni. També dita la font del Blaió.

Jepa, ca la [ˈka lə ˈdʒepə]
Al carrer Nou, tocant a cal Cutxó i davant de cal Rei. Avui forma part de cal Cutxó.

Jeroni, cal [ˈkaɫ dʒəˈrɔni]
Cal Pastisser.

Jeroni, el corral del [tu kuˈraɫ dət dʒəˈrɔni]
Ca la Remei.

Jesús, cal [ˈkaɫ dʒəˈzʊs]
Al carrer Major, tocant a la Costereta.

Jesús, el coster del [tu kusˈte dət dʒəˈzʊs]
Sota del pla de les Freixes. A la dreta del barranc de les Aragoneses.

Jesús, el tomb del [tu ˈtom dət dʒəˈzʊs]
Baixant del Coll, és el tomb de la carretera que més s'apropa al Picorandant.

Jesús, les mines del [təz ˈminəz dət dʒəˈzʊs]
Al coster del Jesús, tocant al pla de les Freixes.

Joan Blai, el maset del [tu məˈzɛddət dʒuˈam ˈblaj]
Als Pladencots.

Joan Blaió, cal [ˈkaɫ dʒuˈam bləˈjo]
Al carrer de l'Abadia, tocant al carrer Major, a l'indret dit el Cantó.

Joan Borico, cal [ˈkaɫ dʒuˈam buˈriku]
Cal Maleno.

Joan Carles, cal [ˈkaɫ dʒuˈaŋ ˈkarləs]
Al carrer de Sant Abdon. Abans cal Pobaia, avui, cal Domènec.

Joan Carles, el corral del [tu kuˈraɫ dət dʒuˈaŋ ˈkarləs]
Tocant a la pallissa del Quirmo, vora l'era del Cerdà. Després de corral del Joan Carles, va ser el corral del Forner i, després, del Pere Jenet; ara forma part de cal Torres.

Joan Cerdà, cal [ˈkaɫ dʒuˈan sərˈða]
Avui forma part de ca l'Enquino.

Joan Cutxó, cal [ˈkaɫ dʒuˈaŋ kuˈtʃo]
Cal Cutxó del carrer de Sant Abdon.

Joan Cutxó, el tomb del [tu ˈtom dət dʒuˈaŋ kuˈtʃo]
Anant cap a Alcover, és sota del poble, molt a prop de la Barceloneta. Hi surt el pas de carro, o camí, de la Llòdriga.

- Joan Cutxó, la bassa del** [lə ˈβasə ðət̪ d̪z̪uˈaŋ kuˈtʃo]
A tocar del camí de la Llódrega, allà on travessa el Ribatell. S'omplia amb una sínia, l'única del poble que encara es conserva, per bé que l'aiguat de Sant Paulí ho deixà tot malmès.
- Joan de la Feliciana, cal** [ˈkaɫ d̪z̪uˈan də lə fəliciˈanə]
Al carrer Major, al costat de ca la Càndia. També anomenada cal Joan de la Pera Perutxa.
- Joan de la Feliciana, el maset del** [lu məzəd̪ dət̪ d̪z̪uˈan də lə fəliciˈanə]
Als Pladencots.
- Joan de la Feliciana, la bassa del** [lə ˈβasə ðət̪ d̪z̪uˈan də lə fəliciˈanə]
Prop de l'aiguabarreig del riu de l'Horta amb el Ribatell. S'omple amb la sèquia de l'Horta.
- Joan de la Pera Perutxa, cal** [ˈkaɫ d̪z̪uˈan də lə ˈperə pəˈrutʃə]
Cal Joan de la Feliciana.
- Joan Estanís, cal** [ˈkaɫ d̪z̪uˈan əstəˈnis]
Cal Forner.
- Joan Llarg, cal** [ˈkaɫ d̪z̪uˈaŋ ˈlark]
Ca l'Eulari.
- Joan Petit, cal** [ˈkaɫ d̪z̪uˈam pəˈtit]
Abans cal Blaió. Avui cal Borràs.
- Joan Petit, el tomb del** [lu ˈtom dət̪ d̪z̪uˈam pəˈtit]
Tocant a la font i la bassa del Joan Petit.
- Joan Petit, la bassa del** [lə ˈβasə ðət̪ d̪z̪uˈam pəˈtit]
A les Cadenetes, a tocar de la carretera. Mig abandonada. S'omple amb la font del mateix nom.
- Joan Petit, la font del** [lə ˈfɔn dət̪ d̪z̪uˈam pəˈtit]
A les Cadenetes, prop del pont del Miquelet. L'aigua brolla d'una roca i es recull allà mateix en una bassa que sobreix directament a la cuneta de la carretera. Actualment, s'aprofita per a omplir una bassa metàl·lica dels bombers, a l'altra banda de la carretera.
- Joan Pu, cal** [ˈkaɫ d̪z̪uˈam ˈpu]
Cal Roc. Actualment cal Diego.
- Joan Pu, la bassa del** [lə ˈβasə ðət̪ d̪z̪uˈam ˈpu]
En realitat és una cisterna que recull l'aigua que neix allà mateix i que es canalitza cap al dipòsit del poble.
- Joanet, el tomb del** [lu ˈtom dət̪ d̪z̪uəˈnɛt]
L'últim tomb baixant del Coll, sobre de la pista poliesportiva.

- Joaquim Quim, cal** [ˈkaɫ dʒuəˈkim ˈkim]
Nom antic de cal Joaquimet.
- Joaquimet, cal** [ˈkaɫ dʒuəkiˈmɛt]
Al carrer Major, fent cantonada amb el carrer del Calvari. Comprèn l'antiga casa de cal Forrat, que era al carrer del Calvari.
- Joaquimet, el mas del** [tu ˈmaz ðəɫ dʒuəkiˈmɛt]
Era una caseta, o sigui un lloc per a aixoplugar-se i guardar les eines del camp; a les Cadenetes. Actualment és habitat i reformat.
- Joaquimet, la bassa del** [tə ˈβasə ðəɫ dʒuəkiˈmɛt]
En realitat és un bassot que recull l'aigua de la font del Joaquimet. Aquesta aigua es fa servir per a abastir el maset. A l'entrada de la finca i s'ota de la carretera, hi ha dues basses petites que recullen l'aigua que surt a la cuneta i que també es coneixen pel mateix nom.
- Joaquimet, la font del** [tə ˈfɔn ðəɫ dʒuəkiˈmɛt]
A les Cadenetes, tocant al maset del Joaquimet, al damunt de la carretera.
- Joaquimet, la font del** [tə ˈfɔn ðəɫ dʒuəkiˈmɛt]
A tocar dels Horts del Vermell i de la carretera. Prop del maset del Joaquimet, tocant al terme de Mont-ral.
- Joaquimet, la font del** [tə ˈfɔn ðəɫ dʒuəkiˈmɛt]
És a l'extrem del pla de la Roqueta, al final del camí que ve del mas del Gravat.
- Jordi Fortet, cal** [ˈkaɫ dʒɔrði furˈtɛt]
Cal Tomàs.
- José Antonio, el carrer de**
S'anomenà així el de Ponent, durant el franquisme. La gent mai emprà aquests noms del règim.
- Josep Maria Roget, cal** [ˈkaɫ dʒuˈzɛm məˈriə ruˈzɛt]
Corral del Costes.
- Jueu, les parades del** [təs pəˈradɐz ðəɫ dʒuˈɛw]
Sota del Cubilàs i tocant al riu del Barral. Allí on hi ha la bassa del Txep.
- Llarg, cal** [ˈkaɫ ˈɫark]
Al carrer del Calvari. És una casa molt gran, de construcció força recent -finals del segle XIX-, que dona, també, al carrer Major. Avui, part de l'edificació és una casa de turisme rural, coneguda amb el mateix nom de "Cal Llarg".
- Llarg, el barranc del bosc del** [tu βəˈraŋ ðəɫ ˈbɔz ðəɫ ˈɫark]
Comença prop de la font del Dinerat, dalt del pla del Pagès. Passat el lloc dels Teixos, s'anomena el barranc de les Canals, i al seu tram final, el que està al terme de Mont-ral, és el barranc de l'Escolta. Desemboca al Brugent, entre la Rocalta i el mas d'en Toni.

- Llarg, el bosc del** [lɔ ˈbɔz ðəl ˈlark]
A la dreta del barranc del bosc del Llarg. Des del coster del Pere Ros fins a sota la Gallarda.
- Llarg, el coll del bosc del** [lɔ ˈkɔl dəl ˈbɔz dəl ˈlark]
Comunica el barranc de les Fontetes amb el barranc del bosc del Llarg.
- Llarg, el corral del** [lɔ ku ˈraɫ dəl ˈlark]
Corral de la Murtranera.
- Llarg, el sabucar del** [lɔ səβu ˈka ðəl ˈlark]
Al rocam dels Teixos i a tocar del coster de les Canals.
- Llarg, l'era del** [ˈlɛrə ðəl ˈlark]
A les Eres del Calvari. Actualment està ocupada per la torre de l'aigua i una casa nova que no té nom.
- Llarg, l'era del** [ˈlɛrə ðəl ˈlark]
És sota cal Pere Ros entre els rentadors i la piscina.
- Llarg, la bassa del** [lɔ ˈβasə ðəl ˈlark]
A la plana del Llarg. És molt antiga, segurament de l'època romana. S'alimentava de la font del Mingo amb unes canals de ceràmica d'època romana que encara resten enterrades. Al seu entorn hi ha restes d'altres basses, també antigues. Actualment s'omple de l'aigua que neix allà mateix i de la que porta la sèquia de l'Horta.
- Llarg, la bassa del** [lɔ ˈβasə ðəl ˈlark]
Al barranc del Toll, a pocs metres de la font del mateix nom.
- Llarg, la bassa del** [lɔ ˈβasə ðəl ˈlark]
A la partida del Rebollar, al costat de la font del Nan. L'aigua hi arribava per un rec que baixava del mas de la Mistera. És força malmesa.
- Llarg, la bassa nova del** [lɔ ˈβasə ˈnɔvə ðəl ˈlark]
És davant del maset de la plana de cal Llarg. Es diu nova per contraposició a la vella, però també és molt antiga. S'omple amb la sèquia de les Planes.
- Llarg, la bassa rodona del** [lɔ ˈβasə ru ˈðonə ðəl ˈlark]
A la plana del Llarg, tocant a la Sorteta. És una bassa rodona feta als anys cinquanta del segle passat, amb la tècnica emprada en aquell moment. S'omple amb l'aigua que ve de les fonts de les Planes i de la bassa del Llarg.
- Llarg, la caseta del** [lɔ kə ˈzɛtə ðəl ˈlark]
A la Plana. És gran, però no s'hi ha viscut mai.
- Llarg, la plana del** [lɔ ˈplənə ðəl ˈlark]
A les Planes. És la més gran de totes les Planes.
- Llarg, la parada** [lɔ pə ˈraðə ˈlark]
A la partida del Toll.

Llarga, la parada [lə pə'radə 'laryə]
Al mas de Fortet.

Llaurador, la plana del [lə 'planə ðəl ləwɾə'ðo]
És una gran artiga, ja abandonada com totes les dels Montllats; a la part oriental de la plana, partionera amb el terme de Mont-ral.

Llenguaeixuta, el barranc de [lu βə'raŋ də tə 'leŋgwəj'ʃutə]
Neix sota la Creu Trencada, i desemboca al barranc del Toll.

Llenguaeixuta [lə 'leŋgwəj'ʃutə]
És la partida del principi del barranc del mateix nom.

Llódriga, el camí de la [lu kə'mi ðə tə 'loðriyə]
Quan el camí de Reus travessa el Ribatell, surt per l'esquerra el camí de carro que arriba fins a la font.
Com quasi tots els camins importants, als anys quaranta de la postguerra, es va convertir en camí de carro; en aquells anys hi havia com una mena d'urgència per fer coses col·lectives, i arreglar els camins només era possible amb la mà d'obra de tota la gent del poble i amb la dinamita de les mines de barita, que llavors estaven totes en actiu. Aquestes empreses col·lectives ja fa anys que van deixar de fer-se. Ara, al segle XXI, totes aquestes obres les fan les institucions.

Llódriga, la font de la [lə 'fɔn də tə 'loðriyə]
Situada al barranc del mateix nom, que és tal com es coneix el riu en aquest tram, aigües avall del barranc de la Pixera.
De totes les fonts de Capafonts, aquesta és la que té el cabal més abundós, amb molta diferència respecte a les altres del terme i, fins i tot, de tota la perifèria dels Montllats. Es considera que és el naixement del Brugent, perquè l'aigua que en brolla forma un petit rierol que ningú no recorda haver vist mai sec. Veure article als Quaderns de Capafonts, núm. 2.

Macià, cal [ˈkaɫ məsiˈa]
Al carrer de l'Abadia. Se'n conserva la façana romànica, bastida amb carreus tallats, que porten tres marques de picapedrer. Fou construïda, probablement, a finals del segle XIII pel castlà de Capafonts després de la conquesta de Siurana; aquest feudal depenia del comte de Barcelona fins que va ser fundat el comtat de Prades. A l'interior de la casa hi trobem unes arcades gòtiques en perfecte estat. A la dovella central de l'arc de la porta hi ha un escut amb un ocell i la inscripció que potser diu *Pere Voltor*.

Macià, la bassa del [lə 'basə ðəl məsiˈa]
La bassa del Ros.

Magí Ferrer, cal [ˈkaɫ məjˈzi fə're]
Era sota cal Roc Carles; s'hi accedia pel perxo de cal Pere Ros. L'últim estadant va emigrar a Valls a l'inici del segle XX, i la casa va passar a ser de cal Roc Carles.

Magina, el camí de la [lu kə'mi ðə tə məjˈzinə]

Anava arrecerat a les cases, des del cap del carrer de les Fonts fins a l'era de l'Anton Cerdà. La gent que vivia a la part nord del poble el feien servir per anar a la Font Vella. Actualment ja és mig perdut.

Maiet, el [tu mə'jet]

Partida de terra a la dreta del barranc de Terrascona, al nord del Pladencot i tocant al riu d'en Seguer.

Maiet, el tomb del [tu 'tom dət mə'jet]

Anant cap a Alcover, passat el pont de Terrascona, damunt de la font del Maiet.

Maiet, la bassa del [tə 'basə ðət mə'jet]

Situada a la partida del mateix nom. S'omple amb la font del Maiet. Està en bon estat de conservació, malgrat que ja és en desús.

Maiet, la font del [tə 'fɔn dət mə'jet]

Al vessant dret del riu den Seguer, una vintena de metres per sobre de la llera, més enllà del barranc de Terrascona i a la partida del Maiet. És font d'aigua abundosa.

Major, el carrer [tu kə're məj'ʒo]

Comença al carrer de les Fonts i arriba fins a l'era de l'Anton Cerdà.

Maleno, cal ['kaɫ mə'ɛnu]

Al costat de cal Toni, al carrer de Vista Alegre, quan el carrer encara no tenia nom. Avui és una casa nova sense nom consolidat.

Mano, cal ['kaɫ 'manu]

Al carrer de Barrulles, baixant a mà esquerra.

Mano, el mas del [tu 'maz dət 'manu]

És una caseta prop del mas del Carles, a les Comes Grasses, ja al terme de Mont-ral.

Mano, el tomb del [tu 'tom dət 'manu]

Baixant per la carretera de Prades, el primer tomb després del Coll.

Mano, els boixos del [tus 'bojʃuz dət 'manu]

Petita part de les Sorts, no conreada, tocant a cal Mano.

Mano, l'era del ['ɛrə ðət 'manu]

És tocant al carrer de Barrulles, davant de cal Mano.

Mano, la borja del [tə 'βɔr^dʒə ðət 'manu]

També dita, la Borja. Partida de terra sota l'era del Besora i les parades de l'Abadia, a tocar dels Plans.

Mano, la cova del [tə 'kɔvə ðət 'manu]

Al cingle de Cantacorbs, mirant cap als Rancs.

Manugra, el toll de la [tu 'toɫ də tə mə'nuyrə]

Sota el Salt de la Vella, una mica abans d'arribar a la Manugra. L'aiguat de Sant Paulí el va enrunar, però continua existint.

Manugra, la [lə mə'nuyrə]

És una pedra a la vora del riu, a les Fous, sota el Salt de la Vella. Abans de l'aiguat de Sant Paulí, el lloc era conreat; ara és tot ple de malesa. La pedra forma part de la roca extensa, lloanca, sobre la qual corre el riu; l'erosió de l'aigua li ha donat una forma com la del bolet dit manugra, que creix a llocs molt humits i, per tant, també a la vora de la mateixa pedra.

Manugra, la resclosa de la [lə rəs'klɔzə ðə lə mə'nuyrə]

Uns metres més amunt del toll de la Manugra, sota el salt de la Vella. La resclosa passava l'aigua a l'esquerra del riu, per a regar les parades que hi ha al voltant de la Manugra.

Marca, cal [ˈkaɫ' markə]

Ca la Maria Mariana.

Marcel·lina, ca la [ˈka lə mərsə'linə]

Cal Pep Gravat. Antigament part de cal Vilalta.

Marcel·lina, la bassa de la [lə'βasə ðə lə mərsə'linə]

A la Riera. L'aigua que l'omple brolla de la font del mateix nom. És en bon estat i encara serveix.

Marcel·lina, la font de la [lə'fɔn də lə mərsə'linə]

Alguns en diuen la font de la Maria Carles. És a la Riera, un centenar de metres més amunt del lloc on el camí creua la llera del barranc.

Marfanyes, el barranc de les [lu βə'raŋ də ləz mər'fanəs]

Comença sota el pla de la Roqueta, arriba fins al barranc del coll del Bassot i continua més avall fins que, a partir d'un cert lloc que coincideix amb la partida de les Aragoneses, s'anomena barranc de les Aragoneses; de fet, el que hauria de ser la part alta del barranc de les Aragoneses, fins al barranc del Bassot, encara es diu barranc de les Marfanyes.

Marfanyes, les [ləz mər'fanəs]

Partida de terreny molt aspre, a banda i banda del barranc de les Marfanyes, i fins a tocar els plans del Pagès.

Maria Carles, ca la [ˈka lə mə'riə'karləs]

Al carrer de les Fonts, tocant a l'era del Pocurull, cal Tomàs Pocurull, després fou casa del Salvi, i avui és de la Cinta del Gregori.

Maria Carles, la font de la [lə'fɔn də lə mə'riə'karləs]

Font de la Marcel·lina.

Maria Mariana, ca la [ˈka lə mə'riə məri'anə]

Cal Pere Mosso. Avui, cal Marca.

- Marian, cal** [ˈkaɫ məriˈan]
Al carrer de Ponent, al costat de ca l'Anton Cerdà.
- Marian, la resclosa del** [lə rəs ˈkɫɔza ðəɫ məriˈan]
Davant del molí de Més Avall. Regava unes parades que hi havia sota del salt de la Vella, a la part dreta del riu i davant de la Manugra.
- Mariàngel, el portell del** [tu purˈteɫ dəɫ məriˈaŋzəɫ]
Hi passa una carrerada per pujar als Montllats des del mas de Fortet. És un dels pocs llocs on la cinglera quasi desapareix, i es pot accedir dalt la plana dels Montllats pujant per la carena d'una extensa lloanca, partionera entre el bosc del Taverner i el del Fortet. Està situat entre Pena Roja i la serra de l'Envestida. A Mont-ral l'anomenen: el grau del Fortet. *“Lu grau dal Furtet”*.
- Mariàngela, cal** [ˈkaɫ məriˈaŋzəɫə]
Al carrer de les Fonts. Fa cantó amb el carrer Major.
- Mariàngela, el roquer de la** [tu ruˈke ðə lə məriˈaŋzəɫə]
A les plantades de l'Abellera, damunt dels Rebollans i a tocar del pla de les Freixes.
- Marino, cal** [ˈkaɫ məriˈanu]
Cal Vicent, a l'era del Rector.
- Marino, cal** [ˈkaɫ məˈrinu]
A la Costereta. Avui forma part de cal Balanyà.
- Marino, el cingle del** [tu ˈsiŋɣlə ðəɫ məˈrinu]
Va des del Morral de la Devesa, fins al Grau, per sobre del bosc de la Vila.
- Marino, la bassa del** [lə ˈβasə ðəɫ məˈrinu]
A la part final del barranc de la Cova Fosca, prop del riu, al lloc del Pont de Besora.
- Marino, la font del** [lə ˈfɔn dəɫ məˈrinu]
A la part final del barranc de la cova Fosca, ja prop del riu.
- Marino, la font del** [lə ˈfɔn dəɫ məˈrinu]
Prop del coll de la Inglesa.
- Mateu, cal** [ˈkaɫ məˈtew]
Al carrer Major. També dit cal Pere Mateu i cal Conselo. Avui és part del pati del Llorenç de ca l'Agneta.
- Mateu, el mas de** [tu ˈmaz ðə məˈtew]
És el mas del Conselo.
- Mateu, la pallissa del** [lə pəˈʎisə ðəɫ məˈtew]
A la travessera de Ponent. Actualment és la part del darrere de cal Cucut, tocant a l'era del Pobaia.
- Mercaders, el camí de** [tu kəˈmi ðə mərkəˈðes]

És el tram segregat, per no haver de passar pel poble, dels camins que vénen de Montblanc i Mont-ral per l'est, i per l'oest des de Prades. Hi transitaven els ramats que anaven a les fires del Priorat, les Garrigues, Prades, La Conca de Barberà i l'Alt Camp. Va del Cementiri fins el Pont Vell, i passa primer entre les Sorts i el Tros de l'Era, tram que estava amargenat a banda i banda per separar-lo dels conreus, i després quan arriba al Barral va per la llera dreta fins el Pont Vell.

Com és natural, avui és poc transitat, però es conserva, en general, en força bon estat.

Més Avall, la resclosa del molí de [lə rəs ˈklɔzə ðəl mu ˈli ðə ˈmez ə ˈvaŋ]

És a la Fou, a l'aiguabarreig del Brugent amb el barranc del Forn Teuler.

Feta amb carreus molts grans de pedra picada, ha resistit totes les riudes.

Mir, el tros d'en [tu ˈtrɔz ðəm ˈmi]

Al Pladencot.

Mingo, la font del [lə ˈfɔn dəl ˈmiŋgu]

A l'extrem d'una parada que és a tocar del pont del riu d'en Seguer.

Mingo, la font del [lə ˈfɔn dəl ˈmiŋgu]

També dita del Pep Macià. A prop de la font del Poble, a la partida del Damunt de la Vila.

Mingo, les basses del [ləz ˈbasəz ðəl ˈmiŋgu]

Són dues. Una de molt antiga, que s'alimenta amb l'aigua que neix allà mateix. És petita. La segona és a la vora del camí de les Planes i s'omple amb la sèquia de l'Horta. Abans de fer la piscina del poble, era la més freqüentada pels banyistes de bassa.

Miona, ca la [ˈka lə mi ˈonə]

Al carrer Major, tocant a cal Batistó. També dita cal Barracó. Avui ja no existeix, perquè és part del pati de la casa del Llorenç de ca l'Agneta.

Miquel Miquelet, el bassot del [tu βə ˈsɔd dəl mi ˈkɛl mikə ˈɫet]

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Miquel, cal [ˈkaɫ mi ˈkɛl]

Cal Blai.

Miquelet, cal [ˈkaɫ mikə ˈɫet]

Al carrer de les Fonts. El seu perxo era part de la plaça Vella. Casa molt antiga, avui transformada en casa de pagès, dedicada al turisme rural.

Miquelet, el corral del [tu ku ˈraɫ dəl mikə ˈɫet]

Al carrer de les Fonts, tocant al corral del Costes. Actualment edificat; la casa conserva el mateix nom.

Miquelet, el coster del [tu kus ˈte ˈðəl mikə ˈɫet]

Sota l'alzina de l'Estel. Baixant a l'esquerra hi té el coster del Fumat, i a la dreta, el del Quico.

Miquelet, el mas del [tu ˈmaz ðəl mikə ˈɫet]

És una caseta de pedra, feta fa pocs anys, al lloc de les Cadenetes.

Miquelet, el pont del

[tu ˈpɔn dət mikəˈtɛt]

A la carretera que va cap a Alcover, a la partida de les Cadenetes i sobre el barranc del mateix nom.

Miquelet, la bassa del

[lə ˈbasə ðət mikəˈtɛt]

Al barranc de les Cadenetes, sota el pont. Més avall, n'hi una altra de més petita.

Miquelet, les fonts del

[ləs ˈfɔnz ðət mikəˈtɛt]

Són tres fonts amb el mateix nom, molt properes; vora el pont del Miquelet, a les Cadenetes.

Mistera, ca la

[ˈka lə misˈtɛrə]

Cal Canya del carrer Nou.

Mistera, el barranc de la

[tu βəˈraŋ də lə misˈtɛrə]

Entre el dels Rancs i el del racó de la Barra. Quan s'ajunta amb el del racó de la Barra, passa a anomenar-se el barranc del Rebollar.

Mistera, el bosc de la

[tu ˈbɔz ðə lə misˈtɛrə]

Al barranc de la Mistera, sota el bosc del Ferris, fins a dins del racó de la Barra.

Mistera, el camí de la

[tu kəˈmi ðə lə misˈtɛrə]

És un pas de carro que, com la majoria d'aquests camins, es va fer a la dècada del 1940. Comença al tomb del Quico, passa pel coll de l'Abellera cap a Cantacorbs, el mas de Mateu; abans travessa el barranc del Rancs per arribar fins al mas de la Mistera.

Mistera, el mas de la

[tu ˈmaz ðə lə misˈtɛrə]

Al barranc del mateix nom. Sota el bosc del Ferris, a la dreta del racó de la Barra i abans d'arribar al Rebollar.

Mistera, la

[lə misˈtɛrə]

Partida que coincideix amb les terres del mas de la Mistera.

Mistera, la bassa de la

[lə ˈbasə ðə lə misˈtɛrə]

Al barranc de la Mistera. S'omple amb l'aigua de la font del mateix nom.

Al costat del camí, abans d'arribar al mas, n'hi ha una altra de molt petita, que era un rentador.

Mistera, la font de la

[lə ˈfɔn də lə misˈtɛrə]

Per l'abundància del seu cabal, és una de les fonts emblemàtiques de Capafonts, A la vora del mas de la Mistera.

Mitxo, cal

[ˈkaɫ ˈmitʃu]

A la travessia de les Eres, ja a prop de l'era del Rector. Fou cal Pere Balanyà, després cal Pere Janet i, ara, casa de la Núria del Pere Janet.

Mitxo, el corral del

[tu kuˈral dət ˈmitʃu]

Al costat de la casa del mateix nom. Avui forma part de la casa de la Núria del Pere Janet.

Mitxo, el picó del [tu pi´ko ðə́ ´mitʃu]
És el picó del Tripetes.

Mola, el pla de la [tu ´pla ðə́ tə́ ´mɔlə]
A l'est de la serra del Bosc, sobre els costers de mas d'en Toni i el coll de Viladecabres. És el punt més alt a l'est de les muntanyes de Prades, amb una formidable vista damunt de la vall del Brugent.

Moleta, la font de la [la ´fɔn de tə́ mu´ʃetə]
És sota de la cinglera de la Moleta, i al vessant nord. S'hi accedeix per un senderó que surt del camí de Reus.

Moleta, la [tə́ mu´ʃetə]
És una mola, un cingle, més alt que els altres, entre els barrancs de la Font Nova i d'en Fort.

Molí de Baix, el [tu mu´ʃi ðə́ ´βajʃ]
És un altre nom del Molí de Més Avall, a les Fous, abans de la Manugra.

Molí de l'Oli, el [tu mu´ʃi ðə́ ´ɔli]
Al Ribet. Era el Molí del Cames. La seva mola va ser transportada a mas de Fortet quan, a finals del segle XIX, es va posar en funcionament el molí del mas. La van portar fent-la rodolar damunt de troncs i sarrions; el trasllat va durar uns dies.

Molí de Més Avall, el [tu mu´ʃi ðə́ ´mez ə´vaɫ]
És a les Fous, abans d'arribar a la Manugra. Va funcionar fins passats uns anys després de la guerra, quan la farina escassejava, però més tard la gent del poble ja no el feia servir ni tan sols per a moldre gra per als porcs; s'estimaven més anar al molí del Salvat, sota de Siurana, o a la Riba. La bassa i la resclosa eren operatives fins fa pocs anys. El molí s'ha enrunat i les moles ja no són al seu lloc.

Molí de Més Amunt, el [tu mu´ʃi ðə́ ´mez ə´mun]
També conegut com a molí del Balanyà.

Molí de Més Amunt, la bassa del [tə́ ´basə ðə́ tu´ʃi ðə́ ´mez ə´mun]
També dita del molí del Balanyà. A la part que toca al molí i al riu, les parets són de pedra tallada; a la resta, aprofita la roca del cingle. S'omple amb la font del molí i de l'aigua que prové d'una resclosa i una sèquia pròpies, avui ja molt enrunades. Les basses dels tres molins són molt iguals i semblen fetes per la mateixa mà.

Molí de Més Avall, la resclosa del [tə́ rəs ´kɫɔzə ðə́ tu´ʃi ðə́ ´mez ə´vaɫ]
A la part més estreta de les Fous, just on arriba el barranc del Forn Teuler. Construïda amb carreus de pedra picada molt grans, es conserva en perfecte estat. L'aigua d'aquesta resclosa, a més d'omplir la bassa del molí, regava algunes parades a l'esquerra del riu.

Molí del Cames, el [tu mu´ʃi ðə́ ´kaməs]

Nom de l'antic molí d'oli que hi havia al Ribet i del qual es conserven les parets.

Molí del Mig, el [tu mu'ʔi dət 'mitʃ]

És a les Fous, a la dreta del riu i sota el mas de Fortet. Fins fa poc hi havia les moles, i hi ha dues parets que es mantenen dempeus. Sembla que quan ja era en desús un aiguat es va emportar tot el que falta. La bassa, el pou i part de les seves parets que són de pedra picada, es conserven en bon estat, per bé que els pins han envaït tot l'espai. La resclosa i la séquia eren la dita de les Fous.

La tradició popular diu que aquest molí va caure en desús perquè a la resclosa, que era just davant del Molí de Més Amunt, no hi arribava gaire aigua, ja que les séquies de l'Horta i de les Planes, que tenen molts regants, deixaven el riu sec, i es va decidir substituir-lo pel Molí de Més Avall.

Molí, el camí del [tu kə'mi dət mu'ʔi]

És el tram del camí de Mont-ral que va de les Planes fins al molí del Balanyà

Molí, el toll del [tu 'toʎ dət mu'ʔi]

Davant del molí del Balanyà, just a l'aiguabarreig del riu del Barral i del Brugent.

Molí, la font del [lə 'fɔn dət mu'ʔi]

Es troba a la bassa del molí de Dalt, o del Balanyà; abans només era accessible quan el nivell de l'aigua de la bassa era baix, però ara sempre està al descobert i la gent hi va buscar aigua.

Molinet de les Guixeres, el [tu muʔi'nəd də ʎəz ʔi'ʃerəs]

Es una surgència d'aigua -ocasional, després de fortes pluges- molt potent, a les Guixeres.

Molinet del Vicent, el [tu muʔi'nəd dət vi'sen]

És una surgència de les anomenades "vaclusianes", que es troba al tram mitjà del barranc de Terrascona.

L'aigua surt d'una petita cova amb dues obertures horitzontals d'uns tres o quatre metres d'ample, per més d'un d'alçada. Brolla en gran quantitat quan hi ha temporal fort de pluges, generalment fruit d'una llevantada. La pressió de l'aigua fa bellugar una pedra de dimensions respectables, situada a la sortida de la cova, talment com la roda d'un molí.

No tenim notícies que s'hagi fet un aforament, però els entesos diuen que hi surten quatre o cinc moles. A Capafonts una mola es la quantitat d'aigua necessària per a moure un molí.

La surgència comença sobtadament i passats un o dos dies, també acaba molt de pressa.

Montblanc, el camí de [tu kə'mi də mum 'bʎaŋ]

Travessava el riu del Barral cap a les costes d'en Guardia, Barrulles, les Clotes, per la vora del mas d'en Toni, Coll de Viladecabres, Rojals i Montblanc. Era molt important perquè Montblanc era el cap de partit judicial. Avui se'n conserven alguns trams i ja ningú va a Montblanc pel camí antic.

Montllat de la Tina, el [tu muʎ'ʎad də ʎə 'tinə]

Al sud de la Creu Trencada.

Montllat de les coves, el

[tu muʎˈʎad də ʎəs ˈkɔvəs]

És la cinglera que hi ha damunt de l'Escudelleta i la Pixera. Hi ha moltes coves, sense nom, petites.

Montllat del Batistó, el

[tu muʎˈʎad dəʎ bətiˈsɔ]

La propietat més extensa de totes les que són als Montllats. Va des del damunt de l'Escudelleta i el Colomer fins a les cingleres que donen damunt de la Cadeneta, a Mont-ral.

Montllat del Grau, el

[tu muʎˈʎad dəʎ ˈɡrau]

Conté totes les terres que són a la l'esquerra del barranc d'en Fort, en la seva part més alta, com el Montllat del Tous i el del Ferrer.

Montllat del Macià, el

[tu muʎˈʎad dəʎ məsiˈa]

També dit el Montllat del Moragues. Es al sud i a tocar del Puig Pelat.

Montllat del Moragues, el

[tu muʎˈʎad dəʎ muˈraγəs]

És el Montllat del Macià.

Montllat, la carrerada del

[ʎə kərəˈradə dəʎ muʎˈʎat]

Baixa per la Magina cap al Ribet, cap al Ribatell i continua pel camí de Reus. Al Ribatell en surt un braç que puja cap al morral de la Devesa.

Montllats, el camí dels

[tu kəˈmi dəʎz muʎˈʎats]

Cadascun dels que porten als Montllats. El que puja pel portell del Mariàngel, el de la Foradada i l'Escudelleta, el del Morral de la Devesa, el camí de Reus, el del barranc de Llenguaxeixuta i, finalment, el camí de carro, fet després de la guerra civil, que passa per Serra Plana, la Roca Tallada i la Creu Trencada.

Montllats, els o els Motllats

[tus muʎˈʎats]

També es fa servir la forma "el Montllat" en singular. És una gran mola calcària que pertany a diversos termes: Capafonts, Mont-ral, l'antic de la Mussara i el de la Febró. El nom llatí, "*mons latus*" o "*montes latus*", descriu perfectament el lloc: una gran planúria dalt de la muntanya. L'envolta una cinglera que s'inicia als avencs de la Febró, a l'oest, continua per tota la part nord -on configura el típic horitzó de Capafonts-, tomba en direcció sud sud-est, -en el tram que transita pel terme de Mont-ral- i arriba més enllà de l'Aixàvega; al sud abans de la Mussara, desapareix i esdevé un pendent de terra, fins al avencs de la Febró.

És una plana força erma, perquè la roca aflora pertot arreu i, per tant, també pedregosa; l'excepció són els comellars, on hi ha una fina capa de terra fèrtil, i alguna plana cultivable com la del Llaurador.

Forma una extensa mola càrstica, on l'aigua es filtra amb facilitat i forma grans cavitats, moltes d'elles plenes d'aigua, que circula fàcilment i origina fonts que ragen a la vall del Brugent, a l'Aixàvega i a la Febró.

A l'oest dels Montllats neix el riu Siurana, al nord el Brugent i al sud-est el Glorieta. Ramon Amigó, que els ha estudiat i n'ha donat una impressió personal i literària, a *Els Motllats* dins *Miscel·lània muntanyenca* -Reus 1977-, cita un text del segle XII que ja en parla: "et transit per illum angulum montis Lati..." -Vegeu Ramon Amigó. *Els topònims del terme municipal i del poble de la Mussara*, Tarragona 1963.

Els Montllats -on, si hi ha boira, hom s'hi pot perdre- fan sensació de solitud i de feredat, amb el risc de trobar-se voltats de cingles. Més de la meitat dels Montllats són al terme de Capafonts on, abans, els pagesos aprofitaven els comellars o els racons amb terra bona per a fer artigues -vegeu Joan Besora, *Quaderns de Capafonts*, IV- on feien sembradures. També era lloc de molta caça: perdius, conills, llebres, genetes, guineus... Ramón Amigo l'escriu amb la grafia **Motllats**, i no sabem les raons per ferho així.

Mont-ral [mun´raʎ]

El seu terme s'allarga per tota la part de llevant del de Capafonts.

Els de Mont-ral i els seus agregats -Farena, Cabrera, la Cadeneta, el Bosquet i l'Aixàvega- són els veïns amb qui més es relaciona la gent de Capafonts. Per Mont-ral hi passa la carretera que de la vall del Brugent va cap a Valls, Reus i Tarragona. Antigament aquesta sortida era pel camí de Reus, però des que es va fer la carretera, l'antic camí està del tot abandonat.

Mont-ral, el camí de [tu kə´mi ðə mun´raʎ]

Surt del poble cap al Pont Vell, el coll Roig, les Cadenetes i Mont-ral. La carretera, en coincidir-hi, en va fer desaparèixer molts trams, d'altres es conserven, alguns molt malmesos.

Mont-ral, el coll de [tu ˈkɔʎ ðə mun´raʎ]

És a la carena que separa el barranc de les Fontetes de la partida de Barrulles. Just a tocar de les Costes d'en Guàrdia i dels Picons. Hi passa el camí que va del mas del Dinerall a Barrulles. En arribar al coll es veu el poble de Mont-ral.

Montsant, el [tu mun´san]

Encara que lluny de Capafonts, aquesta muntanya és coneguda per la gent del poble, hi anaven a caçar guineus, genetes i fagines.

Moragues, el bosc del [tu ˈbɔz ðəʎ mu´raγəs]

Als Montllats. A la part alta del barranc de la Pixera, tocant al terme de Mont-ral.

Morral de la Devesa, el [tu mu´raʎ ðə lə ðə´veza]

És un cingle destacat, entre l'Esplugu Negra i la Cova de les Gralles, penjat damunt del barranc, al lloc on hi ha la font de la Llódriga.

Morterets, el barranc dels [tu βə´raŋ ðəʎ murətə´rets]

Neix dalt dels Montllats, al lloc dels Morterets; quan ha passat la cinglera, s'anomena el barranc de Terrascona. És al sud i a l'oest de Pena Roja.

Morterets, els [tuʒ murətə´rets]

A la part alta del barranc dels Morterets, ja dalt del Montllat. És un forat al fons d'una rasa tallada a la roca, amb tres petites concavitats -morterets. D'una manera intermitent, i en època de pluges hi surt aigua. La seva singularitat és que revé un o dos dies abans que ploqui, fins i tot quan fa temps que no ha plogut; deu ser un dipòsit subterrani, a nivell del forat, que sobreix quan els canvis sobtats de pressió atmosfèrica fan pujar el nivell de l'aigua.

Murtraner, el mas de [tu ´maz ðə murtrə´ne]

Era un mas de veritat, hi vivien. És a Mont-ral, a la partida de la Cadeneta, però els seus masovers sempre han tingut una estreta relació amb Capafonts. La partió del terme passa pel mig del mas i, administrativament, pertany a Mont-ral. Abans es deia mas de Barberà i sembla que alguns masos del voltant, com el de la Cinta, l'hi deuen el seu origen.

Murtraner, l'era del mas de [ˈlɛrə ðəɫ ˈmaz ðə murtrəˈne]
A la vora del mas.

Murtranera, el corral de la [ɫu kuˈraɫ də lə murtrəˈnerə]
A la Barceloneta, tocant a cal Taverner. Es va edificar, i llavors va ser cal Salvador Batistó.

Murtranera, el corral de la [ɫu kuˈraɫ də lə murtrəˈnerə]
Al carrer del Calvari, tocant a cal Tous. Va ser el corral del Llarg i avui és l'alberg Somianatura.

Murtranera, el paradó de la [ɫu pəɾəˈðo ðə lə murtrəˈnerə]
Bocinet de terra a la partida de les Sortasses.

Nan, cal [ˈkaɫ ˈnan]
A la Barceloneta, davant de cal Banyà. Actualment cal Toni i, abans, cal Pep Toni.

Nan, el bassot del [ɫu bəˈsəd dəɫ ˈnan]
Al barranc de la Mistera. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom.

Nan, l'era del [ˈlɛrə ðəɫ ˈnan]
Entre cal Toni i cal Barberà, tocant al carrer de la Barceloneta i les Farretgetes. Avui, en part, edificada; el que en resta és un tram del carrer Pau Casals.

Nan, la font del [lə ˈfɔn dəɫ ˈnan]
Al final del barranc del racó de la Barra i a l'inici del barranc del Rebollar.

Nan, la font del [lə ˈfɔn dəɫ ˈnan]
Uns dos-cents metres més avall de les Fontetes. També se'n diu la fonteta del Quicasso.

Ninota, la [lə niˈnotə]
És una roca separada de la cinglera dels Montllats, sobre el Racó del Toll, i tocant al barranc de Llenguaxeixuta que, vista des del poble, té la forma d'un cap de guerrer amb casc. De grans dimensions, uns quaranta metres d'alçada per uns quinze d'ample. És una de les roques emblemàtiques que hi ha a l'horitzó del Montllat.

Noguerets, els [ɫuz nuɣəˈɾɛts]
Al barranc de Terrascona, damunt de la font del Rafelet, fins a la Terreta Plana.

Nou, el carrer [ɫu kəˈre ˈnɔw]
Va de la plaça de l'Església fins a l'era del Rector. Se'n diu així perquè fins ben entrat el segle XX era el darrer edificat.

Nova, la font [lə ˈfɔn ˈnovə]

És a la part superior dels Montllats, al barranc del mateix nom.

Nova, la paret [tə pə'ɾəd 'nɔvə]

A la cruïlla del camí de Mont-ral i del pas de carro de les Planes, tocant als Plans. Són unes parets relativament recents, al lloc on segons la tradició, hi havia el poble antic. Als voltants s'hi han trobat monedes i restes romanes.

Nova, la plaça [tə 'ptasə 'nɔvə]

És el nom antic de la plaça de l'Església.

Nulles, el salt de [tu 'sət də 'nuʎəs]

A la Riera, una mica més avall del lloc on s'ajunten el barranc del Rebollar i el de l'Aragonesa. On s'acaben els estrats de saldó -Buntsandstein-, hi ha els de roca calcària, perpendiculars a la llera del barranc. L'aigua, en travessar la pedra de calç, ha fet un solc en forma de "S", per on es despenja fent un salt molt vistós.

Obac del Ferrer, l' [təw'βag dət fə're]

També dit l'Obac. És al final de les Sortasses.

Obac, l' [təw'βak]

L'espai comprés entre el coll de l'Abellera i la Riera.

Obac, l' [təw'βak]

Partida amb parades de secà -les més altes- i de regadiu, que són al final de la sèquia de les Sortasses, ja tocant al riu de l'Horta i al Pont Nou. També dit *l'Obac del Ferrer*.

Obagotar, el barranc de l' [tu βə'raŋ də təβəyu'ta] o [dət βəyu'ta]

També dit de l'Aubagotar, o del Begotar.

Neix sota el coll de Mont-ral, a partir de la Planeta del Tomàs, i desemboca al riu, a les Fous. A la part final és molt estret, enclotat i obac. Segurament d'aquí li deu venir el nom: el lloc dels obagots.

Oficial, ca l' [ˈka lawfəsi'at]

Al carrer del Calvari, al costat de cal Llarg.

Oficial, el bassot de l' [tu bə'sɔd də tawfəsi'at]

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Oficial, el maset de l' [tu mə'zəd də lawfəsi'at]

Als Pladencots.

Olari, el pla de l' [tu 'pta ðə tu'fari]

Als Montllats, vora la Creu Trencada.

Olla, el toll de l' [tu 'toʎ də 'tɔʎə]

A l'últim tram del Ribatell, ja tocant al Pont. L'aiguat de Sant Paulí el va enrunar.

Pagès, el pla del [tu 'pta ðət pəj'zəs]

És una manera d'anomenar el conjunt dels Plans que hi ha a sobre de tots els costers. D'una manera més precisa, es refereix als que van, aproximadament, de l'alzina de l'Estel fins al bosc del Dinerat i als plans del Gravat. També dit el Pagès.

Pagès, el [tu pəj'zəs]
Es refereix d'una manera genèrica al plans del Pagès.

Palau, l'estret del [ləs'trəd dəl pə'faw]
Al camí de Prades, ja travessat el Coll on hi ha la cruïlla de la carretera de Prades amb la de la Febró. Actualment ja no és estret perquè, primer el camí i després la carretera l'ha eixamplat.

Parany, el [tu pə'ran]
Hi ha el del Tomàs, que és un serret prop de la Planeta, i el del Ros, en el bosc del Coll de Capafonts. Amb vesc hi agafaven moixons.

Pastes, cal [ˈkaɫ ˈpastəs]
Cal Pep Mano.

Pastisser, cal [ˈkaɫ pəsti'se]
Al carrer de les Fonts, tocant a cal Garriga. Fou la casa dels forners del poble durant molts anys del segle XX. Cal Jeroni.

Patac, cal [ˈkaɫ pə'tak]
Cal Cisco Llarg. A la Barceloneta, entre l'era del Besora i cal Gaietano.

Patinyo, la font del [lə ˈfɔn dəl pə'tɪnu]
També dita del Patino. A prop del Coll i dins el barranc que neix allà mateix. Actualment està perduda.

Pau Casals, el carrer de [tu kə're ðə ˈpaw kə'zats]
Carrer molt recent, que va des del carrer de Barrulles fins al carrer del Ribatell, i l'hotel Davall Plaça

Pau Merló, cal [ˈkaɫ ˈpaw mə'r'lo]
Ca la Càndia.

Peça, cal [ˈkaɫ ˈpesə]
Avui és la cuina de cal Balanyà.

Pedregalet, el [tu pəðrəyə'let]
Bocí de terra entre els Plans i la Plana del Ros. Hi passa la carretera pel mig.

Pedrera, la [lə pə'drerə]
És com s'anomena la pedrera que hi ha a la part alta del coster del Perroi. S'explotava la roca de granit per fer llambordes.

Peirasso, cal [ˈkaɫ pəj'rasu]
També dit ca la Peirassa i cal Baptista de la Viuda. Avui és part de cal Tripetes.

Pèl, cal [ˈkaɫ ˈpɛɫ]
Al carrer Major, fent cantó amb el carrer del Calvari. Avui, cal Tripetes.

Pena Post, el forat de [tu fu ˈrad də ˈpenə ˈpɔst]
És un avenc, no gaire lluny del portell del Mariàngel. Un forat ran de terra, per on es baixa a una cambra que fa pendent, amb un sostre pla, d'uns quinze metres de fondària. En alguns mapes, mal anomenat la cova de sant Pere i sant Pau i, també, la cova dels Cavalls: topònims erronis i estranys, usats per alguns excursionistes que els han incorporat als mapes. Veg. *Quaderns de Capafonts*, I, pàg. 11.

Pena Roja [ˈpenə ˈrojʒə]
Vèrtex geodèsic de 1.031 metres, a l'est de la Pena Roja.

Pena Roja, la font del baci de la [lə ˈfɔn dəɫ ˈbasi ðə lə ˈpenə ˈrojʒə]
Al peu de la Pena Roja. És un baci de fusta que recull el degoteig de l'aigua que surt de la cinglera. Abans hi bevien els pastors, llenyataires i carboners. S'havia perdut i es va refer amb ciment, al lloc on es pensava que havia estat, però recentment s'ha trobat l'autèntic de fusta rera uns boixos.

Pena Roja, la [lə ˈpenə ˈrojʒə]
Paret de roca molt visible des del poble, al nord de la plana dels Montllats, on la cinglera fa un angle recte que té les orientacions est i nord. És una de les roques emblemàtiques del poble. Està a 1.000 metres.

Pep Barberà, la bassa del [lə ˈbasə ðəɫ ˈpɛb bərbə ˈra]
Prop de la bassa de la font de la Vila. S'omple amb l'aigua de la font del mateix nom, que neix allà mateix; part d'aquesta aigua va al dipòsit del poble, o sigui, a la bassa de la font de la Vila.

Pep Barberà, la font del [lə ˈfɔn dəɫ ˈpɛb bərbə ˈra]
Pels voltants de la font de la Vila.

Pep Blai, el maset del [tu mə ˈzɛd dəɫ ˈpɛb ˈblaj]
Als Pladencots.

Pep Cerdà, cal [ˈkaɫ ˈpɛp sər ˈða]
Al carrer Nou, al costat de cal Gravat.

Pep de la Malena, cal [ˈkaɫ ˈpɛb də lə mə ˈʎenə]
Cal Roget.

Pep de la Malena, la bassa del [lə ˈbasə ðəɫ ˈpɛb də lə mə ˈʎenə]
A la partida de les Sortasses.

Pep Esquerrer, cal [ˈkaɫ ˈpɛp əskə ˈre]
Cal Canya; però diferent de cal Canya del carrer Nou, que degué ser construïda després d'aquesta.

Pep Fumat, cal [ˈkaɫ ˈpɛp fu ˈmat]

Al carrer Major, tocant a cal Quirno. Antigament era cal Barrines.

Pep Fumat, el corral del [t̪u kuˈɾaɫ dət̪ ˈpɛp fuˈmat]
Tocant al corral de l'Enquino, a l'extrem nord de les Eretes. Avui forma part de cal Torres.

Pep Fumat, la font del [t̪ə ˈfɔn dət̪ ˈpɛp fuˈmat]
Vora el mas del Miquelet, a les Cadenetes.

Pep Gravat, cal [ˈkaɫ ˈpɛb grəˈvat]
Ca la Marcel·lina. Abans era part de cal Vilalta.

Pep Jesús, cal [ˈkaɫ ˈpɛb ʒəˈzʊs]
Al carrer de Sant Abdon. Abans, cal Baptista Balanyà, cabaler de cal Balanyà, a qui van donar un bocí de la casa pairal.

Pep Jesús, el bosc del [t̪u ˈboz dət̪ ˈpɛb ʒəˈzʊs]
A la Riera, s'enfila cap a Cantacorbs.

Pep Jesús, la bassa del [t̪ə ˈβasə ˈpɛb ʒəˈzʊs]
A la part final del barranc dels Rancs, allà on conflueix amb el del Rebollar. Recull l'aigua de la font del mateix nom. Actualment en desús.

Pep Jesús, la font del [t̪ə ˈfɔn dət̪ ˈpɛb ʒəˈzʊs]
A la part final del barranc dels Rancs, ja tocant a la Riera.

Pep Joanet, cal [ˈkaɫ ˈpɛb ʒuəˈnet]
A la travessia de Ponent, tocant a l'era del Pobaia. Ca l'Amadeu.

Pep Mano, cal [ˈkaɫ ˈpɛb ˈmanu]
Al carrer Major, al costat de cal Pep Fumat. Abans, dita cal Pastes.

Pep Onclet, cal [ˈkaɫ ˈpɛp unˈkɫet]
Cal Dinerall.

Pep Pere Ros, la bassa del [t̪ə ˈβasə dət̪ ˈpɛp ˈperə ˈros]
Al Damunt de la Vila. Actualment abandonada. S'omplia amb la font del mateix nom.

Pep Pere Ros, la font del [t̪ə ˈfɔn dət̪ ˈpɛp ˈperə ˈros]
Sota la font del Cames. Surt al mig del barranc.

Pep Roc, cal [ˈkaɫ ˈpɛb ˈrɔk]
Al carrer de Ponent, al costat de ca l'Hostaler. Ara fa cent anys feien de bar i botiga de queviures. Avui és una casa nova.

Pep Roquero, cal [ˈkaɫ ˈpɛb ruˈkeru]
Al carrer de Ponent, al costat de cal Barrulles. Entre cal Barrulles i cal Cisco Cerdà. Avui és part de cal Cucut.

Pep Xanda, cal [ˈkaɫ ˈpɛp ˈtʃandə]

Al carrer de Ponent, al costat de cal Marian. Avui, ca la Cinta del Cisco Fortet.

Pepó, cal [ˈkaɫ pəˈpo]
Al carrer de Vista Alegre, al costat de cal Rafelet.

Pepó, la font del [lə ˈfɔn dəɫ pəˈpo]
És a prop del Grauet, al camí de Reus, abans d'arribar a la creu trencada.

Pepó, la mina del [lə ˈminə ðəɫ pəˈpo]
Un altre nom de la mina del Conselo.

Perdigó, el serret del [tu səˈred dəɫ pərðiˈɣo]
A dalt dels Montllats. Pren el nom dels petits còdols de sílex escampats per terra, restes d'alguna capa geològica –*bundsandstin*– desapareguda.

Perdiu, la bassa de la font de la [lə ˈbasə ðə lə ˈfɔn də lə pərˈðiw]
Recollia l'aigua de la font del mateix nom. És a les Cadenetes, recolzada a la part baixa de la serra de l'Envestida.

Perdiu, la font de la [lə ˈfɔn də lə pərˈðiw]
A la serra de l'Envestida prop de la carena, damunt de les Cadenetes.

Perdiu, la parada de la [lə pəˈradə ðə lə pərˈðiw]
És una parada llarga a la partida del Maiet.

Pere Canya, la bassa del [lə ˈbasə dəɫ ˈperə ˈkanyə]
A la banda de baix del bassot del Canya, a Barrulles. És d'obra i coberta, com la bassa de la font del mas de Fortet; al terme n'hi poques amb aquesta característica

Pere Carles, cal [ˈkaɫ ˈperə ˈkarləs]
Al carrer del Ribatell, tocant a l'hort de cal Ros. Cal Coromines.

Pere Cogulló o Cogalló, cal [kaɫ ˈpərə kuɣuˈlo / kuɣəˈlo]
És l'última casa de la Barceloneta, baixant a mà dreta. Actualment cal Cisco Quico.

Pere del Salvador, la caseta del [lə kəˈzɛtə ðəɫ ˈperə ðəɫ sətvəˈðo]
Al Barral, vora del camí de les Planes.

Pere Fortet, cal [ˈkaɫ ˈperə furˈtɛt]
Al carrer Nou, al costat de cal Pep Cerdà.

Pere Fortet, el bassot del [tu bəˈsɔd dəɫ ˈperə furˈtɛt]
Era al barranc de l'Aragonesa. Només en queda el record.

Pere Fortet, la bassa del [lə ˈbasə ðəɫ ˈperə furˈtɛt]
És per sota de la bassa del Blaió, al Damunt de la Vila. S'omple d'una font que surt allà mateix. Ja en desús.

Pere Fortet, la bassa del [lə ˈbasə ðəɫ ˈperə furˈtɛt]
A la partida de les Sortasses.

- Pere Fortet, la font del** [lə ˈfɔn dəl ˈperə furˈtət]
Més avall de la font del Pujol.
- Pere Fumat, cal** [ˈkaɫ ˈperə fuˈmat]
Cal Fumat.
- Pere Genet, el maset del** [lu məˈzɛd dəl ˈperə dʒəˈnɛt]
Als Pladencots.
- Pere Joan, la bassa del** [lə ˈβasə ðəl ˈperə dʒuˈan]
És al racó de la Barra; s'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom. És abandonada i tapada pel bosc.
- Pere Joan, la font del** [lə ˈfɔn dəl ˈperə dʒuˈan]
A la part superior del barranc del racó de la Barra.
- Pere Mosso, cal** [ˈkaɫ ˈperə ˈmosu]
Al carrer de Barrulles. Amb aquest nom es va conèixer la casa resultant de la unió de ca la Maria Mariana i cal Tesso, quan el Pere Mosso les va comprar. Avui tornen a estar separades i es coneixen com cal Pere Mosso -cal Tesso- i ca la Maria Mariana -cal Marca.
- Pere Oficial, cal** [ˈkaɫ ˈperə ufisiˈaɫ]
Al carrer de l'Abadia tocant a cal Xano. Abans era el corral del Xano.
- Pere Ponos, cal** [ˈkaɫ ˈperə ˈponus]
Al costat de cal Bullanga. Després va ser la pallissa del Quico i, avui, ja edificat, és la casa del Santiago de cal Quico.
- Pere Roc, cal** [ˈkaɫ ˈperə ˈrɔk]
El conjunt de cal Roquet Perelló i ca la Francesa.
- Pere Roc, la bassa del** [lə ˈβasə ðəl ˈperə ˈrɔk]
És al barranc de l'Abellera, al racó on es troba el saltant i comença el barranc de les Fontetes. S'omplia amb l'aigua de la font de les Fontetes. L'aiguat de Sant Paulí, del 1994, ho deixà tot malmès.
- Pere Roc, la font del** [lə ˈfɔn dəl ˈperə ˈrɔk]
A la part de dalt del barranc de l'Abellera.
- Pere Ros, cal** [ˈkaɫ ˈperə ˈros]
Casa molt antiga. Al carrer del Ribatell, tocant a la plaça de l'Església.
- Pere Ros, el bosc del** [lu ˈbɔz ðəl ˈperə ˈros]
Dalt del pla del Pagès, a tocar del bosc del Dinerall, i damunt dels costers del Llarg.
- Pere Ros, el perxo de cal** [lu ˈpɛrtʃu ðə ˈkaɫ ˈperə ˈros]
Va des de cal Roc Carles fins al carrer del Ribatell, i passa per sota de cal Pere Ros.

Pere Ros, els plans del [t̪us ˈplanz ðət ˈperə ˈros]

A dalt del Pla del Pagès. Al nord dels plans del Gravat.

Pere Ros, la bassa del [t̪ə ˈbasə ðət ˈperə ˈros]

A l'inici del riu de l'Horta, prop de la font d'en Corts. S'omplia amb la sèquia del damunt de l'Horta.

Pere Ros, l'obac del [tu ˈβag dət ˈperə ˈros]

La part del bosc del Pere Ros que està al barranc del bosc del Llarg.

Pere Sastre, cal [ˈkaɫ ˈperə ˈsastɾə]

Al carrer de Barrulles, al costat de cal Pere Tomàs.

Pere Tomàs, cal [ˈkaɫ ˈperə tu ˈmas]

Al carrer de Barrulles, davant de l'era del Mano. Cal Xanda.

Perelló, cal [ˈkaɫ pəɾə ˈlo]

Al carrer de les Fonts, tocant a ca l'Agneta.

Perelló, el clot del [tu ˈklot dət pəɾə ˈlo]

Sota la Creu Trencada.

Perelló, el mas del [tu ˈmaz ðət pəɾə ˈlo]

Barraca a les Sortasses.

Peret, cal [ˈkaɫ pə ˈɾet]

Cal Cutxó.

Pere Peret, cal [ˈkaɫ ˈperə pə ˈɾet]

Al costat de cal Roquet Perelló. Donava a un carrer sense sortida que avui forma part del de Pau Casals. També es deia ca la Francesa.

Perroi, el coster del [tu kus ˈte ðət pə ˈrɔj]

A la part alta, i a la l'esquerra, del barranc del bosc del Llarg. Hi ha la Pedrera.

Perutxo, cal [ˈkaɫ pə ˈrutʃu]

A la Barceloneta, entre cal Barberà i cal Xupeta. També conegut com ca la Cisca Perutxa.

Perxa, cal [ˈkaɫ ˈpɛrtʃə]

Al costat de cal Miquelet; amb aquesta casa compartia el perxo de l'antiga plaça Vella, avui ja desaparegut.

Perxa, el maset de la [tu mə ˈzɛd də t̪ə ˈpɛrtʃə]

Als Pladencots.

Perxo, el [tu ˈpɛrtʃu]

Lloc de reunió secular de la gent del poble, que s'aplegava sota les voltes de pedra. Era l'últim element en ús del primitiu espai, dit la Plaça Vella. El darrer vestigi visible van ser les voltes que eren sota cal Miquelet i cal Perxa.

Petxerina, la [lə pətʃəˈrina]
Cal Gaietano.

Petxines, el toll de les [lu ˈtoɫ də ɫəs peˈtʃinəs]
Al riu del Barral, immediatament després de les Petxines. Sempre hi ha aigua.

Petxines, les [ɫəs peˈtʃinəs]
Al riu del Barral. La llera del riu és una lloanca amb uns petits clots que queden plens d'aigua; i, a continuació, un petit salt damunt del toll de les Petxines.

Picons, els [ɫus piˈkons]
Partida que va del barranc de l'Obagotar fins a la Rocalta. Als picons, a Capafonts, sempre els segueix el nom del propietari. D'oest a est hi trobem: el picó del Balanyà, el picó del Garriga, el picó del Mano, el picó de ca l'Agneta, el picó del Quico, el picó del Cames, el picó del Biel Quicasso, el picó del Xep, el picó de cal Batistó...
"Picó" equival a "puig". Fora de la partida, entre el barranc de l'Abellera i les costes d'en Guàrdia, hi ha moltes finques que també s'anomenen picó, com per exemple: el picó del Dinerall, el picó de l'Oficial, el picó del Cerdà...

Picorandan, el [lu ˈpikurənˈdan]
És un cim pelat, una gran roca enganxada a la serra Plana. Vist desde Capafonts és a la dreta dels Montllats i a l'esquerra del coll de Capafonts i la seva forma recorda un con truncat, força arrodonit. Es destaca molt a l'horitzó, gairebé com un sentinella tutelar. És a prop del terme de la Febró; des d'allà no es veu, però l'anomenen molt.
La pronúncia, que hem sentit alguna vegada "Picóndaràn" o "Picóndràn", va fer suposar a Ramon Amigó a *El Picó d'Aran. Una apreciació toponímica*, Reus", 22-VIII-1964, que podria ésser bona l'etimologia "pic o agulló de la vall", basant-se en el fet que "aran" en èuscar vol dir "vall". El professor Joan Coromines havia aventurat la hipòtesi de "La pica de Roldan", per la seva forma geològica, però a l'*Onomasticom Cataloniae*, modificà el seu criteri i digué que es tracta d'una forma mossàrab que vol dir "bec d'orenetà", donada la forma de la roca, i fa extensiva aquesta interpretació a quatre pics més que estan escampats pels països catalans; en el cas la roca que es a Capafonts, costa d'imaginar la forma d'un bec d'orenetà. Segons l'etimologia popular d'un informador, Picorandan deu voler dir "pic rodó", però aquesta hipòtesi no està provada.

Pics, els [ɫus ˈpiks]
Per a la gent de Capafonts són el seguit de turons situats entre l'Abellera i el pla de les Freixes. Tots sobrepassen els mil cent metres. S'anomenen molt perquè, des de Capafonts, a causa de la seva alçada, s'hi veuen les primeres neus -estan enfarinats, diu la gent- quan la resta de les muntanyes encara no en tenen. A la toponímia de Prades, és una partida de terra que va des de l'Abellera fins al Pla de les Freixes i al Pla del Gendral.

Pilanot del Canya, el [lu piɫəˈnɔd dəɫ ˈkaɲə]
És una columna de pedra natural que hi ha al Pladencot, a la part alta, sota la cinglera.

Piscina, la [lə piˈsina]
Al carrer de Pau Casals, entre l'era del Llarg i cal Xupeta.

Pista de Ball, la

[lə ˈpistə ðə ˈbaʎ]

Es va fer al pati de les escoles. Avui és coberta i integrada dins la sala municipal.

Pixera, el barranc de la

[lu βəˈraŋ də lə piˈʃerə]

Neix a la plana dels Montllats, sobre la font de l'Abeurada; salva la cinglera pel Montllat de les Coves, on es despenja al salt de la Pixera, fins més amunt de la font de la Llódriga, on s'uneix amb el barranc de la cova de les Gralles.

Pixera, la

[lə piˈʃerə]

Salt d'aigua al barranc del mateix nom. Quan ha plogut, el vent aixeca l'aigua i sembla fum; a l'hivern, es gela tota la zona mullada i es forma un paisatge de gel.

Plaça, la

[lə ˈptasə]

És la plaça de l'Església.

Plaça Vella, la

[lə ˈptasə ˈvelə]

Era al Perxo, al carrer de les Fonts. Fou la plaça del poble on es reunia la gent per parlar fins ben entrats els anys cinquanta del segle XX.

Placeta, la

[lə pləˈsetə]

Toca al carrer de Ponent i només té cases a l'esquerra. També té el mal nom de la Placeta dels Alls.

Plàcido, el bassot del

[lu bəˈsəd də lə ˈptasidu]

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Pladencot del Cisco Llarg, la font del

[lə ˈfɔn də lə ˈpta dənˈkɔd də lə ˈsisku ˈlark]

Surt a la parada del mig d'aquesta partida de terra. És intermitent i només raja en època de pluges.

Pladencot, el o Pladencots, els

[lu ˈpladənˈkɔt] o [lus ˈpladənˈkɔts]

Partida de terra molt extensa. que està sota els cingles del Fortet i de la Pena Roja. Limita amb el barranc de Terrascona i arriba fins al mas de Fortet.

Plana, la

[lə ˈplanə]

Cadascuna de les partides de terra que hi ha a les Planes s'anomena així, amb l'afegit de l'amo. La plana del Llarg, la plana del Balenyá,...

Plana, l'era de la

[ˈferə ðə lə ˈplanə]

Ja desapareguda. A tocar de la caseta de cal Llarg.

Planes, el camí de les

[lu kəˈmi ðə ləs ˈplanəs]

És el primer tram del camí de Mont-ral.

Planes, la font de les

[lə fɔn də ləs ˈplanəs]

A la part superior de la plana del Llarg. Són tres punts de surgència separats per pocs metres.

Planes, la resclosa de les

[lə rəsˈkʌzə ðə ləs ˈplanəs]

És uns metres més amunt del Pont Nou.

Planes, la sèquia de les [lə ˈsɛkiə ðə ləs ˈplənəs]

Rep l'aigua de la resclosa del mateix nom. Primer tenia un ramal, a la part dreta del riu, que regava la partida de les Illes, que l'aiguat de Sant Paulí del 1994 va anorrear, i que ja no es conrea. Té el ramal principal per la part esquerra del riu i rega primer la partida de les Planes, després unes parades de la dreta del Barral i finalment els regadius que hi ha a la partida del Pont. Al seu inici té un albelló amb volta de pedra seca, que sembla molt antic, tal vegada mil·lenari, -vegeu *Quaderns de Capafonts* núm. 13.

Planes, les [ləs ˈplənəs]

Són els conreus de regadiu situats a l'esquerra del riu Brugent, en el tram que va del Pont Nou fins al Pont Vell, i que la gent del poble anomena riu d'en Seguer..

Planeta, l'era de la [ˈtɛrə ðə lə pləˈnɛtə]

A la Planeta de les Sorts de cal Batistó. Es va fer servir fins que van arribar les màquines de batre; llavors la van llaurar per incorporar-la a la terra de conreu.

Planeta, la [lə pləˈnɛtə]

A Barrulles, al capdamunt del barranc de l'Obagotà.

Plans, els [lʊs ˈpləns]

Partida a l'est del poble, situada entre les Sorts i la Borja a l'oest, i les Planes a l'est.

Plantada [plənˈtadə]

Nom genèric que es dona a totes les partides de Castanyers. "Les plantades de Barrulles", de l'Abellera, del Rebollar...

Pobaia, cal [ˈkaɪ puˈvajə]

Al carrer de Sant Abdon, davant de cal Cerdà. Atenent a la parla de Capafonts, podria ser un derivat de Puvill.

Pobaia, l'era del [ˈlɛrə ðəl puˈvajə]

A l'extrem sud de les Eretes. Tocant a cal Cerdà i sota l'era del Balanyà.

Poble, la font del [lə ˈfɔn dəl ˈpɔbblə]

També dita font de la Vila. És el dipòsit que proveïa d'aigua la Font Vella des de l'època medieval i, ja al segle XX, la font de la Plaça Nova. L'aigua procedeix de dos punts: un és en terra del Joan Pu, i l'altre és la font del Pep Barberà.

Poblet, el bosc de [lʊ ˈbɔz ðə pub ˈblɛt]

Lloc molt important per a la gent de Capafonts. Històricament ha estat un lloc on era prohibit agafar llenya per fer carbó; però, quan escassejava, era el refugi on anar a cercar d'amagat la que els boscos del poble ja no tenien. El record de les trifulgues amb els guardes del bosc es perd en l'antigor. Avui, quan la llenya ja no té cap valor i es podreix als boscos dels capafontins perquè ja no es fa carbó, la gent encara recorda aquests esdeveniments, i el bosc de Poblet conserva un aire de llegenda en l'imaginari popular.

A més de llenya per fer carbó, al bosc de Poblet s'hi anava a buscar escorça de grèvol per fer vesc, a caçar, a plegar bolets i a tallar pins legalment; per tant, era font d'ingressos per als qui havien d'anar fora del poble a guanyar-se la vida.

Poca Farina, el carrer de la [tu kə're ðə lə 'pøkə fə'rinə]
Malnom d'una part del carrer Major, que va del Cantó fins les Eretes.

Pocurull, cal [ˈkaɫ puku'ruɫ]
Al carrer de les Fonts. Casa molt antiga; si ens guiem pel cognom, una de les primeres del poble.

Pocurull, el corral del [tu ku'raɫ dəl puku'ruɫ]
Al carrer de Ponent i tocant a l'era del Pocurull.

Pocurull, l'alzina del [ləl'zinə ðəl puku'ruɫ]
Al camí del Toll; damunt de la parada Llarga.

Pocurull, l'era del [ˈlɛrə ðəl puku'ruɫ]
Entre el corral del Pocurull i el carrer de les Fonts. Està pavimentada amb panots cuits, de color vermell.

Pocurull, la bassa del [lə 'basə ðəl puku'ruɫ]
N'hi ha dues.
Una és a la dreta del barranc del Toll, una mica més avall de la unió amb el barranc d'en Fort. Servia per a regar unes terres que ja són al barranc del Ribatell.
Hi ha una segona bassa, a la confluència del barranc del Damunt de la Vila amb el Ribatell, al costat del camí que mena al Toll. Recollia l'aigua del barranc, la que venia de les Guixeres i la que sobrava de la bassa del mateix nom que és més amunt.

Pocurull, la bassa del [lə 'basə ðəl puku'ruɫ]
Al pont Vell, i a escassa distància del riu del Barral. S'omple amb aigua de la sèquia de les Planes. Encara es fa servir.

Pocurull, la bassa petita del [lə 'basə pə'titə ðəl puku'ruɫ]
Petita bassa triangular, al Pont Vell, que recollia aigua de la bassa del Pocurull. És sencera, però abandonada.

Pocurull, la caseta del [lə kə'zetə ðəl puku'ruɫ]
A les Ferradures, tocant al barranc de les Fontetes.

Pocurull, la font del [lə 'fɔn dəl puku'ruɫ]
Neix al peu del pendent de les Guixeres.

Podadores, el camí de les [tu kə'mi ðə ləs puðə'ðorəs]
És el tram del camí de Barrulles i de les Planes que toca al poble.

Poma, cal [ˈkaɫ 'pomə]
Al carrer Major, tocant a cal Dinerat. Abans era cal Fortet.

Ponent, el carrer de [tu kə're ðə pu'nen]
Va de la travessera de les Eres fins a l'era del Pocurull, on troba el carrer de les Fonts.

Ponent, la travessera de [lə trəvə'serə ðə pu'nen]

És un carrer estret i curt. Va de l'era del Pocurull a l'era del Pobaia. Fixem-nos que la gent de Capafonts diu “travessera” i no “travessia”.

Ponos, cal [ˈkaɫ ˈponus]
Al carrer de Ponent, fent cantó amb la Placeta. Cal Cisco Fortet.

Ponos, cal [ˈkaɫ ˈponus]
Cal Costes.

Ponos, el maset del [ɫu məˈzɛd dəɫ ˈponus]
Al barranc dels Rancs.

Ponos, els bassots del [ɫus bəˈsɔtʃ ðəɫ ˈponus]
El primer és a un centenar de metres més avall de la bassa del Ponos, i l'altre al comellar del costat. S'omplien amb l'aigua que somicava de les timbes del comellar. Actualment abandonats.

Ponos, la bassa del [ɫə ˈβasə ðəɫ ˈponus]
És a l'esquerra del barranc dels Rancs. S'omple de l'aigua de la primera font del Ponos, la que és més amunt i que brolla del peu d'un marge. Al costat, i aprofitant l'aigua de la font, el servei d'Extinció d'Incendis hi ha fet una de les seves basses.

Ponos, la font del [ɫə ˈfɔn dəɫ ˈponus]
A la partida de les Sortasses, al peu d'un marge i molt a prop del riu.

Ponos, la font del [ɫə ˈfɔn dəɫ ˈponus]
Al barranc dels Rancs; més avall de la font del Rateta hi ha dues fonts amb aquest nom, separades per uns cent metres.

Pont, el [ɫu ˈpɔn]
Es refereix a la partida de terra propera al Pont Vell.

Pont de Goi, el [ɫu ˈpɔn də ˈɣɔj]
És un arc natural de gran bellesa: un cingle foradat als Montllats, sota la font Nova. Té, segons la guia *Les muntanyes de Prades, el Montsant i Serra la Llana* –Barcelona, 1960– de J. Iglésies, J. Santasusagna i R. Amigó, uns deu metres d'alçària; sota l'arc hi ha una fonteta que només raja quan plou.

Pont de Goi, la font del [ɫə ˈfɔn dəɫ ˈpɔn də ˈɣɔj]
És a uns metres més amunt de l'arcada del pont, al barranquet que passa per sota.

Pont de Més Avall, el [ɫu ˈpɔn də ˈmezəˈvaɫ]
És una manera d'anomenar el Pont Vell.

Pont Nou, el [ɫu ˈpɔn ˈnɔw]
A la carretera que va cap a Alcover, a la part del riu d'en Seguer. Durant la guerra civil i després de la batalla de l'Ebre, les tropes republicanes, en retirada, el van volar, i els nacionals el referen ràpidament per poder avançar.

Pont Vell, el [ɫu ˈpɔn ˈveɫ]

És al final del riu d'en Seguer, tocant al molí del Balanyà, i abans de les Fous. Suporta el camí de Mont-ral. És fet amb pedres treballades i parets d'argamassa, i l'arcada es recolza al cingle tallat pel riu. Té una volta gòtica, del segle XIII, molt similar a la que hi ha dins l'ermita de Barrulles -es devia fer pels mateixos anys. Ha resistit tots els aiguats; els més recents dels quals es té memòria són els de Sant Lluç 1930, Santa Tecla 1874 i Sant Paulí 1994, ocorreguts en els últims cent cinquanta anys, però en devia patir, amb tota seguretat, molts altres. El de Sant Paulí el va deixar molt malmès ja que, després del desastre, només s'aguantaven les pedres de la volta. Ha estat restaurat recentment -2004?- i inscrit com a monument del patrimoni del poble.

Potro, la cova del [tə ˈkɔvə ðəɫ ˈpotru]

A les Fous, a la vora del camí de Farena, no gaire lluny del Molí de Més Avall. És poc fonda.

Potro, la font del [tə ˈfɔn ðəɫ ˈpotru]

A les Fous, a tocar de la resclosa del Molí de Més Avall, a prop del barranc del Forn Teuler.

Prades [ˈpraðəs]

Poble veí més important.

Des de sempre el més antagònic per a la gent de Capafonts, cosa potser explicable perquè era d'on venia el representant del comte que cobrava impostos. Fruit d'aquesta circumstància, o simplement per raons de veïnatge, les relacions foren sempre especials. La seva fira, avui desapareguda, era un esdeveniment important, i la gent de Capafonts hi anava a vendre i comprar bestiar, especialment els garrins per engreixar a les cases. Actualment les coses han canviat, els antics recels ja han desaparegut, i la gent del poble hi va molt sovint a cercar el serveis que no es troben a Capafonts, i si s'escau la xicotota o el xicot.

La gent de Capafonts fa servir el renom: Los Menyos [lus ˈmɛɲus] per referir-se als de Prades. Per la pronúncia exagerada que es fa de la paraula, pensem que aquest mot s'utilitza com a menyspreu al particular accent de la gent de Prades, però no sabem que vol dir i per tant només es una suposició.

Prades, el camí de [tə kəˈmi ðə ˈpraðəs]

Surt del poble per l'actual carretera, i segueix pels Plans fins al coll de Capafonts. Encara en queden molts trams, que fan de drecera quan es deixa la carretera.

Prades, el coll de [tə ˈkɔɫ ðə ˈpraðəs]

De fet, és el coll de Capafonts que, a vegades, la gent del poble l'anomena de Prades.

Prades, la carretera de [tə kərəˈterə ðə ˈpraðəs]

És el tram que va del poble fins una mica més enllà del coll de Capafonts.

Prat, el [tə ˈprat]

Bocí de terra darrera la caseta de la Plana de cal Llarg.

Prat del Blaió, el o els Prats de Blaió [tə ˈpratʃ ðəɫ bləˈjo]

És una partida molt petita, per on passa un petit rierol, a l'encreuament del barranc que baixa del coll de la Inglesa amb el camí de la Comagrasa.

Puig Pelat, el [tu 'putʃ pə'tat]
És un aturonament destacat -1075 metres-, partioner amb els termes de la Mussara i de Mont-ral, més enllà del tossal del Xanda.

Pujol, el [tu puɟ'ʒot]
Són regadius a la vora de la font del Pujol. És Damunt de la Vila.

Pujol, el bassot del [tu bə'sod dət puɟ'ʒot]
És a tocar de la font del mateix nom. Pràcticament ha desaparegut. S'omplia amb l'aigua de la font del Pujol.

Pujol, la font del [lə 'fɔn dət puɟ'ʒot]
És una de les fonts més populars del terme. Es troba al camí que travessa la partida del Picorandan, al mig del barranc.

Quec, cal [ˈkaʎ ˈkɛk]
Cal Cerdà.

Queralta, els salts de la [tu 'salz ðə lə kə'raʎta]
A la cinglera dita de la Queralta. Hi ha uns orificis situats a mitja paret, tots al mateix nivell; quan plou, en surten uns raigs d'aigua molt potents que s'estronquen en poques hores.

Queralta, la [lə kə'raʎta]
Un pany de cingle a l'esquerra del Picorandan, vist des del poble. És molt alt -més de cinquanta metres- i també extens -uns 200 metres. Fins fa poc, mal escrita Cara Alta.

Quicasso, cal [ˈkaʎ ki'kasu]
Al carrer Major, fa cantonada amb el carrer de les Fonts.

Quicasso, la fonteta del [lə 'fun'tetə ðət ki'kasu]
És la font del Nan.

Quico, cal [ˈkaʎ ˈkiku]
Al carrer del Calvari, davant de cal Llarg i tocant a l'era del Batistó, que avui ja és edificada.

Quico, el bassot del [tu βə'sod dət ˈkiku]
Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Quico, el tomb del [lu 'tom dət ˈkiku]
Baixant del Coll. De tots els tombs, aquest és el que queda més a l'est, a sobre del cementiri nou.

Quico, l'era del [ˈlɛrə ðət ˈkiku]
A l'Argela. Actualment hi ha la pista poliesportiva.

Quico, la pallissa del [lə pə'ʎisə ðət ˈkiku]
A les Eretes, tocant a cal Bullanga. Cal Pere Ponos.

- Quim, cal** [ˈkaɫ ˈkim]
Al carrer Nou, fent cantó amb el carrer de l'Abadia. També coneguda com cal Pere Quim. Avui és ca l'Enquino.
- Quim, el pilanot del** [tu piɫəˈnɔd dət ˈkim]
Dins del bosc del Pep Jesús.
Sabem que va existir aquest topònim perquè el recull Amigó als topònims de Prades, però ja no el coneix ningú.
- Quim, el pla del** [tu ˈpta ðet ˈkim]
Al mig del bosc del Jesús, tocant al pas que va al mas de la Mistera i abans d'arribar al mas del Conselo. El bosc del Jesús el van comprar a cal Quim.
- Quirmo, cal** [ˈkaɫ ˈkirmu]
Al final del carrer Major, tocant a les Eretes. També coneguda com cal Cames. Avui és cal Torres.
- Quirmo, el cingle del** [tu ˈsiŋgɫə ðət ˈkirmu]
A les Covetes Llargues, abans d'arribar al coll de Mont-ral. Davant del mas del Dinerall.
- Quirmo, el corral de cal** [ˈkirmu]
Era entre cal Quirmo i el corral del Pep Fumat. Avui forma part de cal Torres.
- Quirmo, la font del** [tə ˈfɔn dət ˈkirmu]
Aigües avall de la resclosa del Molí de Més Avall, a les Fous. Ha desaparegut recentment.
- Quirmo, la pallissa del** [tə pəˈlɪsə ðət ˈkirmu]
Era a les Eretes, sota l'era del Cerdà, al costat de la pallissa del Quico. Ja desapareguda.
- Quirmo, la pallissa de cal** [tə pəˈlɪsə ðə ˈkaɫ ˈkirmu]
Era tocant a cal Quirmo i a l'era del Llarg. Ara ja no existeix, i l'espai forma part de cal Torres.
- Racó, el** [tu rəˈko]
Un bocí de terra a la partida de Barrulles.
- Rafelet, cal** [ˈkaɫ rəfəˈɫet]
Al carrer de Vista Alegre. És la casa pairal del pedagog Pere Vergés.
- Rafelet, la bassa del** [tə ˈbasə ðət rəfəˈɫet]
Al barranc de Terrascona. S'omple amb la font del mateix nom. L'aiguat de Sant Paulí va arrasar-la junt amb la font; però avui està reconstruïda i en ús.
- Rafelet, la font del** [tə ˈfɔn dət rəfəˈɫet]
Al barranc de Terrascona, a uns cinquanta metres del pont de Terrascona, a la part esquerra de la llera. L'aiguat de Sant Paulí va malmetre el lloc i ara hi ha una font restaurada, tocant al barranc.
- Ràfol, el** [tu ˈrafuɫ]

Bocí de terra al Damunt de la Vila.

Ramonet, cal [ˈkaɫ rəmu ˈnɛt]
Cal Ferrer. Baixant, a mà esquerra, la primera casa de la Barceloneta.

Rancs, el barranc dels [tu βəˈraŋ dəl ˈranks]
Comença a les Deveses, passa entre la Roca del Verna -partides de Prades no anomenades pels de Capafonts- i Cantacorbs, i arriba fins a la Riera, a tocar del salt de Nulles.

Rancs, els [tu ˈranks]
Partida a la part alta del barranc del mateix nom. Va des de sota les Deveses fins a Cantacorbs. La part baixa del barranc no forma part de la partida.

Rateta, el bassot del [tu bəˈsɔd də lə rəˈtɛtə]
A la part mitjana del barranc dels Rancs. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom. Actualment és abandonat.

Rateta, la font del [lə ˈfɔn dəl rəˈtɛtə]
A la part mitjana del barranc dels Rancs.

Rebollans, els costers dels [tus kusˈtez dəl rəβuˈlans] o [dɛlz rəβuˈlans]
Són les parts més altes de la partida del Rebollar.

Rebollar, el barranc del [tu βəˈraŋ dəl rəβuˈla]
Quan s'uneixen el barranc del racó de la Barra i el de la Mistera, s'inicia el del Rebollar, que acaba quan troba el de l'Aragonesa, al lloc on comença la Riera.

Rebollar, el o els Rebollans [tu rəβuˈla] o [tu rəβuˈlans]
És la partida situada a l'esquerra del barranc del Rebollar, des de les Abelleres fins a les Aragoneses.

Rebollar, la resclosa del [lə resˈkloza ðəl rəβuˈla]
Al poble també se la coneix com “el *Pantano* del Rebollar”. A la part més estreta del barranc; és una petita presa per a embassar l'aigua. Servia per a regar moltes parades de diferents amos, a la part final del barranc. Actualment és plena de terra i en desús.

Rebollar, la sèquia del [lə ˈsɛkiə ðəl rəβuˈla]
Començava a l'inici del barranc, al capdavall del comellar de la Mistera, on hi ha la font del Nan. Passava l'aigua a la part esquerra del barranc per a regar, primer, algunes parades de gent de Prades i, després, de Capafonts.

Rector, l'era del [ˈlɛrə ðəl rəkˈto]
És a l'entrada del poble, venint per la carretera. Hi conflueixen els carrers: Nou, de Barrulles, avinguda del Brugent i la travessera de les Eres.

Rei, cal [ˈkaɫ ˈrej]
Al carrer Nou, tocant a cal Canya. Avui forma part de cal Cutxó.

Rei, la cova del [lə ˈkɔvə ðəl ˈrej]

Prop de la font del mateix nom. És molt gran. Durant la guerra civil de 1936-39, s'hi refugiaren algunes persones i ramats de bous. Els pastors l'han fet servir, des de sempre, per a soplujar els ramats quan plou, o per a passar-hi la nit. Té una paret de pedra que tanca l'ampla boca.

Rei, la font del [lə 'fɔn dəl 'rej]
No gaire lluny de la cova del Rei; ja al terme de Mont-ral.

Remei, ca la [ˈka lə rə'mej]
Al carrer de les Fonts, al costat de l'església. Va ser el bar de ca la Remei, durant molts anys al llarg del segle XX. Abans era el corral del Jeroni. Avui és la casa de la Núria i el Llorenç de ca l'Agneta.

Remei, el bar de ca la [lu 'bar ðə 'ka lə rə'mej]
Ca la Remei.

Rentadors, els [lu rəntə'ðos]
Al davall de la plaça de l'Església, al carrer del Ribatell. Es fer a finals del anys seixanta del segle passat. Ja no s'hi renta i estan restaurats.

Retratista, cal [ˈkaɫ rətrə'tistə]
Cal Carles.

Reus, el camí de [lu kə'mi ðə 'rews]
Durant molts segles fou el més important de Capafonts, ja que menava a Reus, el principal mercat on la gent portava a vendre els seus productes. La distància entre el poble i Reus és d'entre 5 i 7 hores segons s'anés a peu o a bast amb l'animal. Surt pel carrer del Ribatell, puja fins al Grau, segueix pel barranc d'en Fort i travessa els Montllats per la Creu Trencada fins al coll de Vilaplana i el de la Batalla, i d'allí al Castell Vell i a Reus. També dit el "camí vell de Reus". Aquest qualificatiu de "vell" s'aplica a tots els antics camins.

Ribatell, el [lu ribə'teɫ]
Partides de terra a banda i banda del barranc del Ribatell, entre les Hortes i el Toll. Abans hi havia el camp de futbol que l'aiguat de sant Paulí es va emportar.

Ribatell, el barranc del [lu βə'raŋ dəl ribə'teɫ]
Després que s'uneixen el barranc del Toll i el del Damunt de la Vila, el curs d'aigua s'anomena barranc del Ribatell, o Ribatell, fins a trobar el riu d'en Seguer, just al Pont Nou.

Ribatell, el camí del [lu kə'mi ðəl ribə'teɫ]
Part del camí de Reus que va del carrer del Ribatell fins al barranc del Ribatell.

Ribatell, el carrer del [lu kə're ðəl ribə'teɫ]
Surt de la plaça de l'Església, fins al carrer del Davall de la Plaça. Continua cap a fora del poble com a camí del Ribatell.

Ribatell, la font del [lə 'fɔn dəl ribə'teɫ]
Dins el barranc i a l'inici del camí del Ribatell, que s'enfila cap al poble.

Ribet, el [ˈɫu ri ˈβet]

Nom actual de l'antic riu Corb.

Ribet, el [ˈɫu ri ˈβet]

Partida a la dreta del barranc del mateix nom.

Riera de ca l'Anton Cerdà, la [ˈɫə ri ˈerə ðə ˈka ˈɫən ˈtɔn sər ˈða]

Al final del barranc de l'Aragonesa, quan s'ajunta amb el del Rebollar i comença la Riera.

Riera, la [ˈɫə ri ˈerə]

És la partida que va des del final dels barrancs de l'Aragonesa i del Rebollar fins a sota el Bec de la Gallina.

El mateix nom té el tram de riu que va des dels dos barrancs esmentats fins al riu del Barral que, comença sota el Bec de la Gallina.

Riera, la bassa dels bombers de la [ˈɫə ˈβasə ðə ˈɫz bum ˈbez ðə ˈɫə ri ˈerə]

Del Servei d'Extinció d'Incendis. És circular i en substitueix una de rectangular que era un centenar de metres més avall i que fou destruïda per l'aiguat de Sant Paulí.

Rieral, el [ˈɫu ri ə ˈral]

És la primera parada, tocant al Pont Nou, de la partida de les Illes.

Riu d'en Seguer, la font del [ˈɫə ˈfɔn də ˈriw ðən sə ˈɣe]

A pocs metres del Pont Nou i a la vora de la carretera.

Robert Vergés, cal [ˈkaɫ ru ˈβert vər ˈʒes]

Cal Sebastià.

Robinat, el [ˈɫu ruβi ˈnat]

És una parada de les Illes, tocant al pont Nou.

Roc Carles, cal [ˈkaɫ ˈrɔk ˈkarlɔs]

A la plaça de l'Església, entre cal Fortet i cal Pere Ros.

Roc, cal [ˈkaɫ ˈrɔk]

A la Placeta. Cal Joan Pu i, avui, cal Diego.

Roc, el coll de sant [ˈɫu ˈkɔɫ də ˈsan ˈrɔk]

El punt més alt del camí de Capafonts a Prades per l'Abellera, poc després de l'ermita, i ja a prop de Prades.

És el límit de la conca del riu Ebre i la del riu Francolí. La línia divisòria de les dues conques coincideix amb la dels termes de Vilaplana -antic terme de La Mussara- i la Febró, amb la del terme de Capafonts, però, a la resta de la vall del Brugent, aquesta línia és tota al terme de Prades.

Rocalta, la [ˈɫə ˈrɔk ˈaltə]

A les Fous, a l'esquerra del riu, enfront de la partida del Pont de Besora i damunt la resclosa de mas d'en Toni. Són unes agulles de pedra que semblen una cinglera, perquè

estan arrecerades al pendent del barranc. Al límit del terme, tocant amb el de Mont-ral. Al sud de la Clota.

Roger, el [ˈru rɔjˈze]

És la part de la Clota que toca amb el Forn Teuler.

Roget, cal [ˈkaʎ rujˈzɛt]

Al carrer de les Fonts, al costat de cal Ponos. Cal Pep de la Malena.

Roig, el coll [ˈtu ˈkɔʎ ˈrɔtʃ]

Al camí vell de Mont-ral, passat el mas de Fortet i entrant a la partida de les Cadenetes.

Roig, la carrerada del coll [ˈlə kərəˈraðə ðəʎ ˈkɔʎ ˈrɔtʃ]

Des del coll, puja al Montllat pel portell del Mariàngel.

Rojals [rujˈzals]

Antigament, quan s'anava a peu a Montblanc, era freqüentat pels capafontins. Ara té pocs habitants, i per anar-hi des de Capafonts està molt mal comunicat. Actualment, el nucli de la Bartra, que pertanyia a Rojals, és més conegut i freqüentat que el mateix poble.

Roquer Blanc, el [ˈtu ru ˈke ˈβlaŋ] o [ˈβlaŋk]

És un pedregar, una tartera molt gran. Situat a la part alta de la Coma Grassa, sota de la Gallarda i a la part dreta del barranc de la Coma Grassa que travessa la partida.

Roquero, cal [ˈkaʎ ru ˈkeru]

Al carrer Major, entre cal Forner i cal Barber. Dóna al carrer de l'Abadia.

Roquero, el bassot del [ˈtu bəˈsɔd dəʎ ru ˈkeru]

Al Toll, prop de la bassa del Llarg. També s'omplia amb l'aigua de la font del Toll.

Roquero, el cingle del [ˈtu ˈsiŋglə ðəʎ ru ˈkeru]

Sota el tossal del Batistó, entre el barranc de la cova de les Gralles i el de la Pixera.

Roquero, el coster dret del [ˈtu kusˈte ˈðrɛd dəʎ ru ˈkeru]

Als Costers Drets.

Roquero, la bassa del [ˈlə ˈβasə ðəʎ ru ˈkeru]

A la part final del barranc del Rebollar, davant de la cova del Roquero. Es conserva bé, encara que no es fa servir. Té uns murs molt ben fets, i un aviador dins d'una caseta amb porta.

Roquero, la cova del [ˈlə ˈkɔvə ðəʎ ru ˈkeru]

Hi ha dues coves amb aquest nom, una al Barral, a la dreta del riu i sota el Bec de la Gallina, i l'altra al final del barranc del Rebollar, a la dreta. Aquesta última fou un establiment prehistòric; segons Vilaseca, era un taller de sílex.

Roquero, la font del [ˈlə ˈfɔn dəʎ ru ˈkeru]

Aigües avall de la confluència del barranc del Toll amb el d'en Fort.

Roquerola, la [lə rukə' rələ]

És la mola rocosa penjada a l'esquerra del Brugent. Al sud-est del pla de la Mola, del qual el separa el coll de Vila de Cabres. Des de Capafonts es veu molt i s'anomena sovint.

Roquet Perelló, cal [ˈkaɫ ruˈket pəreˈllo]

A la Barceloneta, baixant a mà esquerra. Fa cantó amb el carrer Pau Casals. Actualment, cal Pere Roc.

Roqueta, el pla de la [lu ˈpta ðə lə ruˈketə]

Al sud dels plans del Pagés, per sobre del barranc de les Marfanyes, i del barranc de les Fontetes.

Ros, cal [ˈkaɫ ˈros]

Al carrer de les Fonts, entre cal Pastisser i el forn de la Vila. És una casa molt antiga, i d'aquestes, potser la més gran i més important del poble.

Ros, el bosc del [lu ˈbɔz ðəɫ ˈros]

Entre el Picorandan i el Coll de Capafonts.

Ros, el casalot del [lu kəzəˈtɔd ðəɫ ˈros]

És a la Riera, sota el mas del Dinerall.

Ros, el perxo de cal [lu ˈperʃu ðə ˈkaɫ ˈros]

Comunica la planta baixa del cal Ros, passant per sota de cal Garriga, amb el carrer del Ribatell. Avui és tapat per una porta.

Ros, l'era del [ˈlerə ðəɫ ˈros]

Al Tros de l'Era, a la dreta del camí de la Riera i abans d'arribar al Bec de la Gallina. Està en molt bon estat.

Ros, la bassa del [lə ˈbasə ðəɫ ˈros]

Al costat del camí que va de la carretera a les Hortes. És una bassa molt antiga. També dita bassa del Macià.

Ros, la caseta del [lə kəˈzetə ðəɫ ˈros]

A les Ferradures. A la dreta del barranc, per sota del camí i prop de la mina. Sembla una construcció molt antiga. El sostre es una volta d'encofrat i argamassa.

Ros, la font de la bassa del [lə ˈfon də lə ˈbasə ðəɫ ˈros]

Surt a la mateixa paret de la bassa, sota la canal de la sèquia de l'Horta. Raja encara que la sèquia no porti aigua.

Ros, la plana del [lə ˈplanə ðəɫ ˈros]

Partida de terra que llinda al nord i a l'est amb el camí del riu d'en Seguer -avui poc conegut, perquè la carretera el parteix pel mig i ja no es fa servir-, al sud amb el Ribatell i a l'oest amb les Canals. Un document de 1794, que recull les diligències d'un plet, parla d'aquesta finca i diu que era: *una tierra llamada Sorteta*. El document en detalla amb molta precisió els límits, i per aquest motiu sabem que és la mateixa peça de terra. Actualment el nom de Sorteta només el té una parada que toca amb la plana del Llarg i

que és uns cent metres més a l'est; tot plegat ens fa suposar que la Sorteta devia ser una finca gran que acollia totes aquelles parades que són al nord-est del Ribatell i tocant al Riu d'en Seguer.

Ros, la plantada del [lə plən'taðə ðəł 'ros]
A les Ferradures.

Rosaris, el barranc dels costers dels [lu βə'raŋ dəls kus'tez ðəł ru'zaris]
Davall del pla de les Freixes. Va des del barranc de les Marfanyes i el del coll del Bassaot fins al barranc de l'Aragonesa. Ramon Amigó a la seva toponímia del terme de Prades, diu que la pronúncia *Rosaris* es propia de la gent de Capafonts; a Prades diuen *Rosària* i es tal com consta als documents.

Rosaris, els costers dels [lus kus'tes ðel ru'zaris]
A la dreta i per sobre del barranc del mateix nom barranc del nom.

Sabuquers, els [lu səβu'kes]
També anomenat sabucar del Llarg. Al barranc del bosc del Llarg; alguns també anomenen aquest barranc el barranc dels Sabuquers.

Salt de la Vella, el [lu 'sał də tə 'veɫa]
És la cinglera que hi ha a la dreta del riu, a les Fous, davant de la Manugra.

Salut, la bassa de la font de la [lə 'βasə ðə tə 'fon də tə sə'lut]
A la Riera i a tocar de la font del mateix nom.

Salut, la font de la [lə 'fon də tə sə'lut]
Al peu del camí de la Riera, abans de travessar-la. Deien que curava el mal de gola.

Salvador Batistó, cal [ˈkaɫ səlvə'ðo βəti'sto]
A la Barceloneta. Abans era el corral de la Murtranera.

Salvador Batistó, el paradó del [lu pə'rə'ðo ðəł səlvə'ðo βəti'sto]
A la vora del carrer de la Barceloneta, entre cal Xupeta i cal Salvador Batistó. Avui és pràcticament tot edificat.

Salvador Batistó, la bassa del [lə 'βasə ðəł səlvə'ðo βəti'sto]
Més avall de la font d'en Corts. S'omple amb la sèquia del damunt de l'Horta.

Santa Caterina, la roca de [lə 'rəkə ðə 'santə kətə'riɲə]
Al camí de Barrulles, vora del barranc de l'Obagotar. Fa una coveta.

Sebastià, cal [ˈkaɫ səβəsti'a]
Al carrer de Vista Alegre i, per la part posterior, al carrer Major, davant de cal Llarg i cal Quirno. També anomenada cal Sebastià Barrines. Avui és cal Robert Vergés.

Seguer, el riu d'en [lu 'riw ðən sə'ɣe]
És el tram de riu que va del Pont Nou fins al Pont Vell. Confronta amb les Planes per la part esquerra, les Illes, els Maiets i la Vidiella per la dreta. Havíem suposat que era el

nom d'una persona, però no hem trobat cap document on figuri aquest cognom, per la qual cosa potser seria més raonable pensar que es refereix a un lloc de ruscós, tal com en diuen a la comarca de l'Alt Camp.

Serra Plana, el coll de la [t̪u ˈkəɫ də lə ˈserə ˈplənə]

Fa d'aiguavessant amb el terme de La Febró. Situat entre el bosc del Ros i el Picorandan.

Serra Plana, la [lə ˈserə ˈplənə]

A l'oest de la roca del Picorandan, ja al vessant del riu Siurana. És una fondalada rocosa que acull unes terres de conreu de bona qualitat i, per la part més alta, al nord-oest, un bosc extens.

Socarrats, els [t̪usukə ˈrats]

Una zona boscosa que es cremà abans de la guerra. Situat als límits dels termes de Capafonts i de Mont-ral, per on passa la carretera.

Societat, la [lə susiə ˈtat]

Al carrer Nou, tocant a l'església. A la planta baixa hi havia la sala de ball i, al primer pis, la sala del cafè. Va ser construïda cap al 1932 i va funcionar fins a la dècada dels cinquanta, quan primer es va tancar el cafè i després la sala de ball. Avui forma part de cal Macià.

Solada, la [lə su ˈtaðə]

És sota l'era del Vilalta, tocant al poble. Va del camí de la Font Vella fins a les parades del Davall de la Plaça i el Freginal.

Solans, els [t̪usu ˈʃans]

Partida situada al vessant sud de Cantacorbs i que s'estén des del Coll fins al coll de l'Abellera.

Solans, la serra dels [lə ˈserə ðeɫsu ˈʃans]

Va des del Coll i els Rancs, fins al coll de l'Abellera. Al mig i ha els cingles de Cantacorbs que queden penjats a la part nord.

Sortasses, les [t̪əsʊr ˈtasəs]

A la dreta del riu, en el tram que va des de més amunt de les Tosques fins a l'obac del Ferrer, abans del Pont Nou. Tota la partida és de parades i paradons de mides molt petites i marges molt alts. Ja fa anys que tot és pràcticament abandonat, a causa de la dificultat de conrear-ho per l'estretor de les parades i el fort pendent. Es regava amb la sèquia de les Sortasses.

Sortasses, la resclosa de les [lə rəs ˈkɫoza ðə t̪əsʊr ˈtasəs]

Poc més avall de la bassa del Garriga. Enviava l'aigua a la sèquia del mateix nom, que sortia per la dreta, i regava tota la partida de les Sortasses.

Sorteta, la [lə sur ˈteta]

És al riu d'en Seguer, ja tocant a les Planes.

Sorts, el planet de les [t̪u pɫə ˈnɛd də lə ˈsɔrs]

A les Sorts, davant del Cementiri.

Sorts, les [ləˈsɔrs]

Partida a la vora del poble, del nord fins a l'est, i que s'estén a tocar dels Plans, de la Sort d'Anyena i del camí de Mercaders.

Tallada, la roca [ləˈrɔkə təˈλaðə]

Al límit de la serra Plana i els Montllats, partionera amb el terme de la Febró. Es tracta d'una lloanca tallada a pic per fer-hi passar el camí que puja als Montllats.

Taverner, cal [ˈkaɫ təvərˈne]

Primera casa del carrer de la Barceloneta, baixant a mà dreta.

Taverner, el bosc del [luˈbɔz ðəl təvərˈne]

Entre el bosc del Fortet i les Cadenetes, damunt del coll Roig i sota el portell del Mariàngel.

Teix de la Cova Fosca, el [luˈtejʃ dələˈkɔvəˈfoska]

L'arbre més vell del terme. Els experts en silvicultura li calculen molt més de cinc-cents anys de vida. A l'alçada d'uns dos metres del terra, mesura 3,40 metres de circumferència. Té molt poc ramatge, perquè uns carboners van intentar tallar-lo per fer carbó. Sortosament encara és viu.

Teixos, els [lusˈtejʃus]

Al barranc del bosc del Llarg. Al lloc sempre hi ha aigua i hi viuen uns pocs teixos. Abans d'arribar al barranc de l'Escolta.

Terrascona [tərəsˈkonə]

És la partida que hi ha a la part esquerra del barranc del mateix nom. Terres molt pendents i pedregoses.

Terrascona, el barranc de [lu βəˈraŋ də tərəsˈkonə]

Neix sota el cingle dels Montllats i és la continuació del petit barranc dels Morterets; s'aiguabarreja amb el Brugent davant de les Planes, al tram on és conegut com a riu d'en Seguer.

Terrascona, el pont de [lu pɔn də tərəsˈkonə]

A la carretera que va cap a Alcover, al barranc de Terrascona.

Terreta Plana, la [lə tərɛtəˈplənə]

Un bocí de terra, al camí de l'Escudelletta, just abans d'arribar a la Foradada i tocant, a banda i banda, amb les Sortasses i els Noguerecs.

Tesso, cal [ˈkaɫ ˈtesu]

Va formar part de cal Pere Mosso, junt amb ca la Maria Mariana.

Tillar, el [lu tiˈla]

Partida dins el bosc de Poblet. Conegut perquè la gent de Capafonts freqüentava molt el lloc. Al terme de Vimbodí.

- Timonals, els** [tɨs timuˈnals]
És una partideta al camí vell de Reus.
- Tina, ca la** [ˈka lə ˈtinə]
Al carrer Nou, entre el cementiri Vell i cal Blaió.
- Toll, el** [tɨ ˈtoɫ]
Partida de terra al voltant de l'aiguabarreig dels barrancs de Llenguaeixuta i d'en Fort, sota de la Ninota.
- Toll, el barranc del** [tɨ βəˈraŋ dəɫ ˈtoɫ]
Tram final del barranc de Llenguaeixuta, fins que arriba al Ribatell.
- Toll, el racó del** [tɨ rəˈko ðəɫ ˈtoɫ]
És una altra manera d'anomenar la partida del Toll.
- Toll, la font del** [lə ˈfɔn dəɫ ˈtoɫ]
Prop de la confluència del barranc del Toll amb el d'en Fort, al llit del primer. Pel seu cabal, és una de les fonts més importants de Capafonts.
- Tolls, els** [tɨs ˈtoɫf]
També anomenats els bassots de les Tosques.
Al damunt de les Tosques. Són els tolls que es feien servir com a bassots per augmentar el cabal de la sèquia de damunt l'Horta.
- Tomàs Batistó, cal** [ˈkaɫ tuˈmaz bətiˈs to]
Cal Xep.
- Tomàs, el coster del** [tɨ kusˈte ðəɫ tuˈmas]
És a la dreta del barranc del coll del Bassot.
- Tomàs, el tomb del** [tɨ ˈtom dəɫ tuˈmas]
Passat el Pladencot, quan la carretera s'ajunta amb el camí de Mont-ral, a les envistes del mas de Fortet.
- Tomàs, el tossal del** [tɨ tuˈsaɫ dəɫ tuˈmas] o [truˈsaɫ]
Dalt dels Montllats, vora la font Nova, a la l'esquerra del barranc del mateix nom.
- Tomàs, la bassa del** [lə ˈbasə ðəɫ tuˈmas]
A Barrulles. Recull l'aigua de la font del Tomàs. Fa molts anys que s'abandonà.
- Tomàs, la font del** [lə ˈfɔn dəɫ tuˈmas]
Al barranc de l'Obagotar, una mica més avall de la font del Ferrer.
- Tomàs, les cadolles del** [tɨs kuˈdoɫəz ðəɫ tuˈmas]
Més amunt de la cova de les Gralles. Són clots grans, bastant fondos, a la lloanca que fa de llera del barranc. Abeurador freqüentat pels pastors.
- Tomàs Pocurull, cal** [ˈkaɫ tuˈmas pukuˈruɫ]
Ca la Maria Carles.

Toni, cal [ˈkaɫ ˈtɔni]

Cal Nan.

Toni, cal [ˈkaɫ ˈtɔni]

Era al carrer de Vista Alegre davant de cal Sebastià. Actualment és una casa nova del tot.

Toni, el mas d'en [ɫu ˈmaz ðən ˈtɔni]

Molt conegut i freqüentat per la gent de Capafonts. És a la vora del Brugent, una mica més avall del Pont de Besora i del límit del terme. S'hi anava a treballar a jornal; tant els amos com els masovers sempre han estat molt relacionats amb la gent del poble.

Toni, el maset del [ɫu məˈzɛd dəɫ ˈtɔni]

Als Pladencots.

Toni, el toll de la resclosa de mas d'en [ɫu ˈtoɫ də ɫə rəsˈkɫɔzə ðə ˈmaz ðən ˈtɔni]

Al Pont de Besora, sota la Rocalta. És un toll molt fondo, el més gran del riu en el seu recorregut pel terme de Capafonts. Abans hi havia la resclosa que agafava l'aigua per a regar les terres del mas.

Toni, els costers de mas d'en [ɫus kusˈtez ðə ˈmaz ðən ˈtɔni]

Ocupen tota la part nord de la hisenda. Tenen un pendent molt fort. Des del pla de la Mola -que està per sobre, a l'est- fins al riu Brugent -que dista només uns 1.700 metres en línia recta- es passa dels 1.100 metres d'altura als 630 metres del riu.

Toni, la bassa del [ɫə ˈbasə ðəɫ ˈtɔni]

És a la Comagrassa. Recollia l'aigua que baixa de la Gallarda. Ja fa molts anys que és abandonada.

Toni, la parada del [ɫə pəˈraðə ðəɫ ˈtɔni]

A la partida del Pont Vell, tocant al pont i a la Sorteta.

Torre de l'Aigua, la [ɫə ˈtorə ðə ˈɫajɣwə]

Al Calvari, a l'era del Llarg. Serveix per a abastir les cases més altes del poble. Es va construir als anys cinquanta quan es posà l'aigua a les cases.

Torres, cal [ˈkaɫ ˈtorəs]

Cal Quirmo.

Tosques, el pou de les [ɫu ˈpow ðə ɫəs ˈtoskəs]

Encastat al cingle de tosca. Era un pou a la roca, que tenia un forat al fons, i servia com a bassa per a regar. La construcció de l'actual dic el va fer desaparèixer junt amb bona part del bonic cingle de tosca.

Tosques, el toll de les [ɫu ˈtoɫ də ɫəs ˈtoskəs]

Era el més gran dels Tolls, que hi havia tocant a les tosques. Actualment ja no existeix i s'anomena així un altre toll que és uns metres més amunt, per on passa el camí de les Sortasses.

Tosques, els bassots de les [tus bə'sɔtʃ ðə ləs 'tɔskəs]

També anomenats els tolls de les Tosques. N'hi havia quatre o cinc, a la part de dalt de les Tosques. Eren uns tolls que es feien servir per a retenir i emmagatzemar l'aigua del riu. Quan era necessari més cabal, s'aviaven. S'havien de refer després de cada riuada.

Tosques, la font de les [la 'fɔn də ləs 'tɔskəs]

Situada al paratge del mateix nom. La font surt al peu de la gran massa de pedra tosca que hi ha a mig camí de la Llòdriga a les Hortes.

Tosques, les [kʏs lɔskʏs]

Salt d'aigua en un cinglet de tosca al Brugent, al lloc on comença la part anomenada riu de l'Horta, abans d'arribar a la Llòdriga. Fa anys, amb xerracs, es tallaven peces primes de tova per a fer envans que, avui, encara es poden veure formant part de les cases antigues. El lloc ha estat malmès per la construcció d'un dic de pedra.

Tossal Galliner, el [tu tu'saʎ ɣəli'ne]

És un serret punxegut, al costat del coll de la Inglesa, damunt de les Comes Grasses.

Tossalet, [tu tusə'ʎet]

Petit agrupament de cases a la Cadeneta, en terme de Mont-ral. Molt conegut per la gent de Capafonts.

Tossalets, els [tus tusə'ʎets]

Bocí de terra damunt del camí del Toll.

Tous, cal [ˈkaʎ 'tɔws]

Al carrer del Calvari, al costat de cal Quico.

Tous, el grauet del [tu grə'wəd dəʎ 'tɔws]

Entre el bosc del Tous i el tossal del Vellanes, a l'esquerra del barranc d'en Fort.

Tripetes, cal [ˈkaʎ tri'petəs]

Al carrer Major, fent cantonada amb el carrer del Calvari. Avui conté les antigues cases anomenades cal Peirasso o cal Baptista de la Viuda i cal Pèl.

Tripetes, el picó del [tu pi'ko ðəʎ tri'petəs]

També conegut com el picó del Mitxo. És damunt de les Covetes Llargues.

Tros de l'Era, el [tu 'trɔz ðə 'lerə]

És la partida de terra, situada entre el Planeta de les Sorts i el coll de l'Abellera, on el **1922 -aproximadament- es va construir el nou cementiri.**

Trosset del Cutxó, el [tu tru'səd dəʎ ku'tʃo]

També dit les guixeres del Cutxó. És a la dreta del camí de la Font Vella i sota el camí de la Magina, fins al Trosset del Xano. Avui hi ha cal Tardiu.

Trosset del Xano, el [tu tru'səd dəʎ 'tʃanu]

Sota l'era de l'Anton Cerdà i la travessera de les Eres. Va des del Trosset del Cutxó fins al camí de Prades; on avui passa la carretera.

- Trosset, el** [tu tru'set]
Bocí de terra a la partida de l'Argela.
- Txep, el racó del** [tu rə'ko ðə tʃep]
A les Fous, prop del Salt de la Vella.
- Valls, el camí de** [tu kə'mi ðə 'vaɫ]
De fet, és el de Mont-ral, però Valls era una de les ciutats on calia anar de vegades i, per tant, també s'anomena així.
- Vedella, el racó de la** [tu rə'ko ðə lə və'deɫə]
És una part del bosc de la Vila.
- Vella, la bassa de la font** [lə 'basə ðə lə 'fɔn 'veɫə]
Al Ribet, al lloc també dit el Viver. Formava part de la Font Vella.
- Vellanes, cal** [ˈkaɫ və'lanəs]
Al carrer del Calvari, tocant a cal Tripetes.
- Vellanes, el tossal del** [tu tu'saɫ ðəɫ və'lanəs] o [tru'saɫ]
Ocupa tota la part final, a l'esquerra, del barranc d'en Fort, fins a tocar la Ninota. El pany de cinglera més gran ha servit com a rellotge de sol per a la gent del poble: quan el sol l'il·lumina del tot, és migdia.
- Vermell, les basses dels horts del** [ləz 'basəz ðel'zɔrz ðəɫ vər'mɛɫ]
Són a les Cadenetes, a tocar del terme de Mont-ral.
La primera és a la font del mateix nom. L'aigua brolla de l'interior. Els excedents omplien dues basses més petites, situades més avall.
- Verna, la roca de la** [lə 'rɔka ðə lə 'vɛrnə]
Toponim poc conegut per la gent de Capafonts, malgrat esser un lloc prominent i important.
Es un cim coronat per una roca, o petita cinglera que està a l'esquerra del barranc dels Rancs, enfront de Cantacorbs i, per l'altra banda, a la dreta del barranc de la Mistera.
- Vicent, cal** [ˈkaɫ vi'sen]
Al carrer Nou, tocant a l'era del Rector. Casa molt antiga, amb una distribució interior molt peculiar, típica de les primeres cases del poble. Actualment és cal Marino.
- Vicent, el bosc del** [tu 'βɔz ðəɫ vi'sen]
Al barranc de Terrascona, al lloc on hi ha el Molinet del Vicent i la Foradada. A la tardor és el més vistós de Capafonts perquè té molts arbres caducifolis.
- Vicent, la font del** [lə 'fɔn ðəɫ vi'sen]
És a uns dos-cents metres més avall del Molinet.
- Victorino, la font del** [lə 'fɔn ðəɫ viku'riɲu]
Al capdamunt dels Rancs. A Prades també és coneguda com la font de les Deveses.

Vidiella, la [lə viði'eɫə]
Tocant al Pont Vell, a la dreta del riu d'en Seguer.

Vidiella, la resclosa de la [lə rəs'klɔzə ðe lə viði'eɫə]
Agafa aigua per a regar aquesta partida. Estava sota del Maiet, però l'aiguat de Sant Paulí s'ho va emportar tot.

Vila, el bosc de la [lu 'bɔz ðə lə 'viɫə]
Al camí de la Llódriga, sota el Morral de la Devesa i fins a prop del Grau. Tot i que el nom recorda que era propietat municipal, avui són tres boscos de particulars.

Vilalta, cal [ˈkaɫ vi'ʔaltə]
Al carrer de les Fonts. Tenia, darrere, l'era del Vilalta. Casa molt antiga: segons la tradició oral, una de les primeres del poble. Incloïa el que avui són ca la Marcel·lina i ca l'Enric.

Vilalta, l'era del [ˈlerə ðəl vi'ʔaltə]
Al final del carrer de les Fonts, tocant a l'antiga casa del mateix nom. Avui ja és edificada en part, però encara conserva part de l'antic enrajolat.

Vilalta, la pallissa del [lə pə'ʎisə ðəl vi'ʔaltə]
Ca l'Enric. Abans havia sigut propietat de cal Ponos i, antigament, part de cal Vilalta.

Vinya Gran del Llarg, la [lə 'viɲə 'ɣran]
A Barrulles, sota del tossal Galliner, fa partió amb la Coma Grassa.

Vista Alegre, el carrer de [lu kə're ðə 'vistə'ʎeɣrə]
És un carrer molt curt, que va del carrer de l'Abadia fins a la travessia de les Eres.

Viudo, cal [ˈkaɫ 'viwðu]
Al carrer Major, al costat de cal Mateu. Avui forma part del pati del Llorenç de ca l'Agneta.

Viver, el [lu vi've]
Lloc on és la bassa de la font Vella.

Voltoret, el corral del [lu ku'raɫ dəl vuɫturet]
Es un commellar, més amunt dels Rancs, fins al petit serret que fa de divisòria de les aigües del Brugent i del Siurana, just per on passa la carretera de Prades a la Febró.

Voltoret, la font del [lə 'fɔn dəl vuɫturet]
És a poca distància de la font del Victorino, a la partida dels Rancs.

Xanda, cal [ˈkaɫ ˈʧandə]
Cal Pere Tomàs.

Xanda, el davall del [lu də'vaɫ dəl ˈʧandə]
Petita parada de conreu, tocant al camí de Barrulles i a cal Pere Tomàs. Avui hi ha edificada una casa nova.

Xanda, el tossal del [ɫu tuˈsal dət ˈtʃandə]
Damunt la font Nova, dalt dels Montllats.

Xano, cal [ˈkaɫ ˈtʃanu]
Al carrer de l'Abadia, tocant a cal Canya.
Actualment són dues cases noves que encara no tenen un nom consolidat.

Xano, el bassot del [ɫu bəˈsəd dət ˈtʃanu]
Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Xaveta, la [ɫə tʃəˈvetə]
Tros de terra de tocant a la Burguera. Antigament hi havia castanyers -a Capafonts, *plantada*.

Xep, cal [ˈkaɫ ˈtʃep]
Al carrer Nou, al costat de cal Cutxó i tocant al carrer de la Barceloneta. En els inicis del segle XX, va ser el bar de les dretes, però, cap allà al 1928, es va ensorrar mentre hi feien obres; el poble va col·laborar en la seva restauració, però, de resultes dels fets, es va decidir construir la Societat. Aviat, a cal Xep, vengueren la casa al Tomàs Batistó quan aquest es va casar i, des de llavors, va passar a ser cal Tomàs Batistó. Quan era cal Xep hi hagué una escola, i el bar; amb el Tomàs Batistó, una barberia, telèfon públic i un bar a la planta baixa -que, posteriorment, el Daniel i la Dominga traslladaren a la primera planta i que restà obert fins a l'any 200?. En aquesta darrera època, cal Tomàs Batistó fou conegut com el bar del Daniel.

Xep, la bassa del [ɫə ˈβasə ðət ˈtʃep]
Al riu del Barral, més avall de les Petxines. Recull l'aigua de la font del mateix nom, però, actualment, l'aigua també hi arriba per una canonada de plàstic des de la Riera. És en bon estat i encara serveix.

Xep, la font del [ɫə ˈfɔn dət ˈtʃep]
Al tram final del riu del Barral, a l'esquerra i a tocar del bosc.

Xolla, el serret de la [ɫu səˈred də ɫə ˈtʃoɫə]
Sota el mas del Gravat, a la dreta del barranc de les Fontetes. Parteix el barranc de l'alzina de l'Estel i el de les Fontetes.

Xollat, cal [ˈkaɫ tʃuˈɫat]
És casa antiga, al carrer de l'Abadia, tocant al carrer Major i al lloc dit el Cantó.

Xupeta, cal [ˈkaɫ tʃuˈpetə]
A la Barceloneta, entre cal Perutxo i el paradó de cal Salvador Batistó.

Xupeta, el bosc del [ɫu ˈbɔz ðət tʃuˈpetə]
A la partida dels Pladencots.

Afegir: **Tomàs, el picó de**

A l'esquerra del barranc de la Canal, per sobre del riu quan entra a la Fou i tocant al Molí del Balenyà